

Wilhelm Tell: kvinakta dramo

Svisa Esperanta Societo

Basel; CHE 1906

Signatur: 702193-B

Barcode: +Z120997600

Zitierlink: <http://data.onb.ac.at/rep/100040E6>

Umfang: Bild 1 - 161

Nutzungsbedingungen

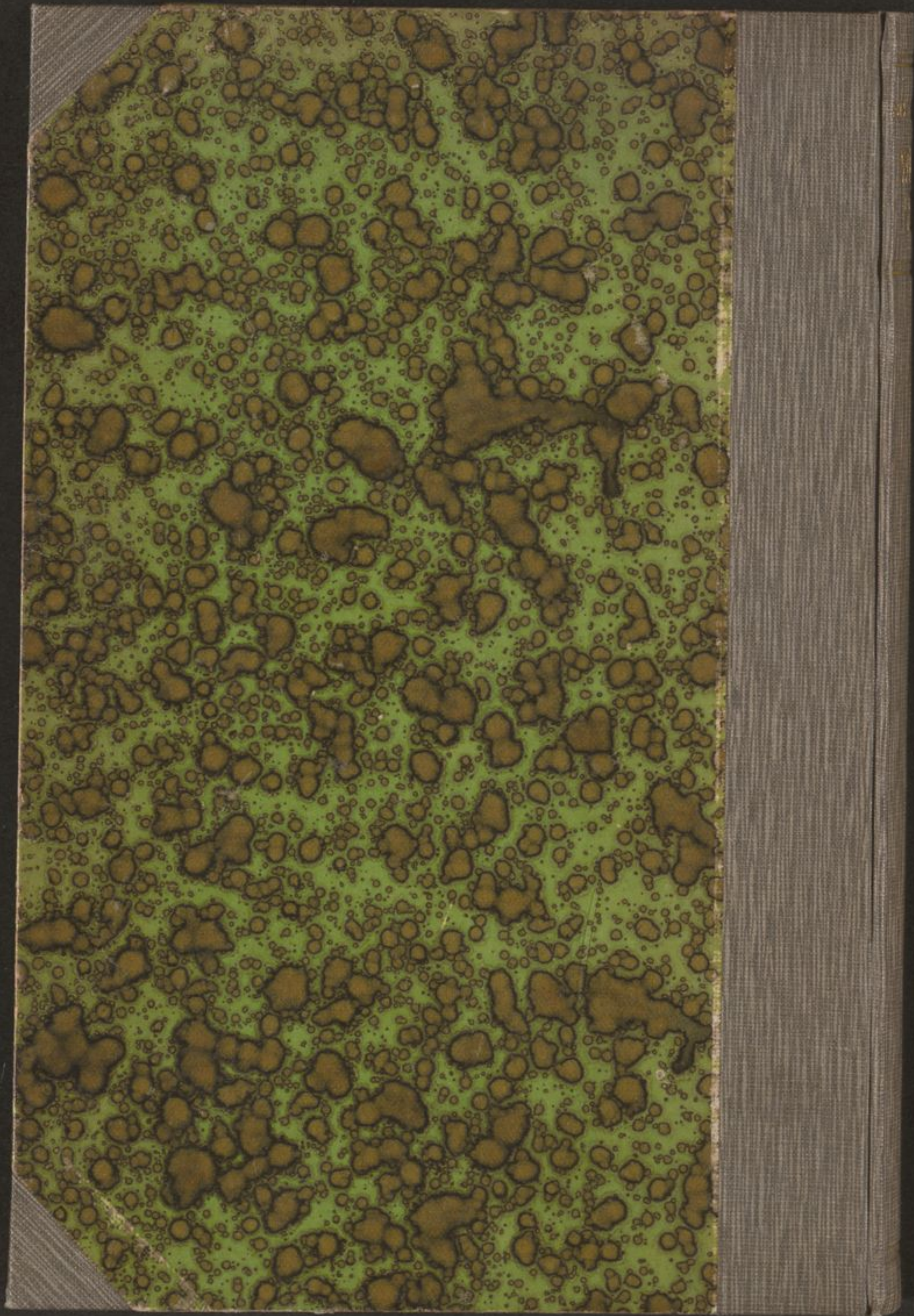
Die Österreichische Nationalbibliothek macht an diesen Inhalten kein eigenes urheberrechtliches Verwertungsrecht geltend. Sie erklärt sich insofern auch mit einer Nachnutzung dieser Inhalte in der abrufbaren Qualität ausdrücklich einverstanden. Dies gilt auch für die Verwendung dieser Inhalte in Online-Foren, Blogs und in Social-Media-Kanälen wie Facebook, Instagram, Pinterest etc.. Unabhängig davon sind allenfalls bestehende Rechte Dritter an den Inhalten vor jeglicher Nachnutzung vom Verwender individuell zu klären.

Bei einer Nutzung unserer Inhalte ersuchen wir um die Angabe eines Bildnachweises (Titel, Datierung und weitere verfügbare Beschreibungen) und um eine Quellenangabe (Zitierlink aus [Portal] und der Verweis "[Portal]/Österreichische Nationalbibliothek"). Für Postings auf Facebook oder Instagram ersuchen wir um Verlinkung des entsprechenden Accounts der Österreichischen Nationalbibliothek.

ÖSTERREICHISCHE
NATIONALBIBLIOTHEK

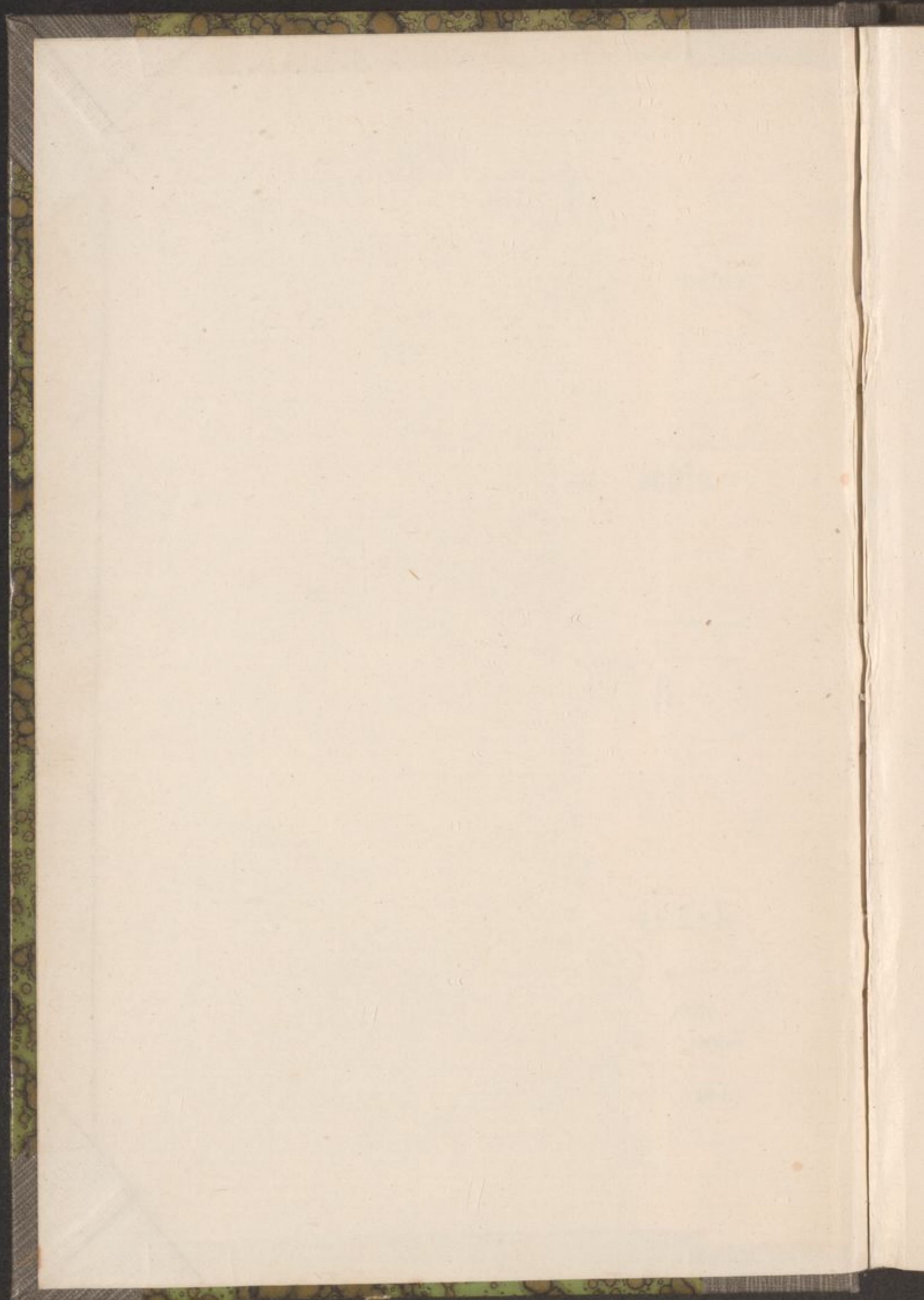
702193-B

Esp

SCHILLER

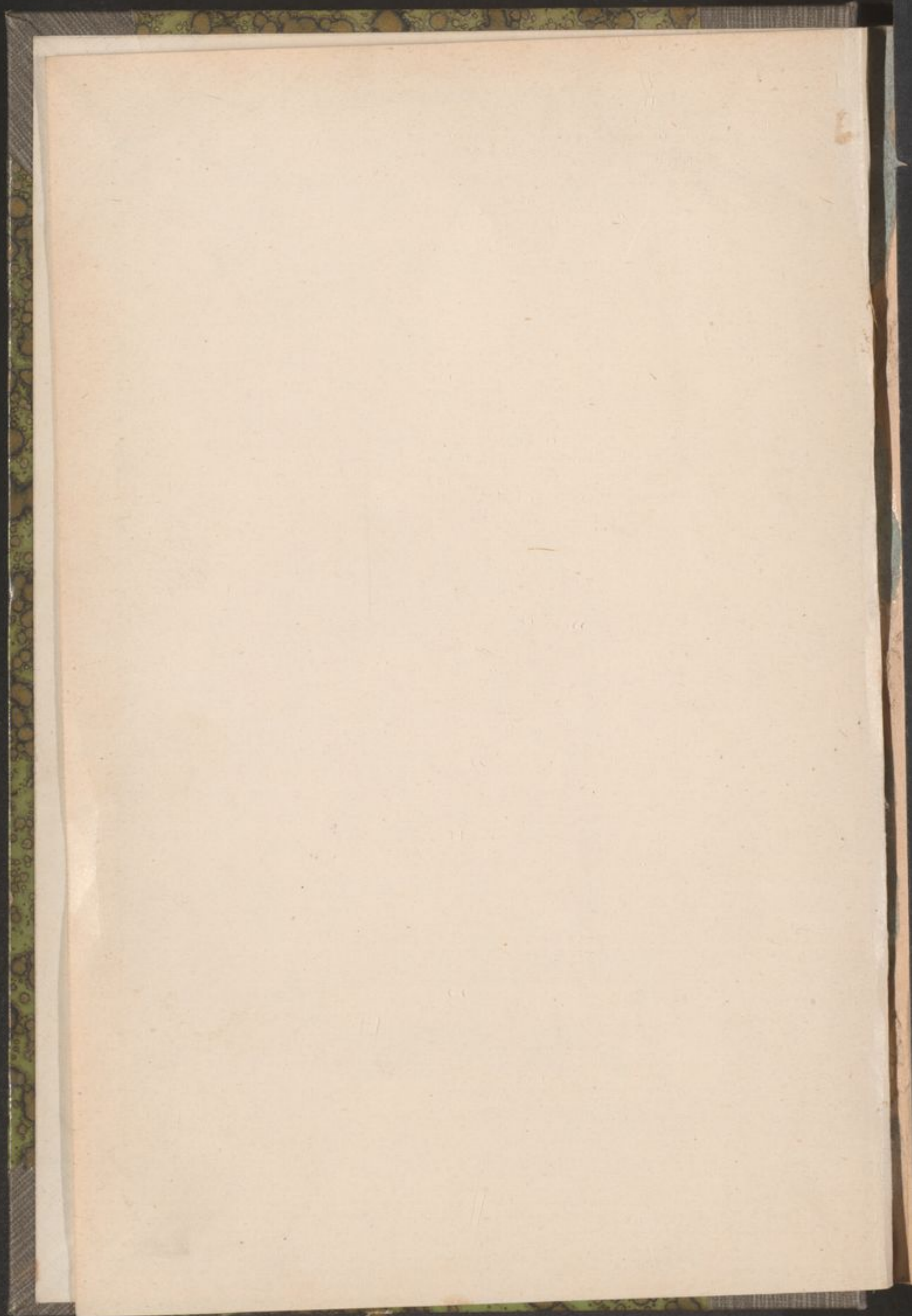
Wilhelm
TELL.

ÖNB

+Z120997600

702.193-B.Esp

FRIEDRICH von SCHILLER

Wilhelm Tell. Kvinakta dramo.
Basel:Svisa Esperanta Societo 1906.

Nach dem Versmaß des deutschen Originals
von L. E. Meier ins Esperanto übersetzt.

WILHELM TELL

Kvinakta dramo

de

SCHILLER

Laŭ la versmetro de la germana originalo esperantigita

de

L. E. Meier

Eldono de la Svisa Esperanta Societo

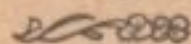
Basel 1906

H. A. Tanner, presisto.

702. 193 - B. Esp

Christoph Friedrich Schiller

naskita la 10^{an} de novembro 1759 en Marbach, mortinta la 9^{an} de majo 1805 en Weimar, finis la 18^{an} de februaro 1804 „Wilhelm Tell“, kiun li estis komencinta laŭ siaj propraj notoj la 25^{an} de aŭgusto 1803 kaj kies unua prezentado en Weimar la 17^{an} de marto 1804 vekis grandegan entuziasmon.

Al la
„SVISA ESPERANTA SOCIETO“

dediĉas tiun ĉi verkon

kiel signon de sia amo de Svislando
kaj sia sindono al la afero esperanta

okaze de la

Dua Universala Kongreso de Esperanto

en

Ĝenevo

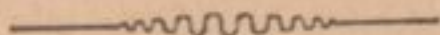
München, la 15an de Marto 1906

La tradukinto

Personaro:

Hermann Gessler, imperia pre-		Seppi, paŝtista knabo
fekto de Schwytz kaj Uri		Hedwig, edzino de Tell, filino
Werner, barono de Attinghausen,		de Walter Fürst
standartestro		Gertrud, edzino de Stauffacher
Ulrich von Rudenz, lia nevo		Berta von Bruneck, riĉa heredulino
Werner Stauffacher,	} vila- ĝanoj de Schwytz	Armgard,
Konrad Hunn,		Mechtild,
Itel Reding,		Elsbeth,
Hans auf der Mauer,		Hildegard,
Jörg im Hofe,		Walter,
Ulrich, forĝisto,		Wilhelm,
Jost von Weiler,		Friesshart,
Walter Fürst,		Leuthold,
Wilhelm Tell,		Rudolf der Harras, ĉevalestro de
Rösselmann, paroĥestro,	} de Uri	Gessler
Petermann, paroĥservisto,		Johannes Parricida, duko de
Kuoni, paŝtisto,		Svevujo
Werni, ĉasisto,		Stüssi, kampgardisto
Ruodi, fiŝkaptisto,		Der Stier von Uri
Arnold von Melchtal,	} de Unter- walden	Imperia senditulo
Konrad Baumgarten,		Servutestro
Meier von Sarnen,		Ŝtonskulptistoj majstro, sub-
Struth von Winkelried,		majstro kaj helpantoj
Klaus von der Flüe,		Publikaj proklamistoj
Burkhart am Bühel,		Fratoj de mizerikordo
Arnold von Sewa,		Rajdistoj de Gessler kaj Landen-
Pfeifer von Luzern		berger
Kunz von Gersau		Multe da gevilaĝanoj de la arbar-
Jenni, fiŝkaptista knabo		kantonoj

== Akto Unua ==

Sceno 1^a

Alta ŝtonega bordo de la lago de la kvar arbar-
kantonoj, kontraŭ Schwytz.

(Golfeto de la lago; kabano proksime la bordo; **fiŝkaptista knabo** en ŝipeto. Trans la lago vidiĝas la verdaj herbejoj, vilaĝoj kaj farmbienoj de Schwytz en hela sunlumo. Maldekstre oni vidas la pintojn de la monto „Haken“, ĉirkaŭitaj de nuboj; dekstre, en malproksima postaĵo vidiĝas la glaciaj montaroj. Antaŭ la leviĝo de la kurteno oni aŭdas la „Kuhreihen“ kaj la harmonian sonoradon de la brutaraj sonoriloj kiuj ankaŭ daŭras iom da tempo post la leviĝo de la kurteno.)

Fiŝkaptista knabo (kantas en ŝipeto). Melodio de „Kuhreihen“.

La lago ridetas al ban' invitante,
Knabet' endormiĝis ĉe bordo kuŝante;
Jen sonas kantado
Dolĉega al li,
Do kiel anĝela
Ĉielharmonio'.

Kaj ekvekiĝante pro ĝojo, ho, jen
La akvoj ĝis brusto jam lin ĉirkaŭpren',
Kaj voĉo eksonas:
„Nun estu al mi,
Dormanta knabeto,
Jen ĉielo por vi!“

Paŝtisto (sur monto). Variacio de „Kuhreihen“.

Herbejoj, adiaŭ!
Paŝtejoj, de vi
Foriras nun ni
Ĉar pasis somer'.

Malsupren mi iras, sed kiam vekiĝos
Kukolo kaj kantoj kaj nov' ornamiĝos
Per floroj la tero, al vi ni revenos,
Dum Majo ĉarmega naturon rebenos!

Herbejoj, adiaŭ!
Paŝtejoj, de vi
Foriras nun ni,
Ĉar pasis somer'!

Alpĉasisto (vidiĝas kontraŭe sur altaĵo ŝtonega). Dua Variacio.

Ektondras la montoj, ekstremas pontet',
Pafist' ne timiĝas pro riska vojet',
Maltime paŝante
Sur kampoj glaci'
Sen iu printempa
De floroj graci'.
Kaj sub liaj piedoj nebuloj ondiĝ',
La urboj de homoj al li ne vidiĝ',
Tra fendaĵ' nur de nuboj
Li vidas de mond'
La verdan kamparon
Profunde sub ond'!

(La pejzaĝo ŝanĝiĝas; surda krakado aŭdiĝas de montoj, ombraĵoj de nuboj
transflugas super scenon.)

Ruodi elvenas kabanon; **Werni** deiras de ŝtonego; **Kuoni** alvenas kun
melkvazo sur ŝultro; **Seppi** sekvas lin.

Ruodi. Rapidu, Jenni, albordigu la
Boaton! Jam alvenas jen la griza
Valestro, surde muĝas la antaŭa
Montneĝo, Mythenstein sin vestas per
La ĉapo sia kaj malvarme blovas
La vento el la vetertruo; ver', fariĝos
Ventego antaŭ ol ni ĝin atendis.

Kuoni. Proksimas pluvo, fiŝkaptisto. Mia
Ŝafaro manĝas herbon kun avido,
Kaj mia hundo skrapas teron.

Werni. Fiŝoj
Eksaltas kaj fuliko subakviĝas;
Proksimas fulmotondro.

Kuoni (al la knabo). Vidu, Seppi,
Ĉu la brutaro ne de vojo ajn
Foriĝis!

Seppi. Mi „Lizel'on“ brunan konas
Laŭ sonorilo.

Kuoni. Tiukaze do
Neniu el la brutoj mankas, ĉar
„Lizelo“ ja plej malproksimen iras
Kutime.

Ruodi. Vi sonorilaron
Belegan havas, majstro!

Werni. Kaj belegan
Brutaron — ĉu ĝi estas via propra?

Kuoni. Ne estas mi do tiel riĉa — ĝi
De mia estra moŝto estas, nome
De Attinghausen, kaj alkalkulita
Al mia gardo.

Ruodi. Kiel do ornamas
Rubando la bovinon!

Kuoni. Tion ankaŭ
Ĝi bone scias, ĉar ĝi gvidas la
Brutaron; kaj se mi forprenus la
Rubandon, ĝi ĉesigus manĝon!

Ruodi. Ho!
Ĉu mi do kredu? La senintelig
Bovino! —

Werni. Jen naiva diro via!
La besto ankaŭ havas inteligon,
Kaj tion bone scias ni ĉasantaj
La ĉamojn! Tiuj ĉi singarde do
Starigas, ĉe paŝtejoj siaj, gardon;
Kaj tiu ĉi aŭskultas observeme
Kaj per laŭtvoĉa fajfo ekavertas
Tuj kiam la ĉasisto proksimiĝas.

Ruodi (al la paŝtisto).
Ĉu vi nun hejmen pelas la brutaron?

Kuoni. La alpo estas finpaŝtita.

Werni. Bonan
Revenon, bovinisto!

Kuoni. Tiun mi
Al vi deziras; de ekskursoj viaj
Reveno ne do ĉiam estas certa!

Ruodi. Jen viro rapidege nin alkuras.

Werni. Mi konas lin; Baumgarten estas, de
Alzellen!

Konrad Baumgarten senspire enkuras.

Baumgarten. Ho, pro Dio! Fiŝkaptisto,
Boaton vian donu!

Ruodi. Nu, nu, kio
Do estas tiel urĝa?

Baumgarten. Ĝin malligu!
Vi savos min de morto!

Kuoni. Kunlandano,
Do, kio estas?

Werni. Kiu persekutas
Vin?

Baumgarten (al la fiŝkaptisto).

Ho, rapidu! Ili estas jam
Proksimaj! Dediĉata al la morto
Mi estos kiam ili min atingos!

Ruodi. Kaj kial la soldatoj persekutas
Vin?

Baumgarten. Savu min, kaj tiam mi parolos.

Werni. Vi estas sange makulita, kio
Fariĝis?

Baumgarten. La prefekto imperia
Loĝante sur la „Rossberg“ —

Kuoni. Wolfenschiessen,
Ĉu tiu ĉi ordonis ke vi estu
Persekutata?

Baumgarten. Tiu ĉi do ne
Plu malutilos, ĉar mi lin mortigis!

Ĉiuj (emocie moviĝas).

Pro granda Dio! Kion vi do faris?

Baumgarten. Mi faris tion kion ĉiu ajn
Libera viro estus ja farinta
En miaj cirkonstancoj! Mi nur agis
Laŭ la domrajto mia kontraŭ la
Malhontiginto de honoro mia
Kaj la edzina!

Kuoni. Ĉu do la prefekto
Ofendis la honoron vian?

Baumgarten. Dio
Kaj la hakilo mia lin malhelpis
Plenumi sian malboneg' avidon!

Werni. Ĉu vi disfendis lian kapon per
Hakilo?

Kuoni. Diru ĉion, estas tempo
Dum li malligos la boaton jen!

Baumgarten. Mi estis dehakinta lignon en
Arbaro; jen edzino mia plej
Maltrankvilege min alkuras kaj
Sciigas min ke la prefekto estas
En mia domo kaj ke li ordonis
Ke ŝi preparu por li banon. Tiam
Li nedecaĵon do de ŝi postulis
Kaj ŝi forkuris por min serĉi. Tuj
Mi alkuregis hejmen tiel kiel
Mi estis, kaj per la hakilo mia
La banon al li benis!

Werni. Bone vi
Ja faris! Kaj neniuj povus vin
Riproĉi!

Kuoni. La tirano nun ricevis
La decan rekompencan! Jam de longe
Li ĝin meritis pro popolo de
Kantono Unterwalden!

Baumgarten. La farito
Sciigis baldaŭ; oni persekutas
Min — dum ni paroladas, tempo pasas,
— Pro Dio! — kaj mi —

(komenciĝas tondrado.)

Kuoni. Nu, antaŭen vi,
Ŝipisto, transveturu lin!

Ruodi. Ne estas
La eblo! Forta ja ventego jam
Alproksimiĝas. Vi atendu!

Baumgarten. Dio!
Atendi mi ne povas. Min mortigos
Prokrasto!

Kuoni (al la fiŝkaptisto).

Iru do kun Dio! Oni
La kunvivanton devas helpi; eble
Ni saman sorton iam spertos!

(Muĝado kaj tondrado.)

Ruodi. Jen,
Favona vento ekblovegis! Vidu
La lagon tumultigan! Mi ne povas
Ŝipgvidi kontraŭ ondoj kaj ventego!

Baumgarten (ĉirkaŭprenante liajn genuojn).
Vin helpu Dio tiel kiel vi
Kompatos min!

Werni. Li riskas vivon! Estu
Kompata!

Kuoni. Havas li en patra domo
Edzinon kaj infanojn!

(Ripetitaj ektondroj.)

Ruodi. Kiel? Mi
Ja ankaŭ riskus vivon, havas same
Edzinon kaj infanojn kiel li —
Jen vidu la ondfrapon, ondegigon,
Akvoturnigojn kvazaŭ kiel tuta
Akvaĵo estas do supreniganta
El plej profund' abismo! — Mi volonte
La honestulon savus; tamen estas
Neebla entrepreno — vi atestas!

Baumgarten (ankoraŭ genuflekse).

Ĉu vere mi jen estu ekkaptota
De malamikoj eĉ vidante antaŭ
Okuloj miaj la lagbordon savan!
— Jen ĝi! Mi povas vidi ĝin kontraŭe,
La voĉo povas ĝin atingi, jen
Boato kiu min transportus tien —
Kaj mi restadi devas tie ĉi senhelpe
Kaj malesperi!

Kuoni. Ho! Do, kiu jen
Alvenas?

Werni. Estas Tell de Bürglen.

Tell, kun arbalesto.

Tell. Kiu

Do estas tiu viro kiu helpon
Petegas?

Kuoni. Viro estas de Alzellen;
Li pro defendo de honoro sia
Mortigis Wolfenschiessen', de la reĝo

Prefekto, kiu sur la Rossberg do
Loĝadis — La rajdistoj de l'prefekto
Persekutante lin jam proksimiĝas;
Petegas li ŝipiston pro transigo,
Sed tiu ĉi timante la ventegon
Ne volas ŝipveturi nun!

Ruodi. Jen Tell!

Li ankaŭ scias bon' manuzi la
Gvidilon! Li certigu, ĉu veturo
Riskebla estas!

Tell. Se neceso urĝas,
Ŝipisto, tiam ĉio devas esti
Riskebla!

(Fortegaj tondraj ekfrapoj, la lago ekmuĝegas.)

Ruodi. Ĉu mi min enabismigu
En tiu ĉi infera englutejo?
Neniu tion faros, supozite
Ke li ne estas frenezulo!

Tell. Pensas
Do brava viro pri si mem plej laste!
Fidante Dion savu mizerulon!

Ruodi. En loko certa bone konsiliĝas!
Jen la boato kaj la lago — risku!

Tell. La lago eble, la prefekto ne
Kompatos! Risku ĝin, ŝipisto!

Paŝtistoj kaj ĉasistoj. Savu
Lin, savu lin!

Ruodi. Se eĉ li estus mem
La frato mia aŭ infano propra,
Mi tamen ne ĝin povus; ĉar hodiaŭ
La tago estas de Simon'o kaj
Judas'o; kaj ĉe tiu tago ĉi
La lago devas havi oferaĵon,
Pro kiu ĝi tumulte jen ondiĝas!

Tell. Per vortoj oni ja nenion helpas
Ĉe tiu kazo; tempo urĝas kaj
La viro jen bezonas savon; diru,
Ŝipisto, ĉu vi volas transveturi?

Ruodi. Ne mi, neniel!

Tell. Do, pro Dio, donu

Boaton! Mi ĝin riskos per la povo
Malgranda mia!

Kuoni. Ho! Bravega Tell!

Werni. Li agas laŭ ĉasisto!

Baumgarten. Mia do

Savonto estas vi kaj la anĝelo!

Tell. Mi, estas vera, savos vin de la
Potenco de prefekto; sed de riskoj
De la ventego do Alia supre
Nur povas certe helpi! Sed pli bone
Vi fartos en la Diaj manoj, ol
En tiuj de la homoj!

(al la paŝtisto.)

Kunlandano,

Konsolu vi edzinon mian, kiam
Ajn homa sorto pereigus min!
Mi faris tion kion mi ne povis
Malfari!

(ensaltas boaton.)

Kuoni (al la fiŝkaptisto).

Vi ja estas majstro

De la ŝipvetur'metio — ĉu vi ne
Eĉ riski povis tion kion Tell
Jen riskas?

Ruodi. Estas viroj do ankoraŭ

Pli eminentaj ol li, sed neniu
El ili egaligas Tell'on!

Werni (kiu suriris la ŝtonegon).

Jam li

Jen debordiĝis! Dio helpu vin,
Bravega do naĝanto! — Vidu, kiel
La boateto balanciĝas sur
La ondoj!

Kuoni (ĉe bordo).

Jen akvaro superfluas

Ĝin — jam ne estas ĝi videbla! — Tamen,
Ho, jen! Ĝi reaperis! Kaj fortege
Bravulo li laboras tra la ondoj!

Seppi. Jen la rajdistoj de prefekto tien
Ĉi galopege venas!

Kuoni.

Ho, pro Dio!

(Rajdistaro de Landenberger.)

Unua rajdisto. Transdonu al ni la krimulon kiun
Vi kaŝis!

Dua rajdisto. Tien ĉi li kuris, vane
Vi malkonfesus!

Kuoni kaj Ruodi. Kion vi do pensas?

Unua rajdisto (ekvidante la boaton).

Ho, kion mi do vidas! Pro diablo!

Werni. Ĉu estas tiu en boato? Rajdu
Antaŭen! Se vi bone galopados,
Vi certe ekatingos lin!

Dua rajdisto. Malbene!
Li estas forkurinta!

Unua rajdisto (al la paŝtisto kaj fiŝkaptisto).

Vi do helpis

Forkuron lian! Vi kompensu ĝin! —
Forrabu la brutaron, ruinigu
Kabanon! Ekbruligu kaj mortigu!
(forrapidas.)

Seppi (postkuregante).

Ho, miaj bel' ŝafidoj!

Kuoni (sekvante lin). Ve brutaro!

Werni. Tiranoj ili!

Ruodi (tordante manojn.)

Pro ĉielo! Kiam

Do nin alvenos la savonto?

(sekvas ilin.)

Sceno 2^a

En Steinen (Schwytz); tilio antaŭ la domo de Stauffacher, ĉe la ŝoseo, plej proksime la ponto.

Werner Stauffacher kaj **Pfeifer de Luzern** eniras interparolante.

Pfeifer. Jes,

Sinjoro, estas tiel kiel mi
Ĵus al vi diris. Ne vi ĵuru por
Austrujo, se vi iel povos tion
Eviti! Restu do fidela por

La imperio kaj fortika kiel
Ĝis nun! Kaj Dio ŝirmu vin pro via
Antikva libereco!

(Kore prenante lian manon intencas foriri.)

Stauffacher. Restadu do ĝis kiam la edzino
Alvenos — vi nun estas mia gasto
En Schwytz, kaj en Luzern' mi estos via!

Pfeifer. Mi dankas; sed ankoraŭ hodiaŭ mi
Gersau'on devas iri. — Kion ajn
Da grav' suferoj la prefektoj viaj
Per sia avareco kaj malico
Estonte kaŭzos al vi — pacience
Toleru ĝin! Rapide povas ŝanĝi
La sorto via, kaj imperiestro
Alia eble baldaŭ regos nin!
Sed unufoje fariĝinte anoj
De Austrolando vi — por ĉiam vi
Austrolandanoj estos!

(Eliras.)

Stauffacher kun ĉagreno sidigas sin sur benko sub la tilio. Tian trovas lin
Gertrud, lia edzino; ŝi starigas sin apud li kaj dum iom da tempo silente
rigardas lin.

Gertrud. Kial do
Vi estas tiel serioza? Mi
Apenaŭ vin rekonas! Jam de kelke
Da tagoj mi silente vin observas,
Ĉar malserena malĝojeco jen
Sulkigas vian frunton. Certe do
Sekret' ĉagreno premas vian koron —
Konfidu ĝin al mi; mi estas ja
Edzino via fidelema, kaj
Duonon da ĉagreno via kiel
Propraĵo mia mi postulas!

(**Stauffacher** prezentas manon al ŝi, sed daŭrigas silenton.)

Kio

Do povas premi vian koron? Diru!
Benita estas via diligento,
Feliĉo vin ĉirkaŭas — plenaj jen
Grenejoj kaj brutejoj, kaj ĉevaloj
Glatfelaj, bonnutritaj de la montoj
Feliĉe estas algviditaj por

Pasigi vintron en la plaĉaj staloj.
— Jen via domo, riĉa kiel iu
Nobel' sidejo, nove ĉarpentita
Per belaj trunkoj kaj laŭ ordo bone
Kaj plaĉe konstruita! Multe da
Fenestroj brile ĝin ornamas, multe
Da blazonŝildoj kaj prudent' sentencoj
Pentrite garnas ĝin kaj igas la
Pretermigranton halti kaj legante
Admiri!

Stauffacher. Vere, domo mia estas
Bon' ĉarpentita konstruaĵo — sed
Ho! tremas jam la fundamento ĝia!

Gertrud. Do, Werner, diru kion vi per tio
Esprimi volas?

Stauffacher. Jen, sub tiu ĉi
Tilio mi do ankaŭ sidis, antaŭ
Nelonge, kaj kun ĝojo pripensadis
La bel' prosperitaĵon — jen, kun siaj
Militservistoj, la prefekto sur
Ĉevalo de kastelo sia, Küssnacht,
Alvenis. Mire li ekhaltis antaŭ
La domo tiu ĉi; sed mi rapide
De seĝo ekstarigis min kaj, laŭ
La devo, mi humile lin aliris,
Ĉar li ja reprezentas la potencon
Juĝistan de imperiestro en
La lando. „Kies estas jena domo?“
Malice tiel li demandis, ĉar
Li bone scias. Tamen mi, rapide
Lin komprenante, jen respondis: „Tiu
Ĉi domo, via moŝto, estas la
Propraĵo de imperiestro mia
Kaj ankaŭ via kaj al mi pruntita“.
Jen li: „mi estas la reganto en
La lando kaj anstataŭulo de la
Imperiestro, kaj ne volas mi
Ke vilaĝano ajn konstruu domon
Laŭ sia volo kaj kun tio vivu
Laŭ liberulo kiu povas mem

Regadi en la lando! Mi pretendos
La rajton malpermesi al vi tion!
Kun tio li forrajdis kun kolero;
Sed mi jen restis kun ĉagreno en
Animo kaj meditis la parolon
De maliculo li!

Gertrud. Vi, kara estro
Kaj edzo mia! Ĉu vi volas aŭdi
Serenan diron de edzino via?
Mi glorie estas la filino de
La nobla Iberg, mult' sperinta viro.
Fratinoj ni, dum longaj noktoj do
Sidadis kune kaj ŝpinadis lanon,
Dum la estraro de popolo ĉe
La patro kunsidadis por tralegi
La pergamentajn dokumentojn kaj
Per saĝaj diroj interparoladis
Pri la imperiestroj de la tempoj
Pasintaj kaj la bono de la lando.
Atente mi do aŭdis kelke da
Prudentaj diroj, pensoj de saĝuloj,
Esperoj de bonuloj, kaj en koro
Trankvile ilin mi konservis. Do,
Aŭskultu kaj atentu min; ĉar mi
Delonge scias kio vin
Korpremas. — La prefekto vin koleras,
Deziras malutili vin, ĉar vi
Ja estas la malhelpa kaŭzo, kial
La Schwytz'anaro ne submetas sin
Al nova regantaro, sed preferas
Fidela resti ĉe la imperio,
Laŭ la modelo de la inda nia
Antaŭularo. Ĉu ne estas vera?
Se mi malveron diris, diru Werner!

Stauffacher. Vi estas prava! Tio estas ja
La kaŭzo de la malbonvolo de
Prefekto Gessler.

Gertrud. Li envias vin,
Ĉar vi feliĉe loĝas kiel viro
Libera en propraĵo heredita —

Ĉar li nenion tian havas! Vi
 Posedas domon tiun ĉi pruntita
 De la imperiestro, kaj vi povas
 Ĝin montri tiel rajte kiel iu
 Ajn princo imperia montras siajn
 Reglandojn; ĉar vi ja neniun ajn
 Alian superulon havas, ol
 La plej superan estron de la tuta
 Kristana mondo! Sed li mem nur estas
 Pli juna filo de la domo sia,
 Havante do nenion krom mantelon
 De kavaliro sian; kaj pro tio
 Li kun malamo enviadas ĉiun
 Feliĉon de honesta viro — jam
 Delonge li intencas vian finan
 Pereon! Jen ankoraŭ sendifekta —
 Ĉu vi atendi volas la momenton
 De lia prosperiĝo? Saĝa viro
 Do antaŭgardas!

Stauffacher. Kion fari do?

Gertrud (plimulte proksimigante sin al li.)

Aŭskultu la konsilon mian! Vi
 Do bone scias ke en Schwytz entute
 La honestuloj plendas la avaron
 Kaj furiozan senton de prefekto.
 Ne dubu ke en Unterwalden kaj
 En Uri oni ne plilonge volas
 Suferi tiun premon kaj malbonan
 Traktadon! Ĉar laŭ sama maniero
 La Landenberger transe agas kun
 Malhonto — eĉ apenaŭ fiŝkaptisto
 Ajn albordiĝas tien ĉi sen nova
 Raporto pri malbonaj faroj de
 Prefektoj tiuj! — Tial estus bona
 Projekto, se da viaj anoj kelka
 Malgranda aro kune konsiliĝus
 Pri la plej taŭga maniero por
 Nin liberigi de la premo! Kaj
 Mi pensas ke neniel Dio vin
 Forlasos, sed protektos vian justan

Aferon! — Diru, ĉu vi ne en Uri
Posedas gastamulon iun ajn,
Al kiu vi konfidi povos vian
Sekretan kordeziron?

Stauffacher. Multajn mi
Honestajn virojn tie konas kaj
Estrulojn eminentajn kiuj ankaŭ
Sekrete min konfidas.

(Starigas sin.)

Sed, edzino,
Per kiuj do danĝeraj pensoj vi
Ekscitas mian trankvileman koron!
Vi klare elparolis tion kion
Mi en interno mia kaŝis sen
Kuraĝo ĝin konfesi al mi mem!
— Ĉu vi do ankaŭ pripensadis vian
Konsilon? Furiozan malpacemon
Kaj sonon de armiloj vi en tiun
Ĉi valon trankvileman jen alvokas —
Ĉu ni, malforta do popolo da
Paŝtistoj, risku bataladi kontraŭ
La estro de la mondo? Ili nur
La ŝajnon de malpaca malkontento
Atendas por ataki tiun ĉi
Malriĉan landon per la aroj da
Furiozemaj siaj militistoj
Kaj regi tie ĉi laŭ rajto de
Venkintoj kaj per ŝajne justa rajto
De meritita puno tute do
Nuligi ĉiun nian hereditan
Liberon!

Gertrud. Ankaŭ vi do estas viroj
Kapablaj por manuzi la hakilojn,
Kaj Dio ĉiam do protekte helpas
La kuraĝulojn!

Stauffacher. Ho, edzino! La
Milito estas abomena kaj
Furiozega terurigo, kiu
Malfeliĉigas la paŝtiston kiel
Brutaron!

Gertrud. Oni do suferu la
Ĉielan decidaĵon, sed maljustan
Malbonon ne toleru koro nobla!

Stauffacher. Vi ĝojas pri la nove konstruita
Bieno nia — ho, milito do
Ĝin malkonstruos!

Gertrud. Se mi iam estus
Konvinkiĝonta ke la koro mia
Dependas de teraĵa bono — mi
Per propra mano pereigus ĝin!

Stauffacher. Vi fidas humanecon! Sed milito
Ne eĉ indulgas delikat' infanon
En la lulilo!

Gertrud. Senkulpeco havas
Amikon en ĉielo! — Antaŭvidu,
Ho, Werner! ne rigardu posten!

Stauffacher. Ni
Estante viroj povas morti dum
Kuraĝa batalado, sed — ho! Kia
Do estas via sorto?

Gertrud. Lasta ŝanco
Do restas ankaŭ por la malfortulo:
Desalto de la pont' en la riveron
Min liberigos!

Stauffacher (ĵetas sin al ŝia brusto).

Kiu povas premi
Al sia brusto tian koron, tiu
Do povas ĝoje bataladi por
La hejma bieno, nek li devas timi
Eĉ iun potencegan aron da
Reĝanaj militistoj! Tuj mi Uri'n
Veturos senprokraste; tie unu
El miaj gastamuloj, Walter Fürst,
Loĝadas, kiu same pensas kiel
Mi mem pri niaj cirkonstancoj. Ankaŭ
Mi tie trovos standardestron noblan,
De Attinghausen, kiu, kvankam de
Nobela familio, tamen amas
Popolon kaj honoras la antikvajn
Kutimojn! Tie mi kun ili du

Interkonsilon havos pri la plej
 Sukcesa maniero de defendo
 Kuraĝa kontraŭ la malamikaro
 De nia lando! — Nu, adiaŭ! — Dum
 Mi forestados, vi, kun saĝ' animo,
 Regadu nian hejmon; riĉe do
 Donacu pilgrimonton al preĝejo,
 Kaj la monaĥon pian kiu por
 La monaĥejo sia kolektados;
 Bonvole ilin zorgu kaj malŝpare!
 Loĝejo de Stauffacher ne bezonas
 Sin kaŝi: proksimege ĉe ŝoseo
 Ĝi staras kiel dom' gastema jen
 Por ĉiuj ajn migrantoj kiuj ĝin
 Preterirados!

Dum ili foriras kontraŭ posta parto de la sceno, **Wilhelm Tell** kaj
Baumgarten eniras de antaŭa parto.

Tell (al Baumgarten).

Nun vi min ne plu
 Bezonas. Tiun domon jen eniru;
 Stauffacher tie ĉi loĝadas kiu
 Protektas ĉiam la malfeliĉulojn!
 Jen li! — Min sekvu! Venn!

(Ili aliras Stauffacher'n; la sceno ŝanĝiĝas.)

Sceno 3^a

Publika placo ĉe Altorf.

Sur altaĵo poste vidiĝas fortika kastelo konstruiĝanta; ĝi jam estas tiel progresinta ke oni povas ekkoni ĝian formon. La posta parto estas finita, la antaŭa konstruiĝanta; sur la trabaro la laboristoj iras supren kaj malsupren; sur plej alta tegmento pendas tegmentisto; ĉio estas moviĝa. — **Servutestro. Majstro ŝtonskulptisto, submajstro kaj helpantoj.**

Servutestro (kun bastono, instigas la laboristojn).

Ne prokrastu!

Antaŭen! Murajn ŝtonojn jen alportu,
 Kaj kalkon kaj morteron! Por ke la
 Prefekto alvenonta vidu ke
 La konstruado bon' progresis! — Vi
 Do malrapidaj estas laŭ limakoj!

(al du helpantoj kiuj portas.)

Ĉu tiu estas deca ŝarĝo? Tuj
Duoblon ŝarĝu! Kiel tiuj ĉi
Mallaboremaj do trompadas devon!

Unua submajstro. Do estas plendindaĵo ke ni mem
Alporti devas jen la ŝtonojn por
Malliberejo nia!

Servutestro. Kion vi
Murmuras? — Jen mizerularo kiu
Ne estas taŭga eĉ por io ajn
Krom nur por melki brutojn kaj sur montoj
Mallaboreme ĉirkaŭvagi!

Maljunulo (ripozigante). Mi
Ne povas plu —

Servutestro (skuante lin). Antaŭen, maljunulo,
Al la laboro!

Unua submajstro. Ĉu vi do ne havas
En korpo koron, ĉar vi tiel pelas
Al fortuzega servutado tiun
Ĉi maljunulon kiu do apenaŭ
Sin mem fortreni povas?

Majstro kaj submajstroj. Abomena!

Servutestro. Vi zorgu pro vi mem! Mi faros mian
Oficon!

Dua submajstro. Servutestro! Kian nomon
Do havos tiu fortikaĵo kiun
Ni jen konstruas?

Servutestro. „Submet-Uri“ ĝi
Nomata estu; ĉar sub tiu jugo
Vi estos submetataj!

Submajstroj. Submet-Uri!

Servutestro. Nu, ĉu vi trovas tion do ridebla?

Dua submajstro. Per tiu ĉi dometo ĉu vi pensas
Submeti Uri'n?

Unua submajstro. Do, kalkulu, kiom
Da tiaj talpaj amasetoj oni
Bezonos meti unu sur alia
Por fari monton tiel altan kiel
La plej malalta ajn en Uri?

Servutestro (foriras posten).

Majstro. Mi
En plej profundan lokon de la lago
Enĵetos la martelon kiun uzis
Mi ĉe la malbenita tiu ĉi
Konstruo!

(Tell kaj Stauffacher venas.)

Stauffacher. Ho, ke neniam do mi
Vidinta estu tion!

Tell. Jen ne
Agrabla loko estas! Iru ni
Antaŭen!

Stauffacher. Ĉu mi estas do en Uri,
La lando de libero?

Majstro. Ho, sinjoro!
Ke vi vidinta estu eĉ la kelojn
Sub tiuj turoj! Ho, loĝanta iu
En ili do neniam plu estonte
Ekaŭdos kokkriadon!

Stauffacher. Dio!

Majstro. Vidu
La flankajn murojn tiujn ĉi kaj la
Subtenpilastrojn — ili estas do
Por la eterno konstruitaj!

Tell. Kion
Konstruis manoj, tion manoj ankaŭ
Faligi povos!

(Montrante la montojn.)

Tiun domon ĉi
De libereco Dio fundamentis!

Oni ekaŭdas tamburon; eniras personoj kiuj portas ĉapelon sur stango; proklamisto sekvas ilin, kaj virinoj kun infanoj tumulte premas sin post ili.

Unua submajstro. Tamburo, kion ĝi signifas? Aŭdu!

Majstro. Jen karnavala procesio! Kion
Signifu la ĉapelo?

Proklamisto. Nome la
Imperiestro, vi aŭskultu!

Submajstroj. Do
Aŭskultu, silentigu!

Proklamisto. Viroj vi
De Uri! Vidu tiun ĉi ĉapelon!

Sur alta stango oni ĝin pendigos,
En la plej alta loko meze Altorf;
Kaj jen la volo kaj ordono de la
Prefekto: Oni do honoru la
Ĉapelon tiel kiel oni lin
Honoras, nome genuflekse kaj
Nudkape — kaj laŭ tiu faro la
Reganto juĝos la obeemulojn.
Sed kondamnata estu korpe kaj
Havaĝe tiu kiu kontraŭagos
Ordonon reĝan tiun ĉi!

(Popolo ekridegas, tamburo resonas, ili preteriras.)

Unua submajstro. Ho, kian
Ideon neaŭditan do ekpensis
Denove la prefekto! Ĉu ni do
Honoru ajn ĉapelon? Diru! Ĉu
Do iam oni aŭdis tian aĵon?

Majstro. Ĉu genufleksu ni do pro ĉapelo?
Ĉu li nur mokas nin prudentajn homojn?

Unua submajstro. Se ajn ĝi estus imperia krono!
Sed estas la ĉapelo de Austrujo!
Mi vere vidis ĝin pendanta super
La trono kie oni donas la
Pruntlandojn!

Majstro. De Austrujo! Gardu! Estas
Kaptilo por perfide nin transdoni
Al la austruja rego!

Submajstroj. Ho, neniu
Honesto viro ajn submetos sin
Sub tiu malhonoro!

Majstro. Venu por
Ke ni interkonsilu kun aliaj
Kunuloj!

(Ili foriras posten.)

Tell (al Stauffacher).

Vi nun estas informita.

Adiaŭ, Werner!

Stauffacher. Kien do vi iros?
Ho, ne rapidu tiel!

Tell. Mankas ja
La patron mia domo! Do, adiaŭ!

Stauffacher. Premita koro mia deziregas
Interparoli tie ĉi kun vi!

Tell. Premita koro ne per vortoj estas
Senŝargigebla!

Stauffacher. Tamen vortoj povas
Efiki farojn!

Tell. Sola faro nun
Necesa estas pacienco kaj
Silento!

Stauffacher. Ĉu do oni trasuferu
La netolereblaĵon?

Tell. Ĝuste la
Rapid' regnantaj reĝoj plej mallonge
Regadas! — Kiam la favona vento
Ekblovas el kavernoj, oni tuj
Estingas fajrojn, ŝipoj serĉas la
Havenon plej rapide, kaj potenca la
Fantomo sendifekte superflugas
La teron. Ke do ĉiu ajn trankvile
Vivadu en la hejmo sia! Al
La pacemulo oni garantias
Volonte pacon!

Stauffacher. Ĉu vi vere kredas?

Tell. Serpento do ne mordas sen ekscito!
Se ili vidos ke ni restas en
Trankvilo, ili per si mem laciĝos.

Stauffacher. Ni multon povus do sukcesi, se
Fidele ni interkonsentus!

Tell. En
Ŝiprompo unuobla viro sin
Plej bone helpas mem!

Stauffacher. Ĉu tiel vi
Sensente apartigos vin de la
Komun' afero?

Tell. Ĉiu do plej bone
Sin fidas mem!

Stauffacher. Sed kunligite ankaŭ
La malfortuloj ajn fariĝos fortaj!

Tell. Fortulo tamen sola estas plej
Potenca!

Stauffacher. Ĉu do vere patrolando
Ne povos fidi vin en la momento
De necesega memdefendo?

Tell (prezentante manon al li). Tell,
Estante ĉiam preta savi el
La profundaĵo ajn perdit' ŝafidon —
Ĉu li ne helpas siajn bon' amikojn?
Sed, kion ajn vi faros, lasu min
Aparte de la interkonsiliĝo!
Ĉar mi ne povas longe ekzameni
Nek ajn pripensi; tamen, se pro faro
Decida vi bezonos min — min voku!
Kaj tiam vere mi ne mankos ajn!

(disiras diversflanken. — Subita amasiĝo vidiĝas ĉe la trabaro.)

Majstro (kurante tien). Do, kio estas?

Unua submajstro (kurante antaŭen, krias). Jen la tegmentisto
Defalis de tegmento!

(**Berta** kurante eniras. **Sekvantaro**.)

Berta. Ĉu li estas
Do frakasita? Kuru, savu, helpu —
Se ajn la savo estas ebla — jen
Oraĵo! (ĵetas juvelaron inter la popolo).

Majstro. Ho, pro via oro! Vi
Do vendas ĉion pro oraĵo! Patron
Vi jen forŝiris de infanoj siaj
Kaj de edzino sia, kaj ĉagrenon
Doloran kaŭzis por la mondo —
Kaj nun vi kredas ĝin kompensi per
Oraĵo? — Iru! Ni gajegaj homoj
Ja estis antaŭ ol vi tien ĉi
Alvenis — malespero enloĝiĝis
Kun vi en nia lando!

Berta (al la revenanta servutestro).

Ĉu li vivas?

(**Servutestro** per signo komprenigas malon).

Berta. Ho! Vi kastel' fatala! — per malbenoj
Ekkonstruita, ankaŭ nur malbenojn
Vi iam havos kiel enloĝantoj!

(Eliras.)

Sceno 4^a

Loĝejo de Walter Fürst.

(Walter Fürst kaj Arnold von Melchtal diversflanke eniras.)

Melchtal. Sinjoro Walter Fürst —

Walter Fürst. Se oni nin

Surprizus! Restu tie kie vi
Restadis! Ĉirkaŭitaj estas ni
De spionistoj!

Melchtal. Ĉu nenion do
Da nov' sciigoj vi alportas de
Kantono Unterwalden? Ĉu nenion
Pri mia patro? Ne plilonge mi
Toleros la restadon tie ĉi
Estante mallibera senokupe!
Do kio da puninda faro kaŭzas
Min esti kiel mortiginto en
Kaŝejo? Mi nur batis tiun bubon
Senhontan kiu, pro ordono de
Prefekto, volis antaŭ mi forpeli
La aljungitajn bonajn bovojn!

Walter Fürst. Tamen,
Tro rapidema vi ja estis; ĉar
La bubo estis de prefekto, de
Estraro via alsendita; tial
Vi estas kulpiĝinta, kaj la punon,
Kvankam gravega, devas vi suferi.

Melchtal. Ĉu mi toleri devis la senhontan
Parolon jenan: „Se la vilaĝano
Deziras manĝon, li do mem trenadu
Plugilon!“ Kordoloron mi eksentis
Do, kiam tiu bubo vere miajn
Belegajn bovojn de plugil' dejungis,
Kaj ili surde muĝis kvazaŭ mem
Sentante la ofendon kaj per kornoj
Ekpuŝis; jen kolero justa min
Ekkaptis kaj, mem kvazaŭ nekonscia,
Mi batis la senditon!

Walter Fürst. Ho! Apenaŭ
Ni mem devigas niajn korojn — kiel

Do rapidema junularo sin
Devigu!

Melchtal. Nur bedaŭras mi la patron!
Li ver' bezonas zorgon, kaj la filo
Forestas! La prefekto lin malamas,
Ĉar ĉiam li honeste bataladis
Por justo kaj libero. Tial ili
Atakos la maljunan viron kaj
Neniu lin alestos por protekti
Lin kontraŭ maliceco! — Kiu ajn
Fariĝos mi — mi devas lin aliri!

Walter Fürst. Atendu paciencoj do ĝis kiam
Sciigo min alvenos de arbaro!
— Mi aŭdas frapon — iru! — eble iu
Sendito de prefekto — do eniru!
En Uri vi ne estas ja ŝirmita
Pli multe kontraŭ la prefekto via,
Ĉar la tiranoj laŭ interkonsento
Kunhelpas unu la alian!

Melchtal. Ili
Ekzemplon donas al ni, kiel agi
Ni devus mem!

Walter Fürst. Eniru! Mi alvokos
Vin kiam sendanĝera estos la
Restado tie ĉi!

(Melchtal eliras.)

Malfeliĉulo

Li! Mi ne povas do konfesi al
Li la suspekton fatalegan mian!
— Do, kiu estas la frapanto? Ĉiun fojon,
Ĉe ĉiu frapo de la pordo, mi
Atendas malfeliĉon; ĉar perfido
Kaj la suspekto ĉie ajn spione
Observas nin; ĝis en internon de
La domoj eĉ la sendituloj de
Potenco interniĝas; preskaŭ ni
Bezonas ŝlosojn kaj riglilojn ĉe
La pordoj!

(malferminte, li mirante paŝas malantaŭen, ĉar **Werner Stauffacher** eniras.)

Kion mi ekvidas? Vin,

Sinjoro Werner! Ho, pro Dio! Ne
Pli bona viro ajn ankoraŭ tiun
Ĉi sojlon superpaŝis! Bonveninta
Sub tiu ĉi tegmento estu! Kio
Vin alkondukis? Kion vi en Uri
Intencas serĉi?

Stauffacher (prezentante manon al li).

La antaŭan tempon
Kaj la Svislandon de pasinto!

Walter Fürst. Tiujn
Vi do alportas kun vi mem — kaj, vere
Ĉe via vido mi eksentas varmon
En koro mia kaj bonfarton! — Vin sidigu,
Sinjoro Werner! — Kaj, en kiu farto
Forlasis vi Gertrud'on, la edzino
Afabla kaj gastema kaj filino
Prudenta de saĝega Iberg? Ĉiu
Ajn vojaĝanto el germana lando
Trans Meinrads Zell en Itallandon laŭdas
Gasteman vian domon — tamen, diru,
Ĉu vi nun rekte de Flüelen min
Alvenis, ĉu vi do ne aliloke
Vizitis iun antaŭ ol atingi
La domon mian?

Stauffacher (sidigas sin). Vere, konstruaĵon
Mirigan novan mi jen vidis kiu
Ne plaĉis min!

Walter Fürst. Per unu do rigardo
Vi vidis nian sorton!

Stauffacher. Tia ja
Neniam estis tie ĉi en Uri —
De memorebla tempo do neniam
Kastelo estis, nek ajn fortikaĵa
Loĝejo tie ĉi, krom nur la tombo.

Walter Fürst. De la libero estas ĝi la tombo;
Vi diris ĝian ĝustan nomon!

Stauffacher. Jen,
Sinjoro Walter Fürst — ne kaŝu mi
La veron: ne scivolo vanta eble
Min igis vin viziti; sed gravegaj

La zorgoj estas kiuj premas min —
Forlasis mi ĉagrenon hejme, kaj
Ĉagrenon trovas mi nun tie ĉi!
Ĉar tut' nesuferebla estas nia
Turmento kaj sen iu fino ajn
Antaŭvidebla! Sviso do libera
De praantikva tempo estis; ni
Kutimis esti bon' traktataj! Tian
Do sperton oni ne farinta estas
De kiam ajn paŝtisto vagas sur
La montoj niaj!

Walter Fürst. Vere, la konduto
Ilia estas senekzempla! Ankaŭ
Nobela estro jen von Attinghausen,
Vidinta la antikvajn tempojn, mem
Konstatas ke la ŝarĝo nia estas
Netolerebla!

Stauffacher. Ankaŭ transe, sub
Arbaro, grava faro jam okazis
Kaj grave oni punis ĝin! Prefekto
Imperiestra Wolfenschiessen kiu
Loĝadis sur la Rossberg, sentis do
Deziron pri malpermesita frukto!
Li la edzinon de Baumgarten kiu
Loĝadas en Alzellen, volis uzi
Kun voluptema maldececo, sed
Mortbatis per hakilo lin la edzo.

Walter Fürst. De Dio la decidoj estas justaj!
Ĉu vi Baumgarten citis? Viro li
Modesta estas! Li do, mi esperas,
Savita estas kaj kaŝita bone?

Stauffacher. Bofilo via lin veturis trans
La lago, kaj mi mem en Steinen lin
Kaŝite gardas. — Sed ankoraŭ li
Pli abomenan faron do raportis
De Sarnen, kaj pri tiu ĉiu viro
Honesta devas senti kordoloron.

Walter Fürst (atente).
Do kio estas? Diru!

Stauffacher. Loĝas do

En Melchtal, tie kie oni ĝin
Ĉe Kerns eniras, viro justa, nome
La Heinrich von der Halden, kies voĉo
Valoras en la komunumo —

Walter Fürst. Kiu

Do ne lin konas! Kio estas? Diru!

Stauffacher. La Landenberger punis lian filon
Pro tre malgranda peko, nome li
Ordonis ke la bovojn, du el la
Plej bonaj, oni de plugilo prenu.
La filo batis la serviston kaj
Forkuris.

Walter Fürst (plej scivole).

Sed la patro — diru, kia
La sorto lia estis?

Stauffacher. Lin venigis
La Landenberger kaj postulis ke
Li tuj venigu sian filon; kaj
Ĉar do la patro ĵuris laŭ vereco
Ke li ne scias ion pri la filo,
Jen la prefekt' alvokis turmentistojn —

Walter Fürst (rapide ekstarigas sin kaj volas konduki Stauffacher'n
alian flankon.)

Pro Dio! Ne daŭrigu!

Stauffacher (plilaŭtigante voĉon). „Ĉar la filo
De mi forkuris, vin mi kaptas!“ li
Ekkrias — kaj ordonas ke li estu
Ĵetata al la planko kaj per pika
Ponardo estu traborataj la
Okuloj liaj —

Walter Fürst. Granda Dio!

Melchtal (enkurante). Ĉu

Okuloj liaj, diris vi? Ho, diru!

Walter Fürst. Ho, pro la bedaŭrinda!

Stauffacher. Kiu estas

Li? (post kiam Walter Fürst faris signon al li.)

Lia filo! Ho, kompata Dio!

Melchtal. Kaj mi foresti devas! — Ambaŭ la
Okuloj, ĉu?

Walter Fürst. Devigu vin, toleru
Laŭ viro!

Melchtal. Pro la kulpo mia! Pro
La krimo mia! — Blinda li do, vere! —
Ĉu efektive blinda, blindigita
Entute?

Stauffacher. Diris mi. La fonto de
La vido ja elfluis. Li neniam
Revidos lumon de la suno!

Walter Fürst. Do
Indulgu lin pro la doloro lia!

Melchtal. Neniam ho! Neniam!

(premas manojn antaŭ okuloj kaj silentas dum kelke da momentoj; tiam li denove
turnas sin de unu al alia kaj per dolĉa larme sufokata voĉo parolas jenon):

Ho! Ke nobla

Ĉieldonaco estas lumo de
Okuloj! Ĉiuj kreitaĵoj vivas
Per lumo, ĉiu ajn feliĉ' estaĵo —
Kreskaĵo eĉ sin ĝoje turnas al
La lumo! Kaj li mem nun devas jen
Sidadi en la nokt' eterna! Lin
Jam ne ĝojigas la verdaĵo de
Herbejoj nek de floroj la koloroj,
Ne plu li povas vidi la montkapojn
Sunruĝajn — morto ne valoras, sed
Vivadi sen vidado, tio estas
Malfeliĉeco vera! — Kial vi
Min do rigardas tiel bedaŭrante?
Mi havas du okulojn freŝajn kaj
Ne povas doni unu eĉ al l'patro,
Ne eĉ lumeton de la luma maro
Brilege kaj blindige radiante
En la okuloj miaj!

Stauffacher. Ho, mi devas
Ankoraŭ pligrandigi de vi la
Doloron! — Li bezonas do plimulte
Ankoraŭ! Ĉion de li rabis la
Prefekto! Li nenion al li lasis
Krom la bastono por migradi blinde
Kaj nude nun de pordo unu al
Alia!

Melchtal. Ho! Nenio krom bastono

Por maljunulo tiu senokula!
 Rabita de li estas ĉio kun
 La lumo de la suno kiu estas
 Bieno eĉ de la plejmalriĉulo!
 Nun do neniuj ajn parolu al mi
 Pri kaŝo kaj restado! Mizerulo
 Mi estas kiu nur do pensis mian
 Certecon sed ne vian! lasis kiel
 Garantiaĵon vian karan kapon
 Al la tirano! Malkuraĝa do
 Antaŭgardemo, for! Nenion mi
 Pripensu krom la sanga kompensaĵo!
 Mi iros transen — kaj neniuj min
 Rehaltu! Mi postulos de prefekto
 De mia kara patro la okulojn
 Kaj mi eltrovos lin el ĉiuj liaj
 Armitaj kunirantoj! — Ho, neniuj
 Mi ŝatos mian vivon, kiam mi
 Nur povos kvietigi mian monstran
 Doloron per la sango de la vivo
 De tiu abomen' tirano!

(volas foriri.)

Walter Fürst. Restu!

Do, kion vi sukcesu povos kontraŭ
 Li, kiu sidas en fortika sia
 Kastelo kaj mokridas la koleron
 Senpovan?

Melchtal. Kaj se eĉ li loĝus supre
 En la glacipalaco de la „Schreckhorn“
 Aŭ eĉ pli alte, tie kie sidas
 La „Jungfrau“ de eterna tempo en
 Vualo — mi do trovos vojon por
 Alveni lin! Kun dudek junaj viroj
 Laŭ mi, kastelon lian mi trarompos!
 Kaj se neniuj sekvus min, sed ĉiuj
 Vi, pro la zorgo pri brutaroj kaj
 Kabanoj viaj, vin submetus sub
 La jugon de l'tirano — mi kunvokos
 El la montaro la paŝtistojn kaj
 Rakontos la abomenaĵon tie

Sub la libera ĉieltegmento kie
La sencoj freŝaj estas kaj la koroj
Ankoraŭ sanaj!

Stauffacher (al Walter Fürst). Ĝi atingis do
Plej altan gradon — ĉu ni nun atendu
Ĝis kiam fine plej ekstremo —

Melchtal.

Kian

Ekstremon ni ankoraŭ timu, se
Okulpupilo jam ne estas certa?
— Ĉu ni do estas tut' senarmaj? Ĉu
Ni por nenia celo lernis la
Manuzon de pafarko kaj hakilo?
Al ĉiu ajn estaĵo armo iu
Donita estas por momento de
Defendo malespera! Cervo jam
Ĝismorte elĉerpita sin starigas
Montrante al hundaro la kornaron
Timigan, ĉamo kun si tiras la
Ĉasiston en la profundaĵon — eĉ
Plugila bovo ankaŭ, pacienca
Domano nia, kiu vole do
Submetas sian monstre fortan kolon
Sub jugo — ĝi, se ekcitite, kornon
Potencan akrigante eksaltegas
Kaj kontraŭ nuboj ĵetas malamikon!

Walter Fürst. Se la tri landoj pensus kiel ni
Pensadas, eble ni sukcesus ion.

Stauffacher. Se Uri vokos, Unterwalden helpos,
Do Schwytz ne mankos ajn la fidelecon!

Melchtal. En Unterwalden, granda estas mia

Anaro, ĉiu ajn el ili ĝoje
La vivon riskos kiam li certigis
Ke la kunulo helpe ŝirmos lin.
Ho, piaj patroj vi de nia lando!
Mi, nur junulo, staras inter vi,
La multsperintaj viroj — mia voĉo
Modeste devas ja silenti en
La komunumo; sed ne pro junaĝo
Kaj la malmulta sperto malestimu
Konsilon kaj parolon miajn! Ne

Do avideco de juneca sango,
Sed la dolor' potenco de plej grava
Ĉagreno puŝas min! Pro tio eĉ
Ŝtonego devus ja kompati! Vi
Mem estas patroj, familiaj ĉefoj,
Kaj vi deziras havi virtan filon
Honore estimante viajn grizajn
Hararojn kaj korsente konservante
Al vi pupilon de okulo! Ho!
Ĉar mem vi do neniam devis sperti
Difekton korpan aŭ bienan, viaj
Okuloj freŝe, klar' ankoraŭ brilas
En siaj rondoj, ne do estu fremdaj
Pro mia ĉagrenego! Ankaŭ vin
Minacas glavo de tirano! Vi
Forigis ja la landon de Austrujo,
Alia ne la kulpo estas de
La patro mia — vi do same estas
Kulpuloj kaj meritis saman punon!

Stauffacher (al Walter Fürst).

Decidu vi! Mi preta estas sekvi.

Walter Fürst. Aŭskultu ni la opinion de
Nobelaj la sinjoroj de Sillinen
Kaj Attinghausen — nomoj do iliaj,
Mi pensas, gajnos por ni amikaron!

Melchtal. Do kie en montaro estas nomo
Pli honorinda ol la ambaŭ viaj?
Pro tiaj nomoj de valoro, vere,
Popolo kredas fidon, ĉar en lando
Ŝatataj ili estas. Vi ja havas
Riĉ' heredaĵon da antikva virto
Kaj mem vi plimultigis ĝin — pro kio
Bezonas ni la nobelaron? Ni
Plenumu ĝin! Ke ni do solaj estu
En lando! Kredas mi ke ni do scius
Nin ŝirmi per ni mem!

Stauffacher. La nobelaro
Ne estas same turmentata kiel
Ni mem; la riverego kiu jen
Jam superfluas, ne ankoraŭ povis

Atingi la altaĵojn — sed ni certe
Ne mankos tiun helpon, kiam fine
La tuta lando estas plen'armita.

Walter Fürst. Se ni perulon havus inter ni kaj
Austrujo, tiam, vere, rajto kaj
La leĝo povus juĝi — sed ĉar nin
Submetis la imperiestro kiu
Plej alta ja juĝisto estas nia —
Nur Dio povas helpi nin per nia
Potenco! — Vi esploru la viraron
De Schwytz, mi mem en Uri varbos — sed
Per kiu ni agitos en kantono
De Unterwalden?

Melchtal. Min vi sendu tien!
Ĉar kiu povus havi intereson
Pli grandan pri afero tiu ĉi?

Walter Fürst. Mi ne permesas, ĉar vi estas ja
La gasto mia; mi do devas vin
Konservi!

Melchtal. Lasu min! Mi konas ja
Sekretajn vojojn tie kaj vojetojn
Trans la ŝtonegojn; ankaŭ mi sufiĉe
Da amikaro trovos kiuj kaŝos
Min antaŭ malamiko kaj volonte
Restejon al mi donos.

Stauffacher. Lasu lin
Kun Dio iri tien! Tie ne
Ekzistas perfidulo — tiraneco
Ja tiel estas malamita tie
Ke ĝi ne trovos ian pretan ilon!
Kaj ankaŭ per Baumgarten estu, sub
Arbaro, varbo de kunuloj tuj
Farota kaj la lando ekscitota!

Melchtal. Do, kiel ni intersciigos unu
Alian por suspekton trompi de
Tiranoj?

Stauffacher. Povus ni kunveni do
Ĉe Brunnen aŭ ĉe Treib, albordiĝejo
De la komercaj ŝipoj.

Walter Fürst. Ni malkaŝe

Ne povas riski nian entreprenon —
 Aŭskultu mian opinion do!
 Maldekstre ĉe la lago, veturante
 Al Brunnen, rekte kontraŭ Mythenstein,
 Herbejo estas inter arboj tut'
 Kaŝita; la paŝtistoj nomas ĝin
 La „Rütli“, ĉar arbaro tie estis
 Elradikita. Tie niaj limoj
 Kaj (al Melchtal) viaj apudiĝas, kaj mallonga
 Veturo per ŝipeto (al Stauffacher) vin alportos
 De Schwytz. Sur tut' dezertaj vojoj ni
 Dum nokto povos tien iri kaj
 Trankvile interkonsiliĝi. Tien
 Dek virojn konfidindajn ĉiu el ni
 Konduku, kiuj estas samideaj
 Kun ni, kaj tiumaniere ni
 Komune povos priparoli la
 Komunon kaj kun Dio vigle ĝin
 Interkonsenti!

Stauffacher. Estu tiel! — Nun
 La manon donu vi kaj vi, kaj kiel
 Ni viroj tri ĉi tiam interplektas
 La manojn ĉi serene, sen kaŝemo,
 Do tiel ankaŭ ni tri landoj por
 Defendo kaj por ŝirmo staru kune
 Pro vivo kaj pro morto!

Walter Fürst.	{	Pro la vivo
Melchtal.		Kaj pro la morto!

(dum kelke da momentoj ili konservas la manojn interplektitajn kaj silentas.)

Melchtal. Blinda patro, vi
 Maljuna! Vi ne povos jam ekvidi
 La tagon de la liberigo, sed
 Vi aŭdu ĝin! — Se tiam fajroj flamas
 De alpoj kaj tirankasteloj falis,
 La Sviso al kabano via iru
 Kaj la sciigon ĝoje al vi diru!
 Kaj spite ke por vi ekster' noktiĝis,
 Vi sentos lumon, ĉar ni liberiĝis!

(Ili disiras.)

== Akto Dua ==

Sceno 1^a

Nobela bieno de barono de Attinghausen.

(Gotika halo ornamita per blazonŝildoj kaj kaskoj. **La barono**, maljunulo okdekkvinjara, alte kreska, kun bastono sur kiu estas ĉamkorno, kaj vestita per pelta kamizolo. **Kuoni** kaj ses aliaj **kampservistoj**, kun rastiloj kaj falĉiloj, ĉirkaŭstaras lin. **Ulrich von Rudenz**, laŭkavalire vestita, eniras.)

Rudenz. Jen mi! Pro kio, onklo, vi deziras
Aleston mian?

Attinghausen. Vi permesu ke
Antaŭe mi kun miaj kampservistoj,
Laŭ la antikva moro, partoprenu
Matentrinkaĵon!

(trinkas el pokalo kiu tiam rondiras laŭ vico.)

— Ho! Aliatempe

Mi mem kunestis en arbar' kaj sur
La kampoj kaj per mia rigardado
Direktis diligenton tiel kiel
En batalado la standarto mia
Kondukis ilin; nun mi do ne povas
Alion fari ol regali — kaj,
Se suno ne vizitas min, mi ne
Do povas serĉi ĝin sur la montaro.
Kaj tiamaniere, min movante
En pli kaj pli malvasta rondo, mi
Alproksimiĝas la plej malvastegan
Kaj lastan, kie ĉiu ajn vivado
Malmove do finiĝas. Mi nur estas
Ombraĵo, kaj ombraĵo baldaŭ estos
La nomo mia!

Kuoni (prezentante la pokalon al Rudenz).

Jen, al via sano!

(ĉar Rudenz prokrastas preni la pokalon.)

Senĝene trinku! Estas do nur unu
Pokalo kiel unu koro!

Attinghausen. Iru,
Amikoj, kaj post fino de laboro
Ni ankaŭ priparolu la aferojn
De nia lando!

(kampservistoj eliras.)

Attinghausen (al Rudenz). Jen vi do armita!
Ĉu vi Altorf'on iros, al kastelo
De la prefekto?

Rudenz. Jes, kaj mi ne povas
Prokrasti —

Attinghausen (sidigante sin).
Ĉu vi devas do rapidi?
Ĉu via juna aĝo donas tiel
Malmulte da libera tempo por
Dediĉi ĝin al via onklo?

Rudenz. Mi
Do scias ke vi ne bezonas min!
Mi estas nur fremdulo tie ĉi!

Attinghausen. Ho, bedaŭrinde! Kaj la hejma lando
Fariĝis por vi fremda lando! — Uli,
Ho, Uli, mi ne plu rekonas vin!
Vi brilas pro riĉega silkvestaĵo,
Kaj pavoplumo balanciĝas sur
La ĉapo via, kaj fiere vi
Portadas sur la ŝultroj la mantelon
Purpuran; la kampiston vi rigardas
Kun malestimo kaj eĉ hontas pro
Saluto kora lia.

Rudenz. Mi volonte
Honoron decan al li donos, sed
La rajton, kiun li arogas, mi
Rifuzi devas.

Attinghausen. Nia tuta lando
Suferas pro la kolerego de

La reĝo — ĉiu honestulo sentas
Ĉagrenon pro la tiraneco kiun
Ni ĉiuj devas do toleri — sole
Vin mem ne tuŝas kore la doloro
Komuna — oni vidas ke senfide
Vi kontraŭ viaj kunlandanoj la
Malamikaron de la lando nia
Aliĝas, moke ridas nian gravan
Mizeron kaj nur serĉas la plezurojn,
Humile aspirante la favoron
De princo, dum la hejma lando via
Gravege do suferas turmentadon!

Rudenz. Gravege ja suferas nia lando,
Sed, diru, mia onklo, kial do?
Pro kio do ĝi spertis tiun ĉi
Mizeron? Unu sola vorto, vere,
Sufiĉus por tuj liberiĝi de
La turmentado kaj havigi al
Si favoreman ja imperiestron!
Ve do al tiuj kiuj jen blindigas
Popolon por ke ĝi ne vidu, kie
Plej bone ĝi traktota estus! Ili,
Pro propra nur utilo, ĝin malhelpas
Fidelon ĵuri al Austrujo laŭ
La jama faro de la landoj kiuj
Ĉirkaŭas nin! Ho, ili plaĉas sidi
Sur sama benko kun la nobeluloj —
Kaj la imperiestron ili nur
Deziras havi kiel estro, por
Ne havi estron iun!

Attinghausen. Ĉu mi vere
Ĵus aŭdis tiujn vortojn el la buŝo
De mia nevo?

Rudenz. Vi postulis ke
Mi vin respondu; tial vi permesu
Ke mi daŭrigos! — Kian rolon do
Vi mem ludadas tie ĉi? Ĉu, vere,
Vi ne sentadas pli indecan emon
Ol kiel standartestro tie ĉi
Regadi apud la paŝtistoj? Kiel?

Ĉu ne do estas pli gloriga faro
Respekton ĵuri al la reĝa estro,
Aliĝi lian brilan kortegaron,
Ol esti samrangulo kun la propraj
Servistoj viaj kaj juĝisto kune
Kun la kampistoj?

Attinghausen. Uli! Ho, mi nun
Ekkonas la parolon de delogo!
Facile ĝi eniĝis la orelon
Kaj venenigis vian koron!

Rudenz. Vere,
Ne malkonfesas mi ke la mokado
De la fremduloj kiuj nin insulte
Nomadas la kampista nobelaro,
Intime min doloras! Mi ne povas
Toleri senokupan vivon tie
Ĉi kun la heredaĵo mia, nek
La pardon de juneco per laboro
Malnobla, dum la tuta junularo
Nobela ĉie ĉirkaŭ ni kolektas
Honorojn ĉe la standartaro de
Austrujo! — Aliloke do fariĝas
Faregoj, kaj glorema mondo jen
Moviĝas trans la montoj niaj — sed
La kasko kaj la ŝildo miaj jen
Rustiĝas en la halo, nek aŭdiĝas
En tiuj valoj ĉi la kuraĝiga
Sonado de milittrumpetoj, nek
La voko de heroldo invitanta
Por la turniro! Mi nenion do
Alian povas aŭdi tie ĉi
Ol la „Kuhreihen“ kaj sonorilaron
De la brutaroj!

Attinghausen. Ho delogitulo!
Ke vi do malestimu vian landon
Naskiĝan, hontu pro la praantikva
Piema moro de la antaŭuloj!
Vi iam do estonte kun larmegoj
Sopiros viajn patrajn montojn; kaj
La melodio de „Kuhreihen“ kiun

Pro fiereca tedo vi malamas,
 Ekkaptos vin per doloriga forto
 Sopira tiam kiam ĝi al vi
 Eksonos en fremdlando! Ho, la sento
 De hejma lando do fortega estas!
 La mondo fremda kaj malvera ne
 Por vi farita estas; tie, ĉe la
 Kortego de imperiestro, vi
 Do ĉiam restos fremda por vi mem
 Pro via koro fidelema! Ho!
 La mondo tut' aliajn virtojn do
 Postulas ol vi estas akirinta
 En tiuj valoj ĉi! — Foriru tien,
 Subaĉetigu vian libereman
 Animon kaj akceptu feŭdon kiel
 Servisto princa, dum vi povas esti
 La memreganto kiel princo en
 Propraĵo via propra kaj libera
 Terfundo! Uli, Uli, ho! Restadu
 Ĉe viaj samlandanoj! Ne foriru
 Altorf'on — ho! Ne vin forigu de
 La sankt' afero de la patrolando!
 — Jen mi la lasta el la gento mia —
 Kaj mia nomo mortos kun mi mem.
 Jen kasko kaj la ŝildo miaj — ilin
 Kundonos oni al mi en la tombon.
 Ĉu mi, ĉe lasta mia spiro pensu
 Ke vi atendas mian morton por
 Aliri tiun novan feŭdan korton,
 Akcepti de Austrujo la nobelan
 Havaĵon mian, kiun mi libere
 Ricevis de ĉielo?

Rudenz.

Vane ni

Do kontraŭstaros ajn la reĝon! Li
 Posedas ja la mondon; ĉu ni solaj
 Obstine provu do intermetigi
 La landan ĉenon kiun li potence
 Estigis ĉirkaŭ ni? Li do posedas
 Foirojn ĉiujn, juĝistarojn kaj
 Ŝoseojn de komerco, eĉ la mulo

Portante komercaĵojn trans la Gotthard,
 Necese devas pagi limdepagon
 Al li! Ni estas ja ĉirkaŭigitaj
 Per liaj landoj kiel per retaro!
 — Ĉu do la imperio nin protektos?
 Ĉu do ĝi povas eĉ protekti sin
 Aĵn kontraŭ la potenco de Austrujo
 Pligrandiganta? Se ne Dio helpas,
 Ne iu aĵn imperiestro povos!
 Kaj, kiom do valoras la promeso
 De la imperiestro, konsidere
 Ke pro financa aŭ milita kaŭzo
 Austrujo povas eĉ garantidoni
 Kaj vendi al la imperio eĉ
 La urbojn rifuĝintajn ĉe protekto
 De imperio? — Ne, dum niaj tempoj
 De disuniĝo, la aliĝo al
 Potenca estro estas nur bonfaro
 Kaj saĝa antaŭgardo! Ĉar la krono
 De imperio ja transiras de
 Reĝento unu al alia, ĝi
 Ne povas do memori fidelemajn
 Servadojn, sed, kontraŭe: bone servi
 Potencan reĝon heredecan estas
 Nur semi por estontaj tempoj!

Attinghausen.

Ĉu

Vi estas tiel saĝa? Ĉu vi do
 Pretendas esti pli antaŭvidanta
 Ol viaj noblaj antaŭuloj kiuj
 Havaĵon, sangon riskis kaj heroan
 Fortecon pruvis batalante por
 La juvelego de la libereco?
 Veturu do Lucern'on kaj informu
 Vin tie pri la grava suferado
 Kaŭzata per la reĝo de Austrujo!
 Ho! Ili venos por kalkuli niajn
 Ŝafarojn kaj brutarojn kaj mezuri
 La alpojn niajn kaj konfiski la
 Birdaron kaj la ĉasbestaron en
 Arbaroj kaj estigi depagejojn

Ĉe niaj pontoj kaj pordegoj — ili
Per la malriĉo nia pagos la
Aĉetojn de landaro kiel per
La sango nia la militojn siajn!
— Ne, se ni risku nian sangon, ni
Ĝin risku por ni mem! Ni pli malkare
Aĉetos la liberon ol sklavecon!

Rudenz. Sed, kion povos ni, popolo da
Paŝtistoj, do efiki kontraŭ la
Armeoj de Albrecht'o?

Attinghausen. Konatiĝu
Kun tiu ĉi popolo da paŝtistoj,
Vi knabo! Mi do konas ĝin; mi mem
Komandis ĝin en bataladoj, mi
Ĝin vidis batalante ĉe Favenc'o!
Ke ili venu do por meti nin
Sub jugo kiun ni decide ne
Toleri volas! — Ho ke vi do sentu
Laŭ via gento! Ne forĵetu do
La veran perlon de valoro via
Pro vanta brilo kaj ŝajngloro! — Jen
La gloro via kaj la nobeleco:
Fariĝi estro de liber' popolo
Sin dediĉante al vi nur pro amo
Kaj fideleme aliĝante vin
En batalado kiel en la morto!
Kaj firme ligu la ligilojn kiujn
Naskiĝo kreis; al la hejma lando,
La kara, vi aliĝu, ĝin konservu
Kun tuta koro! Jen de via forto
Radikoj veraj, tamen en la mondo
Fremdula ĉiam vi restados sola
Laŭ kano malfortika kiun iu
Ventego povos rompi! Venu, ho!
Dum longa tempo jam vi ne vizitis
Nin; unu tagon nur restadu — nur
Hodiaŭ ne Altorf'on iru — ĉu
Vi min komprenas? Ne hodiaŭ! Tiun
Ĉi unu tagon nur donacu do
Al viaj samgentuloj!

(prenas lian manon.)

Rudenz.

Mi promesis

Do lasu min — mi estas devigita!

Attinghausen (forlasante lian manon, serioze)

Vi estas devigita — jes, malfeliĉulo!

Sed ne per ĵuro aŭ promeso! Vi

Per amo estas devigata! Ho!

(Rudenz forturnas sin.)

— Laŭ volo kaŝu vin! Mi scias ke

Fraŭlino Berta von Bruneck al la

Kastelo vin fortiras kaj aligas

Vin al la servo de l'imperiestro!

Fraŭlinon kavaliran tiun vi

Akiri celas per la malfidelo

Kun kiu vi forlasis vian landon!

Ne trompu vin! Fraŭlinon tiun al

Vi oni montras por allogi vin,

Sed kiel fianĉino ŝi ne estos

Al vi donata!

Rudenz.

Mi sufiĉe jam

Aŭskultis! Nun adiaŭ!

(Eliras.)

Attinghausen.

Frenezulo,

Restadu! — Li foriras. Mi ne povas

Reteni lin nek savi! — Kiel li,

La Wolfenschiessen ankaŭ ja forlasis

La landon sian — kaj aliaj sekvos!

La fremda ravo do forlogas trans

La montoj nian junularon kun

Perforta puŝo! — Ho, la horo tiu

Malfeliĉiga, kiam la fremdaĵo

Eniĝis tiujn ĉi kvietajn valojn,

Feliĉaj pro la paco, por nuligi

La pian senkulpecon de la moroj!

La novo nun eniĝas kun perforto

Ĉe ni, kaj la malnovo, la indeco,

Foriĝas; tempoj aliĝis, gento

Alipensanta nun vivadas! Kion

Mi do utilu tie ĉi? Jam ĉiuj

Enterigitaj estas kiuj kun mi

Vivadis kaj agadis. Tempo mia

Jam kuŝas en la tombo; feliĉulo
Do estas tiu kiu ne bezonas
Vivadi plue dum la nuna! —

Sceno 2^a

Herbejo ĉirkaŭita de ŝtonegoj kaj arbaro.

(Sur la ŝtonegoj estas vojetoj kun balustradoj, ankaŭ ŝtupetaroj, trans kiuj poste la kampistoj malsupreniras la scenon. En la postparto vidiĝas la lago sur kiu, komence, estas luna ĉielarko. La sceno finiĝas per altaj montoj post kiuj vidiĝas ankoraŭ pli altaj glaciaj montoj. Kompleta nokto estas sur la sceno, nur la lago kaj la blankaj glaciejoj lumas pro lunlumo.)

Melchtal, Baumgarten, Winkelried, Meier von Sarnen, Burkhardt am Bühel, Arnold von Sewa, Klaus von der Flüe kaj ankoraŭ multe da aliaj vilaĝanoj, ĉiuj armitaj.

Melchtal (ankoraŭ post la sceno).

La

Montara vojo malfermiĝas; do
Kuraĝe sekvu min! Jen la ŝtonego
Kun la kruceto sur si! Ni atingis
La celon — jen la „Rütli“!

(ili eniras kun lanternoj.)

Winkelried. Jen, aŭskultu!

Sewa. Ankoraŭ tut' senhoma!

Meier. Ne alestas

Ankoraŭ iu. Ni do estas la
Unue alvenintaj, ni, la viroj
De Unterwalden!

Melchtal. Kia horo estas?

Baumgarten. La fajrgardisto sur la Selisberg
Ĵus kriis duan horon.

(oni aŭdas sonoradon de malproksime.)

Am Bühel. Klare al ni

Transsonas la sonorileto de la
Arbara kapeleto de kantono
De Schwytz.

Von der Flüe. Ĉar la aero estas pura,
Ĝi portas sonon tiel malproksimen.

Melchtal. Ke kelkaj viroj ekbruligu fajron

Per branĉetaĵo, por ke hele ĝi
Flamiĝu kiam la aliaj venos!

(du vilaĝanoj foriras.)

Sewa. Lunluma nokto bela estas! Lago
Kviete jen ripozas kiel glata
Spegulo.

Am Bühel. Ili havas oportunon
Tre bonan por la veturado!

Winkelried (montrante la lagon). Ho!
Rigardu tien! Ĉu vi vidas do?

Meier. Do kion? — Vere, ja! Jen ĉielarko
Dum meza nokto!

Melchtal. La lunlumo kaŭzas
Ĝin.

Von der Flüe. Tio estas mireginda signo!
Ĉar multaj homoj ne ankoraŭ vidis
Ĝin!

Sewa. Ĝi duobla estas, vidu! Dua
Pli pala estas super ĝi!

Baumgarten. Boato
Ĝus transveturas sub ĝi.

Melchtal. Estas ja
Stauffacher en boato sia! La
Honesto viro ne nin atendigas
Longtempe!

(aliras lagbordon kun Baumgarten.)

Meier. Plej longtempe do prokrastas
La Uri' anoj!

Am Bühel. Ili devas
Ĉirkaŭvojiri malproksimen tra
Montaro por eviti la spionojn
De la prefekto!

(dume, la du vilaĝanoj estas ekbruligintaj fajron en mezo de la sceno.)

Melchtal (ĉe bordo). Kiu jen alestas?
La signaldiron diru!

Stauffacher (de malsupre). Landamikoj!

(ĉiuj iras posten por renkonti la alvenintojn. El la boato venas **Stauffacher, Itel Reding, Hans auf der Mauer, Jörg im Hofe, Konrad Hunn, Ulrich**, la forĝisto, **Jost von Weiler** kaj ankoraŭ tri aliaj kunlandanoj, ankaŭ armitaj.)

Ĉiuj (ekkrias).

Saluton al vi!

(dum la ceteraj restadas poste kaj intersalutas unu alian, **Melchtal** kun **Stauffacher** iras antaŭen.)

Melchtal. Ho, sinjoro! Mi

Vidinta estas tiun kiu mem
Ne povis vidi min! Mi metis manon
Sur liaj blind' okuloj, kaj ardega
Venĝema sento min influis el
Iliaj estingitaj vidkavernoj!

Stauffacher. Pri venĝo ne parolu! Ni ne venĝu
Fariton sed ni kontraŭstaru la
Mizeron minacantan! — Tamen, nun
Sciigu kion vi efikis en
Kantono Unterwalden por afero
Komuna, kaj raportu kiel pensas
La vilaĝanoj tie, ankaŭ kiel
Vi mem evitis la kaptilojn de
Perfido.

Melchtal. Tramigrante la teruran
Montaron de Surenoj, trans vastegaj
Solecaj glacikampoj kie nur
La raŭka grako de vulturo iu
Aŭdiĝas, mi alvenis la herbejan
Deklivon kie la paŝtistoj de
Kantono Uri kaj de Engelberg
Salutas unu la alian per
Alvoko kaj komun' paŝtigas. Mi
Sensoifigis min per glacieja
Montakvo kiu ŝaŭme defluadas
Tra sulkoj. Mi gastadiŝ en la alpaj
Dezertaj paŝtkabanoj kiel mem
Gastanto kaj samtempe gastiganto,
Ĝis kiam fine mi atingis la
Loĝejojn de societeme kune
Vivantaj homoj. — Kaj en tiuj valoj
La famo de la abomeno nova
Jam estis sciiginta, kaj pro mia
Malfeliĉeco mi spertadis pian
Respekton antaŭ ĉiu pordo kie

Migrante mi ekfrapis. Koleregaj
Ja estis tiuj homoj nekaŝemaj
Pro la perforta nova rego; ĉar
Laŭ siaj Alpoj kiuj daŭre nutras
La samajn herbojn, kaj laŭ siaj fontoj
Laŭ sama formo daŭre do fluantaj,
Kaj laŭ la nuboj kaj eĉ ventoj kiuj
Direkton saman ja konservas daŭre
Sen aliigo — ankaŭ tiuj homoj
Senaliige konservadas morojn
Antikvajn, hereditajn de prapatroj.
Ne emas ili riskan novigaĵon
Dum la kutima ordo de la propra
Vivado sia. — Ili do prezentis
Al mi la manojn malgraciajn, de
La muroj prenis siajn rustajn glavojn,
Kaj ĝoja sento de kuraĝo tuj
Sin montris per okuloj, kiam mi
Eknomis tiujn nomojn kiuj ĉie
En la montaro estas sanktaj por
La kampanaro, ankaŭ vian kaj
De Walter Fürst. Kaj ili ĵuris ke
Laŭ via juĝo ili agos kaj
Vin sekvos ĝis la morto! — Tiel do
Ŝirmite per gastrajto sankta, mi
De unu bieneto al alia
Rapidis; fine mi alvenis la
Amitan valon kie multe da
Parencoj miaj vivas — kiam mi
La patron trovis, elrabita, blinda,
Kuŝante sur kuŝejo fremda kaj
Vivante per kompato de personoj
Bonfaraj —

Stauffacher. Granda Dio!

Melchtal. Tiam mi
Ne ploris! Ne per vantaj larmoj mi
Sciigis la fortegon de doloro,
Sed en interno plej intima mi
Konservis ĝin kaj pensis nur agaĵojn!
Tra ĉiuj sulkoj kaj anguloj de

Montaro rampis mi, la plej kaŝitan
Valeton mi esploris, kaj eĉ ĉe la
Piedoj de la glaciejoj mi
Ektrovis homloĝejojn, kaj entute
Mi trovis saman do malamon de
La tiraneco tie kien ajn
Mi venis! Ĉar la avideco de
Prefektoj ja rabadas eĉ ĝis la
Ekstrema kreitaĵa limo kie
La tero rigidega ĉesas doni
Fruktaĵon! Ĉiujn korojn de popolo
Honestaj tiu mi ekscitis per
La diroj miaj, kaj entute ili
Aliĝas min kun kora simpatio!

Stauffacher. Vi grandon ja efikis dum mallonga
Limtempo!

Melchtal. Mi ankoraŭ faris eĉ
Plimulte! La kampanoj antaŭ ĉio
La du kastelojn timas, nome Sarnen
Kaj Rossberg; ĉar post tiuj ŝtonremparoj
La malamiko ja facile ŝirmas
Sin mem kaj malutilas nian landon.
Mi Sarnen do vizitis de interne!

Stauffacher. Ĉu vi do riskis la eniron de
Kaverno de la tigro?

Melchtal. Ŝajinvestite
Laŭ pilgrimanto mi alestis tie;
Mi vidis la diboĉon de festeno
Ĉe la prefekto — juĝu, ĉu mi ne
Superis mian senton, ĉar mi vidis
La malamikon, sed mi tamen ne
Mortigis lin.

Stauffacher. Verege! La feliĉo
Favoris vian kuraĝegon!

(dume la aliaj vilaĝanoj venis antaŭen kaj nun proksimigas sin al la du sinjoroj.)

Tamen

Nun diru, kiuj estas la amikoj
Kaj la honestaj viroj kiuj sekvis
Vin tien ĉi? Kun ili konatigu

Min ke konfidencie ni renkontu
Nin kaj senkaŝe priparolu!

Meier.

Kiu

Do en la tri kantonoj ne vin konus?
Mi estas Mei'r de Sarnen; tiu ĉi,
La filo de fratino mia, Struth
Von Winkelried!

Stauffacher.

Vi citas nomon kiun

Tre bone mi memoras. Estis do
Nomata Winkelried la viro kiu
Ĉe Weiler venkis tiun drakon, kaj
Dum tiu batalado perdis vivon.

Winkelried. Li estis la praavo mia!

(montrante du kampistojn.)

Jen

Du viroj de la monaĥejo ĉe
La Engelberg, loĝante post arbaro;
Sinjoro, vi ne malestimos ilin,
Ĉar ili servutuloj estas, ne
Loĝante kiel ni sur propra fundo!
La landon ili amas kaj krom tio
Honestaj viroj estas.

Stauffacher. (al la du.)

Donu manojn!

Feliĉa estas tiu kiu ne
Servuti devas; sed la honesteco
En ĉiu stato povas ja prosperi!

Hunn. Jen ja sinjoro Reding, nia ĉefa
Kantona estro!

Meier.

Bone mi lin konas.

Li estas mia kontraŭulo pro
Proceso pri antikva heredaĵa
Bieno — ni, sinjoro Reding, estas
Nur malamikoj antaŭ juĝistaro,
Sed tie ĉi ni do interkonsentu!

(skuas lian manon.)

Stauffacher. Jen bona diro!

Winkelried.

Ĉu vi aŭdas? Ili

Alvenas tien ĉi! Aŭskultu jen
La kornon de Kantono Uri!

(de dekstre kaj maldekstre viroj kun lanternoj malsupreniras.)

Auf der Mauer.

Vidu!

Eĉ la piema Diservisto, la
Indeca paroĥestro, kune jen
Alvenas! Li ne timis la penadon
De longa vojo nek malhelan nokton
Por zorgi kiel fidelem' paŝtisto
Por la popolo!

Baumgarten. La paroĥservisto
Lin sekvas kaj sinjoro Walter Fürst,
Sed mi ne vidas Tell' on en la aro!

(Walter Fürst, Rösselmann, Petermann, Kuoni, Werni, Ruodi, kaj kvin aliaj vilaĝanoj. Ĉiuj kune, sume tridek-tri, paŝas antaŭen kaj starigas sin ĉirkaŭ la fajro.)

Walter Fürst. Ni do sur nia propra heredaĵo
Kaj patra fundo devas nur kaŝite
Kunveni kiel la krimuloj kaj
Dum nokto kies nigra kovro nur
Protektas krimon kaj konspiron; ni
Jen devas intertrakti pri la rajto,
La bona nia, kiu tamen estas
Sincera kaj klarega kiel la
Brilanta lumo de la suna tago!

Melchtal. Do kontentiĝu! Kion dum malhela
Nokttempo ni decidis, tio gaje
Kaj liberece konatiĝu dum
Taglumo!

Rösselmann. Nun aŭskultu, samĵuranoj,
La opinion kiun Dio al mi
Inspiris. Jen ni estas kunvenintaj
Anstataŭ landkunveno, kaj ni povas
Valori kiel tut' popolo! Tial
Ni intertraktu laŭ antikvaj moroj
De nia lando, kiel ni kutime
Agadis dum la paca tempo. Kvankam
Ne tute laŭ la leĝo ni kunvenis,
La necesego tamen de la tempo
Nin devas senkulpigi. Dio estas
Do ĉie kie oni traktas rajton
Kaj ni jen staras sub la Dia ĉielo!

Stauffacher. Do bone! Intertraktu ni laŭ moro
Antikva! Kvankam noktas, nia rajto
Ja lumas kiel tago!

Melchtal. Kvankam nia
Kunveno estas ne kompleta, tamen
Aleŝtas ja la koro de popolo
Ĉioma, ĉar la plej valoraj viroj
Jen staras!

Hunn. Kvankam ankaŭ niaj libroj
Antikvaj ne aleŝtas, ili tamen
En niaj koroj estas enskribitaj.

Rösselmann. Antaŭen! Tuj fariĝu rondo! Oni
La glavojn levu de potenco!

Auf der Mauer. Kaj
La ĉefa kantonestro sin starigu
En deca loko kaj ĉe liaj flankoj
Starigu sin la asistantoj!

Petermann. Estas
Popoloj tri. Al kiu dece do
Konvenas esti ĉefo de la aro?

Meier. Pro tiu ĉi honoro Schwytz kontraktu
Kun Uri; ni de Unterwalden cedas
Volonte.

Melchtal. Jes, ni cedas, ĉar ni estas
La petegantaj kiuj petas helpon
De la pli forta amikaro.

Stauffacher. Uri
Do prenu glavon; la standarto ĝia
Nin antaŭmarŝas ĉe bataloj!

Walter Fürst. La
Honoro de la glavo decas Schwytz' on,
Ĉar ĉiuj ni gloriĝas esti de
La stirpo ĝia devenantaj!

Rösselmann. Ke
Mi do amike interpacon faru
Per tiu ĉi decido: estu Schwytz
La estro de la interkonsiliĝoj,
Kaj Uri nin komandu dum milito!

Walter Fürst (prezentas la glavojn al Stauffacher).
Do prenu!

Stauffacher. Ne al mi, sed al la plej
Maljuna viro estu la honoro!

Im Hofe. La plej maljuna estas Ulrich, la
Forgisto.

Auf der Mauer. Li ja estas brava viro,
Sed ne libera; kaj neniue el la
Servutularo povas iel esti
Juĝisto en kantono Schwytz.

Stauffacher. Ĉu ne
Sinjoro Reding do alestas, nia
Ĉefkantonestro? Kial do ankoraŭ
Esplori pri pli inda viro?

Walter Fürst. Estu
Li nia ĉefo kaj la estro de la
Kunveno! Kiu ajn konsentas tion,
Eklevu manon!

(ĉiuj levas dekstrajn manojn.)

Reding. (paŝante mezen.)

Mi ne povas meti
La manon sur la libroj, tial mi
Jen ĵuras pro la steloj de ĉielo
Ke mi neniam dedirektos min
De rajto.

(Oni starigas la du glavojn antaŭ li; fariĝas rondo ĉirkaŭ li; Schwytz okupas
mezon, Uri estas dekstre, Unterwalden maldekstre. Li mem staras apogante sin
sur sia batalglavo.)

Kio igis do la tri
Popolojn de montaro tie ĉi
Kunveni ĉe la bordo ĉi dezerta
Dum meza nokto? Kiu estu do
La celo de la interligo nova
Fondota tie ĉi sub la stelaro?

Stauffacher. (enpaŝante la rondon.)

Neniel novan interligon jen
Ni fondos; ni nur renovigos la
Antikvan interligon de la tempo
De antaŭuloj. Sciu, samĵuranoj:
Ĉu lago ĉu nin montoj apartigas
Kaj ĉiu el popoloj niaj regas
Laŭ sia propra volo, tamen ni

Do estas unugentaj, kaj el unu
Kaj sama lando ni formigris.

Winkelried. Ĉu

Do estas vera la legendo, ke
De malproksime ni almigris tiun
Ĉi landon? Ho, sciigu nin pri ĝi
Laŭ via scio por ke nia ligo
Nuntempa fortikiĝu laŭ antikva!

Stauffacher. Aŭskultu do la diron de maljunaj
Paŝtistoj! — Jam dum pasintaj tempoj
Popolo granda estis malproksime
En okcidento, kaj ĝi pro kariĝo
Suferis. Tial la komuno de
La lando ekdecidis, ke el ĉiuj
Po deka ano, laŭ lotado, tuj
Foriru el la hejma lando! — Tio
Fariĝis, kaj plorante pro doloro
La viroj kaj virinoj, granda aro,
Formigris sudon, batalante pro
La vojo per la glavoj, tra la lando
De la Germanoj ĝis altlando tiu
Ĉi de arbaraj montoj niaj, kaj
La aro da migrantoj ne pli frue
Laciĝis ol post kiam ili estis
Venintaj al sovaĝa valo kie
Muotta nun fluadas inter la
Herbejoj. Tie do nenio de
Postsignoj homaj estis eĉ videbla,
Nur unu sola tut' solec' kabano
Ĉe bordo estis, kie unu viro
Sidadis atendante pramon. — Sed
La lago forte jen ondiĝis nek
Permesis transveturon. Ili do
Prividis tiun landon pli detale
Kaj trovis belan multon da lignaro
Kaj bonajn fontojn, tiel ke la lando
Al ili ŝajnis kiel hejma tero.
Pro tiu ili decidiĝis la
Restadon, ekkonstruis tiam la
Antikvan urbon Schwytz kaj devis multe

Kaj pene laboradi por eltiri
La vast' interplektitajn radikegojn
De la arbaro por kulturigado. —
Do, poste, kiam tiu fundo jam
Ne fruktoportis la sufiĉon por
La popolnombro, ili transmigradis
Al nigra monto eĉ ĝis blanka lando,
Ĝis tie kie tut' alia gento,
Kaŝita post eterna glaciaĵa
Remparo, tut' alian lingvon fremdan
Parolas. Ili ekkonstruis la
Vilaĝon Stanz apud la Kernwald kaj
Vilaĝon Altorf en la valo de
Rivero Reuss — sed tamen ĉiam ili
Memoron konservadis de deveno;
La viroj ja de Schwytz rekonas unu
Alian tuj el ĉiuj fremdaj gentoj
De tiu tempo loĝigintaj en
Ilia lando; ĉar la kora kaj
La sanga komuneco restas ĉiam
Koneblaj!

(prezentas manojn dekstren kaj maldekstren).

Auf der Mauer. Jes, ni estas ĉiuj vere
Samkoraj kaj samsangaj!

Ĉiuj (interdonante manojn unu al alia).

Estas ni

Popolo unu kaj pro tio ni
Unuanime agu!

Stauffacher. La aliaj

Popoloj portas fremdan jugon; ili
Submetis sin al la venkinto. Eĉ
En nia lando multe da loĝantoj
Plenumi devas fremdajn devojn, kaj
Ilia servutado herediĝas
Al la infanoj. Tamen ni, la vera
Posteŭlaro de antikvaj Svisoj,
Senintermite ja konservis la
Liberon. Ni ne nin submetis, sed
Laŭ libervolo ni elektis ŝirmon
Imperiestran!

Rösselmann. Ni libere ĝin
Elektis; tio estas ja skribita
En la letero de imperiestro
Friedrich' o!

Stauffacher. Ĉar la liberulo ankaŭ
Ne estas do senestra! Devas do
Ekzisti ĉefo, plej super' juĝisto,
Ĉe kiu oni serĉu rajton en
Disputo. Kaj pro tio la prapatroj,
Pro la terfundo kiun ili per
Penado prenis de la sovaĝejo,
Libere cedis la honoron al la
Imperiestro kiu nomas sin
La estro de la landoj franka kaj
Germana; kaj, laŭ la aliaj viroj
Liberaj de la imperio, ni
Dediĉis nin al li por nobla arma
Servado. Ĉar la sola devo de
La liberuloj estas jena: ŝirmi
La imperion kiu mem ŝirmadas
La liberulojn.

Melchtal. Kaj plimulta cedo
Ol tiu signas la sklavecon!

Stauffacher. Kiam
La voko al milito sonis, ili
Sekvante la standarton imperian,
Batalis por li. Frankan landon ankaŭ
Kunmarŝis ili kun armiloj, por
Surmeti kronon sur la kapo lia.
Sed hejme ili gaje mem regadis
Sin laŭ antikva moro kaj la propra
Leĝlibro. Nur la plej supera juĝo
Pri sanga krimo apartenis al
Imperiestro. Kaj juĝisto lia
Fariĝis eminenta grafo kiu
Ne estis ano de la lando. Kiam
Okazis sanga kulpo, oni lin
Alvokis en la landon, kaj sub la
Ĉielo, simple kaj serene li
Jen faris juĝon sen la timo de

La homoj! — Kie do postsignoj estas,
En tiu ĉi farado, de sklaveco?
Se iu alion alion opinias,
Li diru!

Im Hofe. Ne, la vero estas via
Sciigo!

Stauffacher. Eĉ al la imperiestro
Rifuzis ni obeon, kiam li
Difektis rajton pro la bono de
Ekleziuloj! Nome, kiam la
Monaĥoj de Einsiedeln jen pretendis
Okupon de la alpo kiun ni
Uzadis kiel nia vera propra
Paŝtejo de prapatraj tempoj jam,
Kaj la abato volis pruvi per
Antikva dokumento ke la paŝta
Herbejo tiu estis donacita
Al li pro ĝia senestreco iam, —
Ĉar nian ekzistadon oni al li
Kaŝinta estis — tiam ni respondis
La jenon: „La letero de l' abato
Akiritajo artifika estas!
Neniu do imperiestro povas
Donaci tion kio estas nia!
Kaj kiam imperio mem rifuzos
Al ni la rajton, tiam ni ja povos
Rezigni ankaŭ imperion en
La montoj niaj!“ — Tiel do parolis
Prapatroj niaj! Ĉu ni nun toleru
La honton de la nova jugo kaj
Suferi de la fremda sklavo tion
Per kio eĉ imperiestro ne
Potencis trakti nin? Ni vere kreis
La teron tiun ĉi por ni per nia
Peniga laborado; ni per nia
Manlaborado aliigis la
Arbaron, kiu dum antaŭa tempo
Nur estis la loĝejo de la ursoj,
Por esti la sidejo homa, kaj
Mortigis ni la drakidaron kiu

Ŝvelinte pro veneno sin eligis
El marĉoj! Ni disŝiris la kovrilon
Nebulan grizan kiu ĉirkaŭpendis
La sovaĝejon, ni krevigis la
Malmolan rokon kaj konstruis por
Migrantoj la pontetojn certajn, kiuj
Permesas nun transiron de abismo!
Jen, tiu tero ĉi la nia estas
Pro la posedo de miljaroj — ĉu
La fremda sklavo de la estro nun
Permeson havu por kateni nin
Kaj nin hontigi sur la propra fundo?
Ĉu ne ekzistas helpo kontraŭ tia
Mizero?

(granda emocio inter la vilaĝanoj.)

Ne, por tiraneca forto
Do ankaŭ estas limo! Kiam la
Mizerigito povas trovi rajton
Nenie, kaj la turmentado estas
Netolerebla — tiam li kuraĝe
Deprenas de ĉielo siajn rajtojn
Eternajn kiuj tie daŭre pendas
Kaj nerompeble kiel la stelaro!
Kaj tiam ree estos la estado
Antikva de pratempo kiam homo
Nur estis kontraŭ homo. Kiel la
Plej lasta el rimedoj — se nenio
Alia povas plu efiki — li
Posedas glavon! Por defendi la
Plej grandan bonon kontraŭ la perforto,
Ni havas la permeson — ni batalos por
Edzinoj niaj kaj infanoj!

Ĉiuj (kunbatante glavojn).

Ni

Batalos por edzinoj kaj infanoj!

Rösselmann (paŝante en la rondon.)

Do, antaŭ ol batali, bon' pripensu!
Vi povos pace intertrakti kun
Imperiestro. Nur bezonas unu

Parolo, kaj tiranoj viaj kiuj
Nuntempe forte vin turmentas, tiam
Vin flatos! — Do akceptu tion kion
Tre ofte oni estas proponinta,
Forigu de la imperio kaj
Konstatu la estrecon de Austrujo!

Auf der Mauer. Do kion diris paroĥestro? Ĉu
Ni ĵuru por Austrujo?

Am Bühel. Ne aŭskultu
Lin!

Winkelried. Sole perfidulo povas tion
Konsili, malamiko de la lando!

Reding. Konservu pacon, samĵuranoj!

Sewa. Ĉu

Ni ĵuru do respekton al Austrujo
Post tia malhonoro?

Von der Flüe. Ĉu perforto
Atingu tion kion ni rifuzis
Al peto?

Meier. Tiukaze ni ja sklavoj
Laŭ deco estus!

Auf der Mauer. Eksigota estu
El svisa rajto tiu kiu plue
Parolos pri submeto sub Austrujo!
— Ĉefkantonestro, mi postulas ke
Do estu tiu ĉi la ĉefa kaj
Unua de la leĝoj kiujn ni
Proklamos tie ĉi!

Melchtal. Jes, tiel estu!
Ke iu kiu ajn parolos pri
Submeto sub Austrujo, estu tute
Senrajta kaj sen iu ajn honoro!
Neniu vilaĝano lin recevu
En sia domo!

Ĉiuj (levas dekstrajn manojn). Tio estu leĝo
Laŭ nia volo!

Reding (post paŭzo).
Estas leĝo!

Rösselmann. Nun
Vi estas liberuloj, kaj pro tiu

Ĉi leĝo! Ne perforte do Austrujo
Atingu tion kion ĝi ne povis
Atingi per afabla aspirado!

Jost von Weiler. Antaŭen, laŭ programo!
Reding. Samĵuranoj!

Ĉu oni uzis ĉiujn dolĉajn ilojn?
Ĉu eble do la reĝo tut' ne scias
Nek eĉ laŭ lia volo ni suferas?
Ni ankaŭ devus uzi jenan lastan
Rimedon, nome plendi ĉe li mem
Pli frue ol ni uzos niajn glavojn!
Terura ĉiukaze estas la
Perforto, eĉ ĉe justa cirkonstanco!
Kaj Dio helpas nin nur tiam kiam
Neniu homo povis jam nin helpi!

Stauffacher (al Konrad Hunn).

Nun estas via vico por raportoj!

Hunn. Mi estis do en Rheinfeld, en palaco
De la imperiestro, pro la plendo
Pri la turmento de prefektoj, kaj
Por havi la antikvan dokumenton
De nia libereco, kiun ĉiu
Antaŭa reĝo estas konstatinta.
Mi tie trovis la senditojn de
Multnombraj urboj de la Sjevaj landoj
Kaj de la bordoj de la Rhein'o. Ĉiuj
Ricevis tiam siajn dokumentojn
Kaj ĝoje revojaĝis hejmen — nur
Min mem, sendito via, oni sendis
Al la konsilistaro; tiu ĉi
Min forpermesis kun la vanta diro,
Ke la imperiestro nun ne havas
Sufiĉan tempon; eble li pli poste
Rememorigos min! — Kaj kiam mi
Malgaje trapaŝadis tiujn halojn
De la kastelo reĝa, jen mi vidis
Ke duko Hans plorante staris en
Fenestra balkonaĵo, kaj alestis
Lin la nobelaj du sinjoroj, nome
Von Wart kaj Tegerfeld. Kaj tiuj ĉi

Alvokis min dirante: „Helpu do
Vin mem! Justecon ne atendu de
La reĝo! Li ja rabas de l'infano
De sia propra frato per rifuzo
De lia deca heredaĵo! Nome,
La duko petis ke li nun redonu
Patrinan heredaĵon, ĉar estante
Plenaĝa li pretendas ankaŭ nun
Regadi landon kaj popolon. Kion
Respondis do la reĝo? Li nur metis
Kroneton sur la kapo lia, ĉar,
Laŭ sia opinio, tiu decas
Junulon!“

Auf der Mauer. Ĉu vi aŭdis? Ne atendu
Nek rajton nek justecon de la reĝo!
Vin helpu mem!

Reding. Ne restas aliaĵo! —
Nun interkonsiliĝu pri la faro
Por ke prudente ni atingu gajan
Rizulton!

Walter Fürst (eniras la rondon).

Ni intencas do forigi
Devigon malamitan kaj konservi
La rajtojn kiujn ni heredis de
Prapatroj niaj, nek sen bon' pripenso
Akcepti la novaĵon. Restu do
Al la imperiestro tio kio
Imperiestra estas, kaj ke ĉiu
Havante estron, servu lin laŭ devo!

Meier. Mi havas feŭdon de Austrujo!

Walter Fürst. Do
Daŭrigu fari devon al Austrujo!

Jost von Weiler. Mi devas pagi devojn al sinjoroj
De Rappersweil.

Walter Fürst. Daŭrigu la depagojn
Kaj rentojn!

Rösselmann. Mi ĵurinta estas por
La monaĥejo „Granda Sinjorino“
En Zürich.

Walter Fürst. Donu al la monaĥejo
La devan decon!

Stauffacher. Mi ne havas iun
Alian feŭdon ol imperiestran.

Walter Fürst. Fariĝu tio kio devas esti
Farata, sed ne plu! Forpelu ni
La prefektaron kun servistoj ĝiaj
Kaj ruinigu la kastelojn; tamen,
Se estos ebla, sen sangverŝo. La
Imperiestro sin konvinku ke
Ni nur pro devo de neceso ĉesis
Plenumi de la respektigo devojn!
Kaj eble li, vidante nian volon
Konservi decajn limojn, pro prudento
Laŭŝtata do superos la koleron;
Ĉar decan timon kaŭzos la popolo
Per modereco spite la potenco.

Reding. Sed diru, kiamaniere ni
Plenumu la intencon nian? Ĉar
La malamiko, bon' armite, ne
Volonte cedos nin!

Stauffacher. Li cedos kiam
Li vidos nin armitajn! Ni surprizu
La malamikon antaŭ ol li povos
Armigi sin!

Meier. Facile do direbla,
Sed malfacile efektivegebla
Propono! Ĉar fortikaĵitaj du
Kasteloj staras en la lando kaj
Protektas malamikon; ili, vere,
Fariĝos terurigaj kiam ajn
La reĝo estos eniĝinta per
Atako nian landon. La kasteloj
De Rossberg kaj de Sarnen devas esti
Venkitaj antaŭ ol la tri kantonoj
Manuzos glavojn!

Stauffacher. Tiu ĉi prokrasto
Avertos malamikon! Ĉar tromulte
Da homoj partoprenas la sekreton.

Meier. En la arbarkantonoj ne ekzistas
Ajn perfidulo!

Rösselmann. Ankaŭ bon' fervoro
Perfidi povas!

Walter Fürst. Se ni do prokrastos,
En Altorf la kastelo fortikaĵa
Finkonstruiĝos kaj ŝirmita estos
Prefekto!

Meier. Vi nur pensas vin!

Petermann. Kaj vi
Maljustaj estas!

Meier (koleriĝe). Ĉu ni do maljustaj?
Ĉu Uri estas permesata diri?

Reding. Pro via ĵuro — pacon!

Meier. Vere, ĉar
Interkonsentas Schwytz kaj Uri, ni
Ja devas silentadi!

Reding. Mi do devas
Riproĉi vin jen antaŭ la kunveno,
Ke vi per koleriĝa sento nun
Malpacon kaŭzas! Ĉu ne ĉiuj ni
Konsentas pri la sam' afero?

Winkelried. Se
Ni ĝin prokrastos ĝis Kristnasko, kiam
Laŭ la kutimo ĉiuj loksidantoj
Alportas en kastelon bel' donacojn
Por la prefekto, tiam dek aŭ dekdu
El niaj anoj povas sensuspekte
Kunveni en kastelo; ili do
Kunportu pikajn ferojn tut' sekrete,
Por esti, laŭ okazo, tuj metataj
Al la bastonoj — ĉar neniuj povas
Eniri la kastelon kun armilo —
La granda aro dume en arbaro
Atendas la momenton kiam ili
Feliĉe prosperinte jam okupis
Pordegon. Nun eksonu korno, kaj
Tuj tiuj elrapidu atakante
El la embusko la kastelon.

Melchtal. Kaj mi aliru la Rossberg' on! Ĉar
El la servistinaro unu estas
Amika por mi, kaj facile mi
Delogos ŝin ke ŝi por noktvizito
Pretigu ŝtupetaron. Kiam mi
Suprenirinta estos, tiam la
Aliaj povos sekvi min!

Reding. Ĉu la
Prokrasto estas konsentata de
La aro?

(La plimulto el ili levas manojn.)

Stauffacher (kalkulante la voĉdonojn).

Dudek estas voĉdonantaj
Por la prokrasto kontraŭ dekdu!

Walter Fürst. Kiam

Ĉe la fiksita tago la kasteloj
Venkitaj estos, tiam ni de unu
Al la aliaj montoj faru signon
Per fumo; tuj, en ĉiu ajn ĉefurbo
Kantona la civilaj militistoj
Kunvenu. Kiam tiel la prefektoj
Komprenos la seriozecon de
La armitaro, tiam, kredu min,
Rapide ili ĉesos la militon,
Forlasos nian landon kun afablaj
Akompanontoj!

Stauffacher. Nur koncerne Gessler
Mi time antaŭvidas gravan kazon!
Ĉar li ja terurige ĉirkaŭita
De armituloj estas, kaj ne sen
Sangverŝo li nin cedos! Eĉ li kiel
El lando forpelita estos tamen
Teruro por la lando! Malfacila
Kaj preskaŭ eĉ danĝera estos do
Indulgi lin!

Baumgarten. Ho tien kie estas
Danĝero pro la vivo, vi min sendu!
Al Tell mi dankas mian savon, kaj
Volonte mi oferos vivon por

La lando, ĉar mi ja protektis mian
Honoron kaj mi kontentigis koron!

Reding. La tempo maturigos la decidon!

Atendu pacience! Oni ankaŭ
Do devas fidi la momenton! — Sed
Rigardu! Dum ni tie ĉi dum nokto
Interkonsilon faras, jam mateno
Jen fajre gardo staras sur la montoj
Plej altaj! Tial, adiaŭu ni
Pli frue ol tagiĝo plena nin
Surprizos!

Walter Fürst. Ne vi timu! Malrapide
El valoj do foriĝas nokto!

(Ĉiuj, kvazaŭ senvole, demetis ĉapojn kaj nun, kun trankvila emocio rigardas la
matenruĝon.)

Rösselmann. Ĉe

La lumo tiu ĉi de kiu ni
Unue estas salutataj antaŭ
Popoloj kiuj en profundo sub
Ni loĝas, peze do spirante en
Fumaĵo de la urboj — ni nun ĵuru
La ĵuron de la nova interligo!
„Ni estu unu nur frataro, nek
Disunuiĝu en danĝero iu!“

(Ĉiuj ripetas la ĵuron, levante po tri fingrojn.)

„Ni volas esti liberuloj kiel
Prapatroj niaj kaj preferi morton
Ol vivi submetite en sklaveco!“

(Kiel supre.)

„Ni fidu grandan Dion nek ni timu
Potencon homan!“

(kiel supre. La vilaĝanoj ĉirkaŭprenas unu alian.)

Stauffacher. Nun foriru ĉiu
El ni kviete al la hejmo sia!
Paŝtistoj pace dum la vintro gardu
Brutarojn kaj sekrete varbu novajn
Amikojn por la interligo. Kion
Ajn ni suferi devos ĝis limtempo,

Suferu ni! Ni lasu pligrandiĝi
La ŝuldan konton de la tiraneco
Ĝis tiu unu tago kiam la
Komuna kaj aparta ŝuldo estos
Ĉe unu fojo elpagata! Ĉiu
Retenu justan koleregon por
Konservi venĝon por la komunajo!
Ĉar vi do de komuno rabos for,
Se vi aparte zorgos pri propraĵo!

(Dum ili plej kviete eliras diversflanken, la orkestro pompe eksoniĝas. La sen-
luma scenejo restante malfermita dum kelke da tempo, montras la sunleviĝon
super la glaciaj montoj.)

== Akto Tria ==

Sceno 1^a

Korto antaŭ la domo de Tell.

(Tell okupas sin kun ĉarpenta hakilo, **Hedwig** faras doman laboron, **Walter** kaj **Wilhelm Tell** en la posta parto de la scenejo, ludas kun malgranda arbalesto.)

Walter (kantas jenon):

Kun pafark' kaj sago
Tra montara mond'
Vagas antaŭ tago
La pafist' en rond'.

Kiel por aglaro
La ĉielaer',
Tiel ŝtonegaro
Estas lia sfer'.

En la grand' vastaĵo —
Kion trafos sag'
Estos la kaptaĵo
De pafista ag'.

(saltante alvenas Tell'on.)

La ŝnuro disŝiriĝis — ho, reparu
Ĝin, patro!

Tell. Ne do mi! Pafisto ĝusta
Sin helpas mem!

(la du knaboj reforiras.)

Hedwig. La knaboj ja frutempe
Komencas pafon.

Tell. Ĉar frutempe devas
Ekzerci tiu kiu fine volas
Fariĝi majstro!

Hedwig. Ho, pro Dio! Mi
Preferus ke neniam ili lernos
Ĝin!

Tell. Ĉion eblan ili lernu! Kiu
Do bone volas prosperadi dum
Vivado, tiu devas esti bone
Armita por defendi sin kaj ankaŭ
Por kontraŭstari!

Hedwig. Ho! Nek unu nek
Alia, mi suspektas, trovos la
Kontenton en la hejma domo!

Tell. Nek,
Patrino, mi! Naturo ne min formis
Por esti brutpaŝtisto; sen ripozo
Mi devas serĉi rapidantan celon.
Kaj mi nur tiam vere ĝojas vivon,
Se ĉiun tagon mi denove devas
Akiri ĝin!

Hedwig. Sed ĉu vi ne pripensas
La timon de edzino via kiu
Dum via forestado, atendante
Vin, ĉagreniĝas? Ĉar la diroj de
Servistoj pri la riskaj aventuroj
De vi entreprenitaj vere kaŭzas
Teruron al mi, kaj pro tio mi,
Ĉe ĉio adiaŭo via tremas
En koro pro la duba kordemando:
Ĉu vi do vere reeniros hejmon?
Ĉar mi imagas, ke en la sovaĝa
Glacimontaro, vi perdinte vojon
Dum la saltado de jen rifo al
Alia mankos celon, aŭ la ĉamo
Saltante malantaŭen vin kuntiros
Abismon, eble jen lavango vin
Mortsuperkovros, aŭ la trompa ponto
De la novneĝo jen subite rompos
Sub la piedoj viaj kaj vi falos
Malsupren, viv' entombigota en
La abomena kavo — ho! La alpan
Ĉasiston kuraĝegan tie kaptas

La morto do centoble diversforma!
Ho, malfeliĉa profesio kiu
Kun mortdanĝero vin kondukas ĉiam
Laŭlonge bordoj de abismoj!

Tell. Kiu
Kun atentemo vigla ĉirkaŭvidas
Kaj saĝaj sentoj, ankaŭ Dion fidas
Kaj sian lertan forton, tiu ankaŭ
Facile sin elturnos el danĝero.
Ne ajn timigas monto tiun kiu
Sur ĝi naskita estas. — Nun, mi kredas,
(fininte laboron li demetas hakilon.)

Ke la pordego nia estas taŭga
Por daŭri jarojn! La hakilo hejma
Malnecesigas ĉarpentiston!
(prenas ĉapon.)

Hedwig. Kien
Vi iros jen?

Tell. Altorf'on, al la patro.

Hedwig. Ĉu ne intencas vi danĝeran aĵon?
Konfesu!

Tell. Kio kaŭzas vin demandi
Pri tio ĉi?

Hedwig. Ekzistas konspiraĵo
Koncerne la prefektoj — sur la „Rütli“
Kunveno estis, mi ja scias, kaj
En tiu interligo estas ankaŭ
Vi mem.

Tell. Mi ne kunestis — tamen mi
Ne mankos la obeon de la lando.

Hedwig. Kaj ili vin starigos tie kie
Danĝero estos; laŭ kutimo vi
Ricevos la plej malfacilan devon.

Tell. Depagoj estas dividataj laŭ
La poa kapitalo!

Hedwig. Vi do ankaŭ,
Dum la ventego, transveturis lagon
Pro savo de Baumgarten. Mireginde
Vi ne kaptiĝis. Ĉu vi do ne pensis
Edzinon kaj infanojn?

Tell. Kar' edzino!
 Mi pensis vin! Pro tio mi ja savis
 La patron por infanoj siaj!

Hedwig. Veturi sur la furioza lago
 Do ne signifas fidi Dion, sed
 Elvoki Dion!

Tell. Nur malmulte do
 Efikos tiu kiu tro pripensas!

Hedwig. Vi estas ja bonkora kaj helpema,
 Kaj servas ĉiun — sed se mem mizera
 Vi estus, do neniu helpus vin!

Tell. Ke Dio volu ke mi ne bezonos!
 (prenas arbaleston kaj sagojn.)

Hedwig. Pro kio do kunpreni arbaleston?
 Jen lasu ĝin!

Tell. Mi mankas brakon kiam
 Armilo mankas. (La knaboj revenas.)

Walter. Kien, patro, iros
 Vi?

Tell. Al la avo, knabo, do Altorf'on.
 Ĉu vi kuniri volas?

Walter. Jes, mi volas!

Hedwig. Alestos tie la prefekto nun,
 Ne iru do Altorf'on!

Tell. Li foriros
 Ankoraŭ do hodiaŭ.

Hedwig. Tial do
 Atendu lian forestadon! Ne
 Lin memorigu vin! Vi scias ke
 Li kontraŭ ni koleras!

Tell. La kolero
 De la prefekto ne min malutilos,
 Ĉar mi laŭ rajto agas kaj ne timas
 Do iun malamikon!

Hedwig. Sed li ĝuste
 Malamas tiujn kiuj faras rajte.

Tell. Ĉar li ne povas trovi eblon por
 Ataki ilin — min, mi kredas, la
 Prefekto ne maltrankviligos!

Hedwig.

Vere?

Ĉu vi do estas certigita?

Tell.

Antaŭ

Mallonga tempo mi ĉasanta estis
En la sovaĝaj fundoj de la valo
De Schächen, sur dezerta vojo, kaj
Solece transpaŝante sur mallarĝa
Vojeto monta kie oni ne
Eĉ povas preterpaŝi renkontanton —
Ĉar super mi krutega monto estis
Kaj sub mi en profundo la rivero
De Schächen terurige brueganta,

(la knaboj dekstre kaj maldekstre premas sin al li kaj kun atentego aŭskultas lin.)

Jen la prefekto do alvenis kontraŭ
Mi! Tute sola estis li kun mi,
Nur homo kontraŭ homo, kaj apude
Jen la abismo! Kiam la sinjoro
Ekvidis tiun viron kiun antaŭ
Nelonga tempo li puninta estis
Pro tre malgrava kaŭzo — li paliĝis,
Genuoj liaj tremis kaj mi kredis
Ke tuj li falos pro malforto. Jen
Mi lin kompatis, kaj modeste mi
Parolis al li: „Estas mi, sinjoro
Prefekto!“ Sed li mem ne povis diri
Eĉ unu vorton — nur per mano li
Min komprenigis, ke mi iru do
Antaŭen. Mi foriris do kaj sendis
Al li la sekvantaron.

Hedwig.

Ĉu ektremis

Li antaŭ vi? Ve vin! Neniam li
Forgesos ke vi vidis lin tremantan!

Tell. Pro tio mi evitas lin kaj li
Ne serĉos min!

Hedwig.

Nur ne hodiaŭ do

Aliru tien! Ne, preferu la
Ĉasadon!

Tell.

Kia do ideo!

Hedwig.

Ĉar

Mi timas! Restu for!

Tell.

Vi, vere, sen

Motivo vin turmentas!

Hedwig.

Ĝuste pro

La manko de motivo — Tell, restadu!

Tell. Mi ja promesis iri tien, kara

Edzino!

Hedwig. Se vi devas — iru, nur

La knabon lasu al mi!

Walter.

Ne, patrino,

Mi iros kun la patro!

Hedwig.

Walter, ĉu

Vi volas do foriri ankaŭ de la

Patrino via?

Walter.

Mi do ion belan

Kunportos por vi de la avo!

(foriras kun Tell.)

Wilhelm.

Mi,

Patrino, restas ĉe vi tie ĉi!

Hedwig. Vi estas mia kar' infano, kaj

Nur vi ankoraŭ restas nun por mi!

(ŝi aliras la kortan pordegon kaj longtempe postrigardas la foririntojn.)

Sceno 2^a

(Sovaĝa regiono ĉirkaŭita de arbaro. Montriveretoj defalegas la ŝtonegojn. **Berta**, vestita per ĉaskostumo. Tuj poste **Rudenz**.)

Berta. Li sekvas min, mi fine povos do

Klarigi lin pri mia penso.

Rudenz. (rapide enirante.)

Fine

Mi trovas vin sen alestanto! Tie,

En tiu sovaĝejo ĉi mi ne

Surprizon timas, kaj mi povas nun

Sengene diri al vi mian

Delonge retenitan senton!

Berta.

Ĉu

Vi estas certa ke la ĉaso ne

Nin sekvos?

Rudenz.

La ĉasado sin direktis

Aliaflanken — nune aŭ neniam

Mi devas uzi la favoran karan
Momenton, por ke mia sorto estu
Tuj decidata, eĉ pro risko ke
Mi por eterne estos forigata
De vi! — Ho ne do interŝanĝu
Bonegajn viajn trajtojn kaj rigardojn
Severajn, malserenajn! — Kiu estas
Mi, ĉar mi min permesis vin rigardi
Kun kora spero? Mi ne estas ja
Samranga kiel la kavaliraro
Nek povas mi gloriĝi pro faritoj
Heroaj aŭ brilega nobeleco —
Mi havas nur la koron plena da
Fidelo kaj amsento —

Berta. (serioze kaj severe.) Ĉu vi riskas
Paroli pri fidelo kaj amsento —
Vi, kiu do perfidas viajn plej
Gravegajn devojn?

(**Rudenz** ekpaŝas dorsen.)

Sklavo de Austrujo,

Subaĉetita de fremdulo kiu
Do metis sub la jugo de sklaveco
Popolon vian?

Rudenz. Ĉu mi devas aŭdi
Riproĉon tiun ĉi de vi? Mi do
Vin mem renkontis ĉe la flanko de
Austrujo!

Berta. Ĉu vi vere pensas ke
Mi partoprenas la partion de
Perfido? Vere, mi preferus doni
La manon eĉ al la tirano Gessler
Ol al la memforgesa filo de
Svislando, kiu povas mem fariĝi
Servanto lia!

Rudenz. Dio! Kion mi
Do aŭdas?

Berta. Kiel? Kio do plimulte
Ajn povus interesi bonan homon
Ol samhejmanoj liaj? Ĉu ekzistas
Pli belaj devoj por nobleca koro

Ol esti defendanto de la bravo
Kaj ŝirmi rajton de la subjugitaj?
— Mi sentas vere korpremita pro
Popolo via, mi suferas kun ĝi,
Ĉar mi ja devas ami ĝin pro ĝia
Modesta karaktero kiu tamen
Enhavas tiom da fortenco! Kaj
Mi sentas tute al li aldonata,
Kaj ĉiun tagon plu mi ĝin honoras.
— Sed vi, kreita ĝia protektanto
Laŭ la naturo kaj la devo de
Kavalireco, sed lasante ĝin,
Perfide aliĝante malamikon
Por mem kateni vian landon — vi
Do estas tiu kiu min ofendas
Kaj min ĉagrenas! Kaj mi devas vere
Devigi mian koron ke ĝi ne
Malamu vin!

Rudenz. Ĉu mi do ne intencas
Plejbonon por popolo mia? Ĉu
Mi ne intencas doni paĉon al ĝi
Sub sceptro de Austrujo?

Berta. Ne, vi volas
Sklavigi ĝin, forpeli la liberon
El lasta rifuĝejo kiu restis
Al ĝi sur tero! La popolo jen
Pli bone sentas tion kio estas
Feliĉo sia, nek per iu brilo
Ekstera estas delogebla. Vi
Per tiuj estas delogita —

Rudenz. Berta,
Vi do malamas, malestimas min!

Berta. Se tio estus vera, ho, mi fartus
Pli bone; ĉar vidante tiun nun
Malestimatan kaj malestimindan
Por kiu oni sentas aminklinon —

Rudenz. Ho, Berta! Berta! Sammomente vi
Vidigas la plej grandan korfeliĉon
Al mi kaj tute min frakasas!

Berta. Ne;
Noblecon ja ne tute mankas via
Animo! Ĝi nur dormas kaj mi ĝin
Ekveku! Per perforto vi devigis
Vin mem superi virton ennaskitan,
Sed tamen ĝi feliĉe estas pli
Fortika ol vi mem, kaj spite vi
Vi estas bona kaj nobleca viro!

Rudenz. Ĉu vi do fidas min? Ho, Berta, per
La amo via mi fariĝos laŭ
La volo via!

Berta. Estu tiel kiel
Naturo favorega faris vin!
Plenumu la oficon kiun ĝi
Aljuĝis vin, aliĝu la popolon
Kaj vian landon kaj batalu por
Sanktega rajto via!

Rudenz. Ho! Ve min!
Do kiel ajn mi povos gajni vin,
Se mi imperiestron kontraŭstaros?
Ĉu ne la forta volo de parencoj viaj
Tirane regas vian propran volon?

Berta. Bienoj miaj estas en la mezo
De la arbarkantonoj. Tial, kiam
La Svisoj estas liberuloj, tiam
Ja ankaŭ mi libera estos!

Rudenz. Berta!
Do kiun bel' esperon vi nun kreis
Por mia amo!

Berta. Ne esperu gajni
La manon mian per favoro de
Austrujo! Mian heredaĵon ili
Akiri celas por aldoni ĝin
Al granda akiraĵo, kaj la sama
Avido de landgajno kiu nun
Minacas vian liberecon, ankaŭ
Minacas min! — Ho! Mi, amiko mia,
La oferaĵo estas destinata
Por rekompenci eble iun el

La favoratoj — tial al kortego
Imperiestra oni volas ke
Mi venu por fariĝi la edzino
De malamita kortegano — nur
La amo povos savi min, la via!

Rudenz. Ĉu vere do vi volas tie ĉi
Vivadi, en la hejma lando mia
Kaj esti mia? Ho! La tuta mia
Sopiro eksterlanden estis nur
Celado por akiri vin; ĉar mi
Nur serĉis vin en vojo de la gloro,
Kaj tuta mia ambicio estis
Nur amo por vi mem! Se vi do povos
Enfermi vin kun mi en tiu ĉi
Kvieta valo — ho! La celo de
La aspirado mia estos ja
Trovita! Kaj la riverego de
La tumultiga mondo tiam frapu
La certan bordon de la monto jen —
Neniu vanta deziro plu
Min logos en la vaston de la vivo —
La montoj ĉirkaŭ ni do estu la
Nepenetrebla kaj fortik' murego,
Kaj estu tiu ĉi fermita valo
Nur per la ĉielo tegmentita halo!

Berta. Jen vi entute tiel kiel mi
Antaŭsentante revis vin en koro!
Kaj mia fido ne trompiĝis!

Rudenz. For,
Vantega revo kiu min forlogis!
Ĉar mi ja trovos la feliĉon en
La hejma lando mia! Tie ĉi,
En la vivejo de gajega mia
Juneco, kie do sennombraj signoj
De ĝojo travivita min ĉirkaŭas,
Kaj kie ĉiuj fontoj, ĉiuj floroj
Por mi nur ŝajnas vivi — en la hejmo
Vi volas esti la edzino mia!
Ho, mi ĝin daŭre amis, estas vera,
Kaj sen ĝi ne ekzistas ĝojo tera!

Berta. En kiu lando oni serĉu la
Insulon de la feliĉeco, se
Ĝi ne ekzistus tie ĉi, en lando
De senkulpeco, tie kie la
Antikva fideleco estas hejma
Kaj malvereco ne ankoraŭ trovis
Sidejon? Tie ĉi neniuj ajn
Envio malklarigos la serenon
De nia feliĉeco, kaj la horoj
Kun daŭra sereneco preterigos!
— Kaj jen vi mem kun vera virvaloro,
Estante la unua el la viroj
Liberaj kaj egalaj, honorata
Kun pura kaj libera estimego
Kaj granda kiel reĝo en reĝlando!

Rudenz. Kaj jen vi mem, la krono de virinoj,
Kun ĉarma aktiveco konstruante
La ĉielon en la domo mia, kaj
Laŭ la printempo florojn dissemante
Vi ornamados mian vivon per
Gracio bela kaj feliĉegigos
La tutan ĉirkaŭaĵon!

Berta. Ĉu vi nun
Komprenas mian malĝojecon, ĉar
Mi vidis ke vi mem ja pereigis
La feliĉegon de la vivo? — Ho!
Ve min, se mi do devus sekvi iun
Fieran kavaliron al kastelo
Malgaja lia, subjuganto de
La lando! — Jen do ne kastelo nek
Muregoj apartigos min de la
Popolo kiun povos mi tutkore
Jen feliĉigi!

Rudenz. Tamen — kiel savi,
Min, kiel do malligi la katenojn
Per kiuj mi ja mem min ligis?

Berta. Laŭ
Decido vira tuj disŝiru ilin!
Kaj, kio ajn fariĝos — staru kun

Popolo via! Tiu estas via
Destina devo!

(ĉaskornoj aŭdiĝas de malproksime.)

La ĉasado nun
Alproksimiĝas nin — adiaŭ! Por
La hejma lando batalante, vi
Batalos por la amatino via!
Ĉar unu malamiko nin tremigas,
Libero unu liberigos nin!

(ambaŭ eliras.)

Sceno 3^a

Herbejo ĉe Altorf. En la antaŭa scenejo staras arboj,
en la posta estas ĉapelo sur stango. La scenejo estas
limigita per la „Bannberg“ kiun superstaras nega
montaro.

(**Friesshart** kaj **Leuthold** gardostaras.)

Friesshart. Ni vane do atentis, ĉar neniu
Bonvolas preterveni tien ĉi
Por riverenci la ĉapelon! Do
Antaŭe kvazaŭ laŭ foiro estis
Popolamaso tie ĉi; sed nun
La tut' herbejo estas vere do
Dezerta, dum la timigilo jen
Pendadas!

Leuthold. Nur malbona kanajlaro
Vidigas sin kaj svingas siajn ĉapojn
Ĉifonajn sole por nin kolerigi;
Honestaj ajn personoj do preferas
La ĉirkaŭvojon de duono de
Vilaĝo ol kurbigi dorson antaŭ
Ĉapelo!

Friesshart. Ĉe tagmezo, kiam ili
Devenas de la magistrata domo
Necese ili devas paŝi trans
La placo tie ĉi; pro tio mi
Esperis fari bon' kaptaĵon, ĉar
Neniu do el ili volis jen
Saluti la ĉapelon. Sed la pastro,

Nomata Rösselmann, venante de
Mortanta iu kaj vidante la
Viraron, tuj, kun sakramento, jen
Starigis sin precize antaŭ la
Ĉapela stango — la preĝejservisto
Eksonorigis la sonorileton,
Kaj jen la tuta aro genufleksis, —
Kaj ankaŭ mi — por riverenci do
La hostiujon, sed ne la ĉapelon!

Leuthold. Aŭskultu, kamarado! Ŝajnas do
Al mi, ke ni jen staras kvazaŭ antaŭ
La malhonor' kolono! Estas do
Hontiga por honesta militisto
La gardostaro antaŭ nur ĉapelo
Malplena, kaj honesta viro iu
Ajn devas malestimi nin pro tio!

Friesshart. Kial
Ne gardi la malplen' ĉapelon? Ĉu vi
Ne ofte riverencas malplen' kapon?

Hildegard, Mechtild kaj Elsbeth eniras kun infanoj kaj starigas sin antaŭ
la stango.

Leuthold. Kaj ankaŭ vi kanajlo estas kiu
Malfeliĉigi amas honestulojn!
Ke iu ajn jen preteriru la
Ĉapelon! Mi mem fermos la okulojn
Por ne rimarki lin!

Mechtild. Jen pendas la
Prefekto — estu respektmaj, knaboj!

Elsbeth. Ho, Dio volu ke li do foriros
Kaj lasos al ni la ĉapelon! Vere,
La lando do ne pli malbone fartos
Pro tio!

Friesshart (forpelante ilin).

Iru for de tie ĉi,
Malbonveninta virinaro! Kiu
Do sentas intereson por vi? Sendu
Do viajn edzojn tien ĉi, se eble
Kuraĝo igas ilin kontraŭstari
Ordonon!

(virinoj eliras.)

Tell eniras kun arbalesto kaj gvidante **Walter'n** per mano; ili preteriras la ĉapelon al la antaŭa parto de la sceno sen atento de la stango.

Walter (montrante la Bannberg).

Patro, ĉu do estas vera
Ke jen la arboj sur la monto sangas,
Se iu frapas ilin per hakilo?

Tell. De kiu aŭdis vi la diron, knabo?

Walter. Paŝtisto ĝin rakontis — jen la arboj,
Li diris, estas ĉielbenitaj, kaj
Elkreskos el la tomb' la mano de
La homo kiu ajn difektis ilin!

Tell. La arboj estas ĉielbenitaj, tio
Ĉi estas vera. — Ĉu vi vidas tie
De antaŭjaraj neĝoj blankajn kornojn
Ĝis ĉielo kvazaŭ leviĝantajn?

Walter. Tiuj
La glaciejoj estas kiuj tondras
Dum nokto kaj de kiuj ja devenas
La batlavangoj.

Tell. Vere! Kaj lavangoj
Delonge jam superŝutintaj estus
Vilaĝon Altorf per la neĝa ŝarĝo,
Se ne arbaro tiu estus la
Ŝirmanta bariero kontraŭ ili.

Walter (post iom da pripenso.)

Ĉu, patro, do ekzistas landoj kie
Ne estas montoj?

Tell. Se de la altaĵoj
De nia bela lando oni plie
Kaj plie malsuprenirante migras
Laŭlonge la riveroj, oni fine
Atingas grandan kaj ebenan landon,
En kiu la arbaraj akvoj jam
Ne brue ŝaŭmas, sed la grand' riveroj
Trankvile, malrapide fluas. Tie
Senbare oni vidas ĉiufanken,
La greno tie kreskas en belegaj
Kaj vastaj kampoj kaj la tuta lando
Vidiĝas kiel bel' ĝardeno.

Walter. Kial
 Ni, patro, do ne tuj aliras tiun
 Belegan landon, sed penadas kaj
 Klopodas tie ĉi?

Tell. La lando estas
 Belega kaj bonega kiel la
 Ĉielo; sed la homoj kiuj tie
 Ĝin kulturigas, ne mem ĝuas la
 Benaĵon kiun ili semis.

Walter. Ĉu
 Do ili ne libere loĝas sur
 La propra heredaĵo, kiel vi?

Tell. La kampoj apartenas al la reĝo
 Kaj episkopo.

Walter. Sed, ĉasado tamen
 En la arbaroj estas tut' libera!

Tell. Al estro apartenas la ĉasbestoj
 Kaj la birdaro!

Walter. Ĉu do ne libera
 Por ili estas fiŝkaptado?

Tell. La
 Riveroj, maro, salo apartenas
 Al reĝo.

Walter. Kiu estas do la reĝo
 De ĉiuj respektata?

Tell. Estas li
 La unu kiu nutras kaj protektas
 Popolon.

Walter. Ĉu ne taŭgaj ili estas
 Por sin protekti mem?

Tell. En tiuj landoj
 Najbaro unu ne eĉ fidi povas
 Alian!

Walter. Patro, tiu vasta lando
 Malvasta ŝajnas al mi nun, mi vere
 Preferas vivi sub lavangoj.

Tell. Vere,
 Infano mia, estas ja pli bona

Vivadi kun la glaciejoj post si
Ol kun malbonaj homoj!

(Ili volas preteriri.)

Walter. Ho! Jen patro,
Ĉapelo sur stangeĝo!

Tell. Kiun intereson
Do havas por ni la ĉapelo? Venu!

(dum li volas eliri, **Friesshart** kun ponardego metita antaŭen, starigas sin
kontraŭ ili.)

Friesshart. Pro nomo de imperiestro, haltu!

Tell (kaptante la ponardegon).

Do kion vi postulas? Kial vi
Retenas min?

Friesshart. Vi malobeis la
Ordonon! Sekvu nin!

Leuthold. Vi ne respektis
Per riverenco la ĉapelon!

Tell. Lasu
Foriri nin!

Friesshart. For, for! Malliberejon!

Walter. La patro en malliberejon — helpu,
Ho helpu! (kriante en scenejon.) Venu tien ĉi, ho, burĝoj!
Perforto! Per perforto oni lin
Malliberigis!

Rösselmann kaj **Petermann** eniras kun aliaj viroj.

Petermann. Kio estas?

Rösselmann. Kial
Vi do firmitenas tiun viron ĉi?

Friesshart. Li estas perfidulo, malamiko
De la imperiestro!

Tell (kolere kaptante lin).

Perfidulo

Mi!

Rösselmann. Vi eraras, bon' amiko; li
Ja estas Tell, honesta viro kaj
Bon' burĝo!

Walter (ekvidante **Walter Fürst**'n rapide alkuras lin).

Avo, helpu! oni jen
Perforte traktas patron!

Friesshart.

For, en la

Malliberejon!

Walter Fürst. Jen mi garantias

Por li! Ekhaltu! — Tell, pro Dio! Kio
Fariĝis do?

Melchtal kaj Stauffacher eniras.

Friesshart. Li malestimas la

Estrecon de prefekto nek li volas

Respekti ĝin!

Stauffacher. Ĉu Tell do faris tion?

Neeble!

Melchtal. Vi menzogas, bubo!

Leuthold.

Li

Ne riverencis la ĉapelon!

Walter Fürst. Ĉu

Pro tio li do estu kondukata

Al la malliberejo! Bon' amiko,

Akceptu mian garantion por li

Kaj lasu lin libera!

Friesshart. Garantiu

Por vi kaj via propra korpo! Ni

Nur faras laŭ ofico nia! — For

Kun li!

Melchtal (al la vilaĝanoj).

Ne! Jen perforto krima! Ĉu

Ni do toleru ke li estos tiel .

Arogantece forgvidota antaŭ

Okuloj niaj?

Petermann. Ni do estas la

Pli fortaj viroj. Ne toleru ĝin,

Amikoj! Ni ja estas multaj nin

Helpante reciproke!

Friesshart. Kiu jen

Do kontraŭstaros la ordonon de la

Prefekto?

Tri vilaĝanoj (alkurante).

Kio estas? Jen ni helpos

Vin! Batu ilin!

Tell. Mi mem helpos min;

Foriru, bonaj viroj! Ĉu vi kredas,

Ke mi, volante uzi miajn fortojn
Ajn, povus timi tiujn ponardegojn?

Melchtal (al Friesshart).

Ho, risku forkonduki lin el nia
Alesto!

Walter Fürst kaj **Stauffacher**. Senekscite! Trankviliĝu!

Friesshart (kriante).

Rebelo kaj revolucio!

(oni aŭdas ĉaskornojn.)

Virinoj. Jen

Alvenas la prefekto!

Friesshart (kriante). Rebelado!

Revolucio!

Stauffacher. Do kriadu ĝis

Kreviĝo, bubo!

Rösselmann kaj **Melchtal**. Ĉu vi do silentos?

Friesshart (ankoraŭ pli laŭte).

Al helpo! Helpu la servistojn de
La leĝo!

Walter Fürst. Jen — jen la prefekto! Ve nin

Por tio kio nun fariĝos!

(**Gessler** sur ĉevalo, kun falko sur pugno; **Rudolf der Harras**, **Berta** kaj **Rudenz**, granda sekvantaro da armitaj servistoj, kiuj, kun siaj ponardegoj, faras rondon ĉirkaŭ la tuta sceno.)

Rudolf der Harras. Spacon

Por la prefekto jen!

Gessler. Dispelu ilin!

Pro kio amasiĝis la popolo,
Kaj kiu ĵus postulis helpon?

(ĝenerala silentado.)

Kiu?

Mi sciu! (al Friesshart.)

Vi, antaŭen iru! — Kiu
Vi estas kaj pro kio vi firmitenas
La viron jenan?

(li donas la falkon al iu servisto.)

Friesshart. Via estra moŝto!

Mi estas via militisto kaj
Ofica gardstaranto antaŭ tiu
Ĉapelo. Mi ekkaptis tiun viron

Ĉe la momento kiam li malfaris
La riverencon antaŭ la ĉapelo;
Mi volis lin aresti laŭ ordono,
Sed la popolo kun perforto volis
Fortiri lin de mi!

Gessler (post paŭzo). Ĉu tiel vi
Do pravas malestimon kontraŭ via
Imperiestro, Tell, kaj mi estante
La estro kiu anstataŭas lin,
Ke vi rifuzas la honoron al
Ĉapelo kiun mi pendigis tie
Por pravi obeemon? Vi per tio
Sciigis min pri via malamika
Animo!

Tell. Via estra moŝto, min
Pardonu! Ne pro malestimo via
Fariĝis. Se mi estus pripensema,
Mi ne nomata estus Tell! Mi petas
Indulgon, kaj neniam ajn ĝi plu
Fariĝos!

Gessler (post iom da silentado).
Vi ja estas, oni diras,
Arbalestisto majstra, Tell, kaj vi
Konkurus iun ajn pafiston.

Walter. Tio
Ja estas vera, via estra moŝto!
La patro povas trafi pomon sur
La arbo interspace eĉ cent paŝoj!

Gessler. Ĉu jen la knabo estas via filo?

Tell. Jes, via estra moŝto.

Gessler. Ĉu vi havas
Plimulte da infanoj?

Tell. Nur du knabojn.

Gessler. Kaj kiun el la du vi amas do
Plimulte?

Tell. Ambaŭ estas same karaj
Por mi!

Gessler. Nu, Tell! Ĉar vi ja povas trafi
Kun interspaco da cent paŝoj pomon
Sur arbo, pruvu vian arton antaŭ

Mi — prenu arbaleston — ĝi ja estas
Jam preta — kaj pretigu vin por tuj
Forpafi pomon de la kapo de
La knabo! Tamen, mi konsilas ke
Vi trafu pomon per unua pafo;
Ĉar, se vi ĝin maltrafos, via vivo
Finiĝos!

(ĉiuj faras signojn de teruriĝo.)

Tell. Ho! — Per kio abomena
Vi do minacas min? — Ĉu mi do celu
La kapon de infano mia? — Ne,
Ne do! Vi tion ne intencos! Dio
Forigu! — Tion vi do ne postulos
De patro serioze!

Gessler. Vi forpafu
La pomon de la kapo de la knabo!
Mi volas kaj ordonas!

Tell. Ĉu mi celu
Per arbalesto mia jen la kapon
De la infano mia? — Mi preferas
La morton mem!

Gessler. Vi pafos aŭ vi mortos
Kun via knabo!

Tell. Ĉu mi estu mem
La mortigonto de infano propra?
Ho, via estra moŝto, vi ne havas
Infanojn, tial vi ne konas la
Sentadon de animo patra!

Gessler. Nu,
Vi do subite estas bon' pripensa!
Laŭ diro, vi ja estas, Tell, revulo
Kaj apartigas vin de la kutimo
De aliaro, kaj vi amas la
Strangaĵojn — ĝuste tial mi elektis
Por vi apartan jen riskaĵon! Iu
Alia eble ŝanceliĝus, sed
Vi mem tuj decidiĝos kaj kuraĝe
Plenumos vian taskon!

Berta. Ho, ne ŝercu,
Sinjoro, kontraŭ la bedaŭrinduloj!

Vi vidas ilin jen tremantaj kaj
Kun pal' vizaĝoj! Ili do ne estas
Kutimaj aŭdi ŝercajn dirojn el
La buŝo via!

Gessler. Kial vi supozas
Ke mi nur ŝercas?

(kaptas arban branĉeton kiu pendas super li.)

Jen la pomo! Oni
Pretigu spacon — ke li, laŭ kutimo,
Mezuru interspacon! Mi permesas
Ke estos okdek paŝoj, ne pli multe
Nek pli malmulte! — Li gloriĝis trafi
Kun interspaco da cent paŝoj — nun,
Pafisto, trafu, sed ne manku celon!

Rudolf der Harras. Pro Dio! Tio estas serioza!
Do genufleksu, knabo! Estas urĝa!
Petegu la prefekton ke li lasu
Al vi la vivon!

Walter Fürst (aparte, al Melchtal, kiu apenaŭ devige retenas sen-
paciencon).

Ho, retenu vin!

Mi petas, trankviliĝu!

Berta (al prefekto).

Do sufiĉu,
Sinjoro, tiu provo! Estas do
Senhumaneco kvazaŭ ludi kun
Maltrankvilego patra! Vere do,
Se tiu homo eĉ meritis punon
De morto pro la kulpo sia tre
Malgranda, ho! Pro Dio! nun li jen
Suferas do miloblan morton! Lasu
Foriri lin senpune al la hejmo!
Li konas nun la severecon vian,
Kaj li por ĉiam, kiel ankaŭ la
Posteularo lia, bone ja
Memoros tiun nunan horon!

Gessler. Oni
Malfermu la tirvojon! — Nun antaŭen!
Pro kio vi prokrastas? Vi jam riskis
La vivon — mi tuj povus doni al vi

La morton, sed, pripensu, jen mi lasas
Al via artesperta mano la
Decidon pri la sorto via! Tiu
Ne povas plendi malindulgon, kiu
Fariĝis mem juĝanto pri si mem!
Antaŭen! Jen vi devas pruvi vian
Pafarton; jen la deca celo kaj
Premio preza! Iu do alia
Ebligos trafi en la mezo de
La celtabulo! Sed nur tiun, vere,
Mi konsideri povos kiel majstron,
Pri kies arto ne ekzistas dubo
Ĉe iu cirkonstanco, kies koro
Ne ajn influos manon nek okulon!

Walter Fürst (genufleksante antaŭ Gessler).

Ni, via estra moŝto, jen konstatas
Estrecon vian; sed indulgu! Prenu
Duonon da havaĵo mia, prenu
Ĝin tuta! Nur indulgu patron pro
Abomenaĵo tia!

Walter.

Avo, ne

Do genufleksu antaŭ tiu ĉi
Malbona viro! Diru, kie mi
Starigu min! Mi ja ne timas. Patro
Eĉ trafas birdon dum flugado, li ne
Erare trafos koron de infano!

Stauffacher. Ĉu vin, perfekta moŝto, ne kortuŝas
La naiveco de l'infano?

Rösselmann.

Pensu,

Ke Dio estas en ĉielo, kie
Vi devos garantii pro faritoj
Dum la vivado via!

Gessler (montrante la knabon).

Oni ligu

Lin al tilio tie!

Walter.

Ligi min!

Ne do! Mi ne toleras ke mi estos
Ligata! Mi senmove staros kiel
Ŝafido, nek spirados! Sed se vi

Min ligos, mi ne povos — mi tumultos
Pro la ligiloj!

Rudolf der Harras. Nur permesu ke
Okuloj viaj estu bandaĝataj
Per la ligilo!

Walter. Kial do bandaĝi
Okulojn? Ĉu vi pensas ke mi timas
La sagon en la mano de la patro?
Mi firme jen atendos ĝin, nek ajn
Tremetu miaj okulharoj! Nun,
Antaŭen, patro! Pruvu ke vi estas
Pafisto! Li ne kredas kaj intencas
Nin pereigi — por ĉagreni la
Tiranon, pafu kaj bon' trafu!

(li aliras tilion kaj oni metas pomon sur lia kapo.)

Melchtal (al la vilaĝanoj). Kiel?

Ĉu tiu krimo plenumiĝu antaŭ
Okuloj niaj? Kial do ni ĵuris?

Stauffacher. Ho, estas vane! Ni ne havas ja
Armilojn, sed jen, ĉirkaŭ ni — lancaro!

Melchtal. Ho! Ke ni estu plenumintaj ĝin
Per tuja ago! Ke pardonu Dio
La anojn voĉdonintajn tiam por
Prokrasto!

Gessler (al Tell). Nun pretiĝu! Oni ne
Senuze portu la armilon. Ĉar
Danĝera estas porti mortarmilon
Kaj nun retrafos sago la pafiston!
Fiera tiu rajto kiun la
Kampano per arogo nur okupas
Ofendas la ĉefestron de la lando:
Neniu estu do armita krom
Nur tiu kiu regas. Ĉar vi ĝojas
Manuzi arkon kaj sagaron, mi
Do volas doni al vi celon!

(Tell pafpretigas arbaleston kaj surmetas sagon.)

Stauffacher. Kiel?

Ĉu vi — do nepre ne! Vi tremas, vere,
Kaj tremas via mano, ŝanceliĝas
Genuoj!

Tell (demetas arbaleston).

La okuloj kvazaŭ estas
Kovritaj per vualo!

Virinoj.

Granda Dio!

Tell (al prefekto).

Indulgu tiun pafon — jen la brusto!

(ŝire malfermas kamizolon.)

Ordonu ke la militistoj tuj

Mortigu min!

Gessler.

La vivon vian mi

Ne volas preni, sed mi volas ke

Vi faru tiun pafon! — Vi do estas

Lertulo ĉiuspeca! Vi manuzas

Gvidilon kiel arkon kaj nenio

Timigas vin, nek eĉ ventego, kiam

Vi devas savi iun — nun, savinto,

Vin helpu mem! — kaj savu ĉiujn!

(**Tell**, terure ekscitite, kaj ŝanceliĝante, staras kun tremantaj manoj, kaj liaj okuloj, moviĝante rigardas nun la prefekton, nun ĉielon. — Subite li metas manon en sagujon, elprenas duan sagon kaj metas ĝin en kamizolon sur brusto.

La prefekto observas ĉiujn liajn movojn.)

Walter (sub la tilio).

Ekpafu, mi ne timas!

Tell.

Devas esti!

(li kuraĝiĝas kaj celas per arbalesto.)

Rudenz (kiu dum la pasinta agado estis plej forte ekscitita kaj perforte reteninta sin, paŝas antaŭen).

Ne plu, sinjoro, vi daŭrigos tiun

Abomenaĵon, nepre ne! — ĝi estis

Nur provo — vi atingis vian celon —

Ĉar severece troigata ne

Plenumas sian saĝan bonintencon,

Kaj trostreĉata arko disrompiĝas!

Gessler. Ke vi silentu ĝis momento, kiam

Vi estos elvokata!

Rudenz.

Sed mi volas

Paroli! Kaj mi povas! Sanktaj estas

Por mi la reĝa rajto kaj honoro;

Sed tia do regado devas kaŭzi

Malamikecon! Tia ne fariĝas

Laŭ reĝa volo — mi certigi povas —
Popolo mia ne meritas tian
Krudelan trakton, kaj vi ne posedas
La rajton por agado tia!

Gessler. Ho!

Ĉu vi arogas —

Rudenz. Mi do silentadis

Ĉe ĉiuj gravaj faroj kiujn mi
Alestis, mi eĉ fermis la okulojn
Kaj mi superis mian kordoloron
Kaj ofenditan senton. Sed mi, vere
Per daŭra silentado do samtempe
Perfidus mian hejman landon kaj la
Imperiestron!

Berta (sin metas inter Rudenz kaj Gessler).

Dio! Vi plimulte

Ankoraŭ jen incitas lian ardan
Koleron!

Rudenz. Mi forlasis la popolon,
Rezignis mian parencaron, kaj
Mi eĉ disŝiris ĉiujn interligojn
Naturajn por aliĝi vin — mi kredis
Nur prosperigi la komunan bonon
Per la firmigo de la potenceco
Imperiestra — nun mi klare vidas
Kun abomeno ke vi min kondukis
Al la abismo — erarigis mian
Liberan juĝon kaj delogis mian
Honestan koron — jen mi preskaŭ preta
Por pereigi miajn kunlandanojn,
Dum mi imagis esti bonfarema!

Gessler. Ho, kuraĝega vi! Ĉu vi permesas
Al vi paroli tiel al la estro?

Rudenz. La estro mia estas nur la
Imperiestro, sed ne vi! — Mi estas
Naskita liberulo tiel kiel
Vi mem, kaj mi konkuras vin pri ĉiu
Ajn kavalira virto! Kaj se vi
Ne estus tie ĉi sidhava nome
Imperiestro, kiun mi honoras

Eĉ kie oni malhonoras lin,
Mi ĵetus antaŭ vi la ganton por
Ke vi respondu min laŭ kavalira
Kutimo! — Ho! Do faru signon al
La militistoj — mi ne estas sen
Armilo, kiel tiuj ĉi — (montrante popolon.)
mi havas

Jen glavon, kaj la atakonta min —

Stauffacher (ekkrias).

La pomo falis!

(dum ĉiuj estis turnintaj sin tiuflanken kaj **Berta** metinta sin inter **Rudenz** kaj
Gessler, **Tell** ekpafis.)

Rösselmann. Kaj la knabo vivas!

Multaj voĉoj. La pomo jen trafita estas!

Walter Fürst (ŝanceliĝas kaj preskaŭ defalas; **Berta** subtenas lin).

Gessler (mirante).

Ĉu

Li pafis? Kiel? Frenezulo li!

Berta. La knabo vivas; kuraĝigu, patro!

Walter (alvenas kurante kun la pomo en mano).

Bon' patro, jen la pomo! Mi ja sciis

Ke vi ne povos vundi vian knabon!

Tell (staris kun antaŭkurbita korpo kvazaŭ volante sekvi la sagon —
la arbalesto defalas teron el liaj manoj — vidante ke la knabo alvenas lin, li,
kun etenditaj brakoj, kure renkontas lin kaj, kun forta fervoro, suprenlevas lin
al sia koro; tiel li senforte falas teron. Ĉiuj estas kortuŝitaj.)

Berta. Bonega ĉielo!

Walter Fürst (al patro kaj filo).

Ho, infanoj miaj!

Stauffacher. Laŭdata estu Dio!

Leuthold.

Tiu estis

Ekpafo kiun oni priparolos

Ankoraŭ dum plej postaj tempoj!

Rudolf der Harras.

Oni

Rakontos pri pafisto Tell, dum tiuj

Ĉi montoj staros firme sur la tero!

(prezentas la pomon al Gessler.)

Gessler. Pro Dio! Jen la pomo trapafita

En mezo! Tiu estas majstra pafo,

Mi devas laŭdi ĝin!

Rösselmann. La pafo estis
Bonega; sed ve tiun kiu lin
Devigis tiel provi Dion!

Stauffacher. Tell,
Rekonsciiĝu! Vin starigu, vi
Laŭvire liberigis vin kaj nun
Libere povas iri hejmen!

Rösselmann. Venu,
Por alkonduki filon al patrino!
(ili volas forkonduki Tell'on.)

Gessler. Aŭskultu, Tell!

Tell. Kaj kion vi ordonas?

Gessler. Vi metis duan sagon en la brusto —
Ja, vere! Mi rimarkis. Kion vi
Intencis do pri ĝi?

Tell (embarase). Sinjoro, mi
Nur faris laŭ kutimo de pafistoj!

Gessler. Ne, Tell! Per tiu ĉi respondo mi
Ne estas do kontentigebla; vi
Alion eble pensis dum la faro!
Libere kaj senĝene jen konfesu
La veron! Kia ajn ĝi estos, mi
Jen garantias vian vivon! Kion
Vi do intencis pri la dua sago?

Tell. Nu, ĉar vi garantiis mian vivon,
Jen la respondo mia tute klara:

(li tiras la sagon el la sagujo kaj rigardas la tiranon terurige)

Per tiu sago mi trapafis vin,
En kazo ke mi trafis mian filon,
Kaj, vere! Vin mi ne maltrafis ajn!

Gessler. Jen do! Mi garantiis vian vivon,
Mi donis la promeson kavaliran
Kaj mi plenumos ĝin! Sed, ĉar mi nun
Sciigis vian senton malicegan,
Mi forkondukos vin malliberejon
En kiu vi ne vidos sunon nek
Eĉ lunon; tiam nur mi estos certa
Ke via sago ne atingos min!
Ekkaptu lin, servistoj, ligu lin!

(oni ligas Tell'on.)

Stauffacher. Ho, via estra moŝto, kiel? Ĉu
Vi povas tiel trakti viron kiu
Ja evidente estis protektata
De Dio mem?

Gessler. Atendu, ĉu do Dio
Ankoraŭ unu fojon lin protektos!
— Konduku lin en mian ŝipon! Mi
Tuj sekvos mem por lin transloki tiam
Küssnacht'on!

Rösselmann. Ĉu vi volas lin forgvidi
Eksteren nia lando?

Vilaĝanoj. Tion vi
Ne estas permesita fari, ĉar
Ĝi estas kontraŭ niaj dokumentoj
De libereco!

Gessler. Kie ili estas?
Ĉu la imperiestro ilin do
Atestis? — Tiun ĉi favoron vi
Ankoraŭ devos meritadi per
Obeo! Ĉiuj vi ja estas jen
Ribelaj kontraŭ la imperiestra
Estreco kaj intencas malhumilan
Ribelon! Mi vin konas ĉiujn, mi
Divenis vin entute — tiun ĉi
Mi prenas for el via aro, tamen
Vi ĉiuj partoprenas lian kulpon!
Prudenta estos tiu kiu lernas
Silenton kaj obeon!

(li forrajdas; **Berta, Rudenz, Rudolf der Harras** kaj la sekvantaro sekvas lin;
Friesshart kaj **Leuthold** restas).

Walter Fürst (kun plej granda doloro).

Jen la fino!

Li do decidis la pereon de
La tuta mia parencaro!

Stauffacher (al Tell). Ho!

Pro kio vi incitis la tiranon?

Tell. Ke tiu sin devigu kiu sentis
Doloron mian!

Stauffacher. Ho, nun ĉio estas
Perdita! Kun vi mem ni ĉiuj estas
Malliberuloj!

Vilaganoj (ĉirkaŭas Tell'on).

Vi forportos nian
Konsolon lastan!

Leuthold (proksimigas sin).

Mi kompatas, Tell;
Sed devos mi obei!

Tell. Nun, adiaŭ!

Walter (premante sin al Tell pro forta doloro).

Ho, patro, patro! Kara patro!

Tell (levante brakojn kontraŭ ĉielo).

Jen supre estas via patro; lin
Alvoku!

Stauffacher. Ĉu mi do nenion diru
Al la edzino via?

Tell (kun fervoro levante la knabon al sia brusto).

Jen la knabo
Senvunda estas — min do helpas Dio!

(rapide forŝirante sin li sekvas la militistojn.)

== Akto Kvara ==

Sceno 1^a

Orienta bordo de la lago de kvar arbarkantonoj. — Strange formitaj krutegaj rokoj okcidente limas la scenejon. La lago forte moviĝas; oni aŭdas fortajn bruadon kaj sonadon, intermetite de fulmoj kaj ektondroj.

Kunz von Gersau, Fiŝkaptisto kaj fiŝkaptista knabo.

Kunz. Vi devas kredi, ĉar mi vidis ĝin;
Kaj ĉio ajn okazis laŭ rakonto.

Fiŝkaptisto. Ho! Tell malliberulo, forgvidita
Küssnacht'on! Li, plej bona viro de
La lando kaj plej brava batalonto
En kazo de batalo pro libero!

Kunz. Kaj la prefekto mem veturas kun
Li; ĵus do ili sin preparis por
Eniri ŝipon, kiam mi forlasis
Flüelen; sed la fort' ventego kiu
Alvenas jen kaj eĉ devigis min
Rapide albordiĝi tien ĉi,
Prokrastis eble forveturon de
La ŝipo.

Fiŝkaptisto. Tell nun katenita kaj
Sub la potenco de prefekto! Ho!
Li, kredu min, sufiĉe lin do kaŝos
Profunde en kaŝejo, por ke li
Neniam ajn revidu lumon de
La tago; ĉar li devas timi do
La venĝon justan de la liberulo
Gravege incitita de li mem!

Kunz. Kaj ankaŭ la ĉefkantonestro, nobla
Barono Attinghausen, estas, oni
Rakontas, mortiganta!

Fiŝkaptisto. Tiam nia
Espero lasta do pereos! Li
La sola viro estas kiu povis
Paroli por la rajtoj de popolo!

Kunz. Ventego plifortigas, do adiaŭ!
Mi gastos en vilaĝo, ĉar hodiaŭ
La forveturo jam ne estas ebla!

(eliras).

Fiŝkaptisto. Jen malliberigita Tell, kaj plue
Barono Attinghausen mortiganta!
Nu, levu kapon, tiraneco, kaj
Forigu de vi ĉiun honton ajn!
Fermita estas buŝo de vereco,
Okulo klar' vidanta blindigita,
La brako de la helpo katenita!

Knabo. Fortege jen hajladas! Do eniru
Kabanon, patro! Ne agrabla estas
Restado nun ekstere!

Fiŝkaptisto. Furiozu,
Ho, ventoj! Flamu, fulmoj! Krevu, nuboj!
Malsupren verŝu, riveregoj de
Ĉielo kaj dronigu nian landon!
Nuligu ĝermojn de venontaj gentoj,
Fariĝu estroj, elementoj vi
Sovaĝaj! Ursoj, vi, revenu, kaj
La lupoj, el la granda sovaĝejo!
Al vi do apartenas nia lando,
Ĉar, kiu volos vivi tie ĉi
Sen libereco?

Knabo. Ho, aŭskultu la
Bruadon de abismo, muĝon de
Akvoturniĝoj! Do neniam ajn
Antaŭe tiel furiozis iu
Ventego!

Fiŝkaptisto. Celi kapon de la propra
Infano — tio do neniam estis
De patro postulata! Ĉu naturo

Ne furioze koleriĝu pro
Okazo tia? — Ho, mi vere ne
Ajn mirus, se la montoj jen kliniĝus
En lagon kaj la dentaj turoj da
Glacio, kiuj de unua tago
De la kreado ĝis hodiaŭ, do
Neniam ajn degelis, nun fandiĝus
Malsupren de la altaj pintoj, kaj
La rokoj mem rompiĝus, la antikvaj
Kavaĵoj ruiniĝus, kaj denove
Superakvego englutiĝus ĉiujn
Loĝejojn de vivuloj!

(oni aŭdas sonoradon.)

Knabo. Ĉu vi aŭdas
Ke oni sonoradas sur la monto?
Kredeble oni vidis ŝipon en
Danĝero kaj nun sonoradas por
Ke oni preĝu por la veturantoj!

(supreniras altaĵon.)

Fiŝkaptisto. Ho, ve la ŝipon kiu nun veturas
Balancigite per terura tiu
Akvaĵo! Jen gvidilo estas sen
Utilo kiel la gvidisto; ĉar
Ventego estas estro, ventoj kaj
La ondoj nur pilkludas per la homo!
Proksime kiel malproksime ne
Ekzistas golfo por afable ŝirmi!
Senalireble kaj krutege la
Ŝtonegoj malgastamaj staras kontraŭ
Li kaj nur montras siajn ŝtonajn kaj
Malinvitemajn brustojn!

Knabo (montrante maldekstren).

Patro, ŝipo — !

Jen alvenante de Flüelen!

Fiŝkaptisto. Dio
Protektu la bedaŭrindulojn! Se
Ventego iam estas enfermita
En tiu ĉi akvaĵa kavo, tiam
Ĝi furiozas kvazaŭ pro timego
Laŭ raba besto kiu frapas kontraŭ

La feraj stangoj de la krado. Vane
Ĝi serĉas elirejon, ĉar ĉirkaŭe
Ĝin baras la altegaj rokoj kiuj
Malfermas la malvastan vojon.

(supreniras la altaĵon.)

Knabo. Estas

La estra ŝipo de kantono Uri,
Mi konas ĝin pro ĝia ruĝa flago
Kaj la tegmento ruĝa.

Fiŝkaptisto. Diaj juĝoj!

Li mem, ho vere, la prefekto jen
Veturas — tien li ŝipiras kaj
Kunportas en la ŝipo sian krimon!
Rapide do la mano de venĝanto
Ektrovis lin — nun li ekkonos estron
Pli fortan super si! La ondoj ne
Atentas lian voĉon, tiuj rokoj
Ne klinas kapojn antaŭ la ĉapelo —
Ne preĝu, knabo! por ne interveni
La juĝistestron supre!

Knabo. Mi ne preĝas
Por la prefekto — mi nur preĝas pro
Tiel, kiu ankaŭ estas en la ŝipo!

Fiŝkaptisto. Ho, pro malprudenteco de la blinda
Jen elemento! Ĉu ĝi devas, por
Ekfrapi unu el kulpuloj, trafi
La ŝipon kune kun gvidisto?

Knabo. Vidu!

Jam ili estis preterveturintaj
La »Buggisgrat« on; tamen la potenco
De la ventego kiu jen resaltas
De »Teufelsmünster«, ilin do reĵetis
Al granda »Axenstein.« — Nun ilin mi
Ne vidas plu!

Fiŝkaptisto. Kaj tie estas la
»Hakmesser« kie multe jam da ŝipoj
Rompigis; se ne kun prudento ili
Veturos pretren, tiam do la ŝipo
Frakase pereigos ĉe krutaĵo
Malsupren deklivanta en abismon.

— Bonegan ja gvidiston ili havas
En ŝipo; li nur povus savi, nome
Tell; sed li estas ja enkatenta
Ĉe manoj kaj piedoj!

Tell kun arbalesto.

(li per rapidaj paŝoj eniras, miregante rigardas ĉirkaŭen kaj vidigas la plej fortan
ekscitecon; kiam li estas en mezo de la scenejo, li genufleksas, metas manojn sur
tero kaj tiam etendas brakojn kontraŭ ĉielo.)

Knabo (rimarkante lin).

Patro! Kiu

Do eble estas tiu viro kiu
Jen genuflekse kuŝas?

Fiŝkaptisto.

Li nun tuŝas

La teron per la manoj kaj vidigas
Ekscititega!

Knabo (irante antaŭen).

Kion do mi vidas?

Ho, patro, venu kaj rigardu!

Fiŝkaptisto (proksimigante sin).

Kiu

Li estas? — Dio en ĉielo! Kiel?
Vi, Tell! — Do kiamaniere vi
Alvenis tien ĉi? — Parolu!

Knabo.

Ĉu

Vi ne ligita estis en la ŝipo?

Fiŝkaptisto. Ĉu ne vi estis kondukata do
Küssnacht' on?

Tell (starigante sin). Jen mi nun libera!

Fiŝkaptisto kaj knabo.

Vi

Libera estas! — Mirindaĵo Dia!

Knabo. De kie vi alvenis?

Tell.

De la ŝipo.

Fiŝkaptisto. Ĉu?

Knabo (samtempe). Kie estas la prefekto?

Tell.

Li

Naĝigas jen sur ondoj!

Fiŝkaptisto.

Ĉu ĝi estas

Do ebla? Sed vi mem — do kiel vi
Alvenis tien ĉi kaj kiel do
Eliĝis la ligilojn kaj ventegon?

Tell. Per la antaŭvideco favorega

De Dio! — Do, aŭskultu!

Fiŝkaptisto kaj knabo. Ho, parolu!

Parolu!

Tell. Vi do scias tion kio

Fariĝis en vilaĝo Altorf?

Fiŝkaptisto. Ĉion

Mi scias, do rakontu!

Tell. Kaj vi scias

Ke la prefekto do ordonis ke

Mi estu katenata, kaj li volis

Transporti min Küssnacht'on.

Fiŝkaptisto. Li kun vi

Eniris ŝipon en Flüelen. Ni

Do scias ĉion. Diru, kiel vi

Eligis vin?

Tell. Mi kuŝis en la ŝipo,

Ligite per katenoj, senarmila,

Perdita homo! Ne esperis mi

Revidi gajan lumon de la suno

Nek la vizaĝojn karajn de edzino

Kaj de infanoj miaj; senkonsole

Rigardis mi la ondan sovaĝejon —

Fiŝkaptisto. Ho, viro bedaŭrinda!

Tell. Tiel ni

Antaŭenveturadis, la prefekto

Kun Rudolf kaj la servistaro. Mia

Sagujo kun la arbalesto estis

Ĉe posta parto de la ŝipo apud

Gvidilo. — Kiam ni alvenis do

Angulon de malgranda Axen, jen

Pro Dia ekdecido, tiel forta

Kaj furioza fulmotondro el

La kavoj de la Gotthard elrompiĝis,

Ke la remistoj perdis la kuraĝon,

Ĉar ili ĉiuj timis dronon. Jen

Mi aŭdis ke servisto iu diris

Al la prefekto jenon: «Vi do vidas

Mizeron vian kiel mian, via

Estreca moŝto! Jen ni ĉiuj en

Dangero morta — la remistoj, pro
 Timego, perdis la kuraĝon kaj
 Ne estas spertaj pri la veturado. —
 Nu, Tell jen estas forta viro kaj
 Kapabla gvidi ŝipon. Ĉu ni ne
 Lin uzu por nin helpi el mizero? »
 Kaj la prefekto al mi diris: « Tell,
 Se vi kuraĝus helpi nin el la
 Ventego, tiam mi senkatenigos
 Vin! » Kaj mi tuj respondis: « Vere, via
 Estreca moŝto, mi kuraĝas helpi
 Nin el situacio tiu tre
 Dangera! » Sed samtempe mi sekrete
 Rigardis flanken al la pafilaro,
 Kaj akre mi observis ĉiujn lokojn
 Laŭlonge bordo por ektrovi iun
 Ajn taŭgan por elsalti el la ŝipo.
 Kaj, ekvidante jen ŝtonegan rifon
 Kun la supraĵo plata, kiu en
 La lagon antaŭiĝas —

Fiŝkaptisto. Mi ĝin konas;
 Ĝi estas ĉe piedo de la Axen;
 Sed mi ne pensas ke per salto el
 La ŝipo oni povos ĝin atingi,
 Ĉar ĝi ekstreme kruta —

Tell. Mi alkriis
 La servistaron, ke plej eble forte
 Manuzu ili por ke ni alvenu
 Do antaŭ granda ŝtonplataĵo; tie,
 Mi kriis, la plej granda risko estos
 Jam superita — kaj, per fort' remado
 Ni baldaŭ ĝin atingis. Nun fervore
 Petegis mi la ĉiopovon Dian,
 Kaj, per plej ebla forto apogante
 Min, mi alpremis la postaĵon de
 La ŝipo kontraŭ la ŝtonego. Tuj
 Rapide ekprenante pafilaron
 Mi, per altsalto svingis min sur la
 Plataĵo kaj, per piedbato plej
 Potenca mi ĵetegis ŝipon post mi

En la akvaĵon furiozan! Tie
Ĉi nun naĝigu laŭ la Dia volo!
Kaj tiel mi alvenis tien ĉi,
Liberigita el potenco de
Ventego kaj pli malfavora de
La homoj!

Fiŝkaptisto. Tell! Ho, Tell! Videblan vere
Miraklon agis granda Dio jen
Por vi! Apenaŭ mi komprenas ĝin!
Sed diru: kien vi intencas iri?
Ĉar ne ekzistas ajn certeco por vi,
Se la prefekto vive venos el
Ventego!

Tell. Dum mi kuŝis en la ŝipo,
Mi aŭdis ke li havas la intencon
Forlasi ŝipon ĉe vilaĝo Brunnen
Kaj tiam forkonduki min tra Schwytz
Kastelon sian.

Fiŝkaptisto. Ĉu li volas iri
Per tera vojo tien?

Tell. Li intencas.

Fiŝkaptisto. Ho, do vin kaŝu senprokraste! Dio
La duan fojon ne vin helpas el
La manoj liaj!

Tell. Kiu estas, diru,
La plej mallonga vojo Arth' on kaj
Küssnacht' on?

Fiŝkaptisto. La ŝoseo iras tra
Vilaĝo Steinen; pli mallongan vojon
La knabo tamen povos montri, nome
Ĝi gvidos vin tra Lowerz.

Tell (premante lian manon). Ke bon' Dio
Vin rekompencu pro bonfaro via!
(foriras kaj revenas.)

Ĉu vi ne ankaŭ ĵuris kun ni sur
La »Rütli«? Mi do pensas ke mi aŭdis
Vin nomi.

Fiŝkaptisto. Jes, kunestis mi kaj ĵuris
La ĵuron de la interligo!

Tell. Nu,

Bonvolu fari al mi la komplezon
Rapide iri al vilaĝo Bürglen;
Ĉar la edzino mia malesperas
Pro mi! Sciigu ŝin ke estas mi
Savita kaj bonfarta!

Fiŝkaptisto. Kien, tamen,
Mi diros, ke vi estas rifuĝinta?

Tell. Vi trovos ĉe ŝi la bopatron mian
Kaj ankaŭ virojn kiuj ĵuris kun ni
Sur »Rütli« — ili estu bravaj kaj
Sperantaj; ĉar nun Tell libera estas
Kaj povas uzi sian brakon, baldaŭ
Sciigos ili pluan novon!

Fiŝkaptisto. Kion
Vi do intencas? Tion al mi diru!

Tell. Post la farito oni ĝin sciigos! (eliras.)

Fiŝkaptisto. Konduku, Jenni, lin! Kaj Dio helpu
Ke li prosperu, kio ajn fariĝos! (eliras.)

Sceno 2^a

Nobela bieno de Attinghausen.

La barono, sidante en apogseĝo, mortigas; **Walter Fürst**, **Stauffacher**,
Melchtal kaj **Baumgarten** okupas sin pri li. **Walter Tell** estas genuflekse
antaŭ la mortiganto).

Walter Fürst. La fino jen! Li jam transiris!

Stauffacher. Sed,

Li tute ne vidiĝas kiel jam
Mortinta — vidu! Jen moviĝas plumo
Sur lipoj liaj! Pro kvieta dormo
Vizaĝo lia ŝajnas ridetanta!

(Baumgarten aliras pordon kaj parolas al iu.)

Walter Fürst (al Baumgarten).

Ĉu iu venis?

Baumgarten (revenas). Sinjorino Hedwig,
Filino via, volas jen paroli
Al vi kaj vidi sian knabon!

(Walter starigas sin.)

Walter Fürst. Ĉu
Mi povas do konsoli ŝin? Ĉu mi

Mem havas iom da konsolo? Ĉu
Do ĉiuj ajn suferoj kolektiĝas
Sur kapo mia?

Hedwig (perforte enirante).

Kie estas mia
Infano? Lasu min, mi devas vidi
Ĝin!

Stauffacher. Vin devigu! Pensu ke vi estas
En morta domo!

Hedwig (sin ĵetas al sia knabo).

Mia Walter, ho,
Li vivas!

Walter (pendante ĉe ŝi). Bedaŭrinda, ho, patrino!

Hedwig. Ĉu estas vera, efektiva, ke
Vi estas nevundita?

(observas lin kun timema zorgeco.)

Kaj, ĉu do
Ebligis ke li celis vin? Ĉu li
Do povis? Ho, li mankas koron — ĉar
Li povis pafi al infano propra!

Walter Fürst. Li faris ĝin kun maltrankvilo, kun
Dolorvundita koro! Li ja estis
Perforte devigata, pro la vivo!

Hedwig. Ho! Se li havus patran koron, li
Ja preferinta estus la miloblan
Memmorton, ol ĝin fari!

Stauffacher. Ho, laŭdegu
La favoregan Didecidon kiu
Disponis pri li tiel bone!

Hedwig. Ĉu
Mi povas do forgesi ke alia
Rezulto estis ebla? — Granda Dio!
Se eĉ mi vivus ĝis okdeka jaro,
Senĉese do mi vidus antaŭ mi
La patron kiu celas la infanon
Kaj daŭre tiu sago trafos mian
Patrinan koron!

Melchtal. Sinjorino, se
Vi sciis kiel forte la prefekto
Incitis lin!

Hedwig. Ho, pro maldolĉa koro
De viro! Kiam ofendata estas
Ilia fiereco, tiam ili
Nenion plu estimas, sed kun blinda
Furiozeco ili riskas eĉ
La kapon de l'infano kaj la koron
De la patrino!

Baumgarten. Ĉu la sorto de
La edzo via do ne estas jam
Sufiĉe mizerega, ĉar ankoraŭ
Vi lin ĉagrenas per mallaŭdo grava?
Ĉu vi ne havas senton do pri liaj
Suferoj?

Hedwig (turnante sin kontraŭ li kaj rigardante lin per granda rigardo).

Ĉu vi havas nur bedaŭron
Pro la mizero de amiko via? —
Ho, kie do vi estis, kiam oni
Katenis la bravulon? Kie estis
Do via helpo? Vi alestis kaj
Permesis la abomenecan faron!
Pacience vi toleris la forprenon
De la amiko el la rondo via —
Ĉu Tell do agis same kontraŭ vi?
Ĉu eble bedaŭrante li restadis
Dum post vi la rajdistoj de prefekto
Minacis vin kaj la tumulta lago
Bruadis antaŭ vi? Li ne per vantaj
Bedaŭroj vin kompatis, ne, li saltis
En la boaton; forgesante la
Edzinon kaj infanojn li vin savis!

Walter Fürst. Ho! Kion povis riski ni pro lia
Libero — ni malgrandanombraj viroj
Kaj senarmilaj?

Hedwig (ĵetante sin al la brusto de Walter Fürst).

Ho! Kaj ankaŭ vi,
La patro, perdis lin! La lando, ĉiuj
Ja perdis lin! Ni ĉiuj mankas lin
Kaj li mem mankas nin! Ho, Dio, savu
Animon lian de malespereco!
Neniu amikeca konsolaĵo

Atingos lin en lia dezertejo
Kastela! Se li malsaniĝus — ho!
En la mucida atmosfero de
Kaŝejo devos li ja malsaniĝi!
Laŭ rododendro kiu en mucido
Paliĝas kaj sekiĝas, li ne povas
Alie vivi ol en suna lumo
Kaj la balsama spiro de naturo!
Kaptita! Li! Li povas ~~do~~ spiradi
Nur en libero nek li eblas vivi
En la aero de tombegoj!

Stauffacher. ~~Do,~~
Retrankviliĝu! Ĉiuj ni agados
Por liberigi lin!

Hedwig. ~~Ho, kion do~~
Vi povos ajn efiki sen li mem?
Dum Tell ankoraŭ estis liberulo,
Ja, tiam la espero estis viva,
Ĉar tiam senkulpeco havis bonan
Amikon kaj persekutito havis
Helponton — ĉiujn vin ~~do~~ savis Tell —
Sed ĉiuj kune vi ne povos iam
Senkatenigi lin!

(La barono ekvekiĝas.)

Baumgarten. Jen, li moviĝas!
Silentu!

Attinghausen (starigante sin). Kie estas li?

Stauffacher. ~~Do~~ kiu?

Attinghausen. Mi mankas lin! Ĉu li forlasas min
Ĉe lasta vivmomento?

Stauffacher. ~~Pensas li~~
La junkron! Ĉu ~~do~~ oni sendis por
Ke li alvenu?

Walter Fürst. Oni sendis, jes!
Konsolu vin, li trovis sian koron,
Li estas nia ano!

Attinghausen. Ĉu li vere
Parolis por la hejma lando?

Stauffacher. Kun
Heroa kuraĝeco!

Attinghausen. Kial li
Ne min alvenas por ricevi mian
Bendiron lastan? Ĉar mi sentas ke
Rapide proksimiĝas fino!

Stauffacher. Ne do!
Nobela estro! La mallonga dormo
Refreŝis vin, kaj klara estas la
Rigardo via!

Attinghausen. La doloro kiu
Ja estas vivo, jam forlasis min!
Finiĝis suferado kiel ankaŭ
Espero (li rimarkas la knabon).

Kiu estas jena knabo?

Walter Fürst. Ho, benu lin, sinjoro! Ĉar li estas
La nepo mia kaj ne havas plu
La patron!

(Hedwig kaj Walter genufleksas antaŭ la mortiganto.)

Attinghausen. Kaj mi lasos ĉiujn vin
Sen patro! — Ve min, ĉar la lastaj miaj
Rigardoj vidis la pereon de
La hejma lando! Ĉu mi do pro tio
Atingi devis la plej grandan aĝon,
Ke mi jen mortu sen espero ia?

Stauffacher (al Walter Fürst).
Ĉu li do vere mortu kun ĉagreno
Malluma tiu ĉi? Ĉu ni ne devas
Heligi lian lastan horon per
La bela lumo de esper'? — Nobel
Barono! Edifiĝu! Ni ne estas
Entute forlasitaj, nek perditaj
Sen ia helpo!

Attinghausen. Kiu savos vin?

Walter Fürst. Ni mem do savos nin! Aŭskultu! La
Tri landoj estas interkonsentintaj
Forpeli la tiranojn. Interligo
Farita estas; sankta ĵuro nin
Interligadas! Oni agos antaŭ
Ol nova jaro komenciĝos. Tiel
La polvo via do ripozos en
Libera lando!

Attinghausen. Ho! Ĉu vere estas
Farita interligo?

Melchtal. Saman tagon
La tri arbarkantonoj ekribelos.
Jam preta estas ĉio kaj ĝis nun
Fidele konservata la sekreto,
Eĉ kvankam multaj centoj partoprenas,
Subkavigita estas jam la fundo
Sub la tiranoj, kaj laŭ tagoj nur
Kalkulu ili la vivtempon sian!
Kaj baldaŭ oni jam ne trovos ajn
Postsignojn de ilia ekzistado!

Attinghausen. Sed la kasteloj fortikaĵaj en
La landoj —

Melchtal. Ruiniĝos saman tagon.

Attinghausen. Kaj — ĉu la nobeluloj partoprenas
La interligon?

Stauffacher. Ni atendas, ke
Kunhelpos ili; tamen, ĝis hodiaŭ
Nur la kampistoj interĵuris!

Attinghausen (malrapide starigante sin, kun granda miro).
Se do

La vilaĝanoj entreprenis tian
Projekton, kaj sen helpo ia de
La nobeluloj, tiom fidis la
Potencon propran — vere, tiam oni
Jam ne bezonos nin, kaj konsolite
Ni povos supreniri tombon. Post ni
Vivados ja grandeco homa per
Aliaj fortoj daŭre konservata!

(li metas manon sur la kapon de Walter Tell kiu genuflekse kuŝas antaŭ li.)

El jena kapo kiu portis pomon
La nova kaj pli bona libereco
Estiĝos! La malnovo mortas kaj
La tempo aliiĝas, sed denove
La vivo ĝermos el la ruinaĵo!

Stauffacher (al Walter Fürst).

Rigardu! Kia brilo jen radias
En la okuloj liaj! Tio do

Ne estas estingiĝo de naturo,
Sed jam radio de venonta vivo!

Attinghausen. Nobelularo malsuprenirante
De la kasteloj ĵuros burĝan ĵuron
Al la urbaro. Jam en Uechtland, en
La Thurgau komenciĝis; nobela Bern
Eklevas la regantan kapon, kaj
La urbo Freiburg estas fortikaĵo
Certiga por la liberuloj; la
Aktiva Zürich armas siajn gildojn
Por esti militista aro — la
Potenco de la reĝo do rompiĝas!

(la sekvonton li parolas kun tono de profeto — lia parolado fine atingas
entuziasmecon.)

Jen

Mi vidas ke la princoj kaj la aro
De nobeluloj marŝas tien ĉi
Por almiliti senmalican la
Popolon da paŝtistoj. Oni pro
La vivo batalados, kaj glorega
Fariĝos kelka intermonto pro
Decido sanga! La kampisto kun
La brusto nekovrita ĵetas sin,
Libere oferante vivon, en
Lancaron! Jen li rompas ilin kaj
Nobela eminentularo mortas,
Sed la libero venke suprentenas
Standarton!

(prenante la manojn de Stauffacher kaj Walter Fürst.)

Tial restu ĉiuj firme
Interligitaj! Por eterne! Kaj
Nek unu loko ajn libera estu
Fremdeca al alia! Sur la montoj
Gardostarigu observantojn por
Ke tuj la interligaj anoj sin
Kolektu kaj kunvenu ĉiuj! Estu
Unuanimaj do — unuanimaj —
Unuanimaj —

(li refalas sur kusenon — liaj manoj ankoraŭ tenas la aliajn. Walter Fürst kaj Stauffacher dum iom da tempo ankoraŭ silente rigardas lin; tiam ili forpaŝas, ĉiu el ili translasante sin al sia poa doloro. Dume la servistaro mallaŭte eniras, ili proksimas sin kun signoj de doloro; kelkaj el ili genufleksas ĉe li kaj verŝas larmojn sur liaj manoj. Dum tiu ĉi muta sceno la kastela sonorilo sonoradas.)

(Rudenz, rapide enirante.)

Rudenz. Ĉu li vivas? Diru!

Ĉu li ankoraŭ povas aŭdi min?

Walter Fürst (kun forturnita vizaĝo montras la baronon).

Vi estas nun la feŭda estro nia,

Kaj tiu ĉi kastelo havas nomon

Alian!

Rudenz (vidante la kadavron estas kaptita de forta doloro).

Ho, bonega Dio! — Ĉu

Alvenis tro malfrue pento mia?

Ĉu do li povis ne vivadi nur

Malmulte da momentoj plu por vidi

Aliigitan mian koron? Mi

Ja malestimis lian voĉon de

Fidelo, dum li vidis tagan lumon —

Nun jen mortinta li, por ĉiam li

Foriris kaj al mi postlasis la

Gravegan ne pagitan kulpon! — Ho!

Ĉu, diru, li do mortis kun malbona

Pensado pri mi?

Stauffacher. Jam mortante li

Ankoraŭ aŭdis la sciigon pri

La ago via kaj li benis la

Kuraĝon de paroloj viaj!

Rudenz (genufleksas antaŭ la mortinto).

Vere,

Ho, sankt' restaĵo de karega viro,

Senviva vi kadavro! Jen mi ĵuras,

Ĉe via nun malvarma mano, ke

Mi jam disŝiris por eterne ĉiujn

Ligilojn fremdajn! Jen mi redonita

Al la popolo mia! Sviso estas

Mi kaj mi volas esti tiu kun

La tuta koro! —

(starigante sin.)

Funebradu pro

Amiko kiu estis patro de
Ni ĉiuj! — Tamen, ne senkuraĝigu!
Mi ne heredis nur proprajon lian,
Sed ankaŭ lian koron kaj spiriton,
Kaj mia freŝa aĝo faru tion
Pri kio li pro maljuneco ne
Disponi povis. — Honorinda patro,
La manon donu vian! Donu vian!
Kaj, Melchtal, ankaŭ vi ĝin donu, ne
Prokrastu, ne vin turnu for! Akceptu
La ĵuron mian kaj promeson!

Walter Fürst. Donu

La manon! Lia reveninta koro
Meritas fidon!

Melchtal. Vi ja malestimis
Kampistojn! Kion oni do, parolu,
Atendu nun de vi?

Rudenz. Ho, ne memoru
La erarecon de junaĝo mia!

Stauffacher (al Melchtal).

„Unuanimaj estu!“ Jen la lasta
Parolo de la patro! Ĝin memoru!

Melchtal. Jen mia mano! La manpremo de
Kampisto, nobelulo vi, valoras
Promeso vira! Kio estas do
La kavaliro sen ni? Kaj ja estas
La profesio nia pli malnova
Ol via!

Rudenz. Mi honoras ĝin kaj mia
Bon' glavo ĝin protektu!

Melchtal. Tiu brako
Al kiu submetiĝas tera fundo
Kaj kiu ĝin fruktigas, povas ankaŭ
Protekti viran bruston!

Rudenz. Ke vi ŝirmu
La bruston mian kaj mi ŝirmu vian!
Kaj tiel ni fortikaj estos unu
Per la alia! — Tamen, kial nun
Paroli, dum la hejma lando estas

Ankoraŭ la kaptaĵo de tiranoj?
Post kiam nia tero estos tute
Liberigita de malamikaro,
Ni pace do interkvitiĝos, certe!

(post iom da silento.)

Ĉu vi silentas? Ĉu vi do ne havas
Sciigon iun por mi? Kiel? Ĉu
Mi ne meritas jam ke vi min fidos?
— Mi do, eĉ kontraŭ via volo, ankaŭ
Sekreton interligan partoprenas!
Kunvenis vi sur „Rütli“ — kaj vi ĵuris —
Mi scias ĉion kion vi traktadis,
Kaj tion kion vi ne min konfidis
Mi kiel konfidita bono tamen
Konservis kun sekreto! Ho! Neniam,
Vi kredu, malamiko estis mi
De mia hejma lando kaj neniam
Mi povis agi kontraŭ vi! Sed, vere,
Ne estas bona, ke vi ĝin prokrastis,
Ĉar urĝa estas la afero kaj bezonas
Rapidan agon! Tell jam estas la
Unua oferaĵo de prokrasto —

Stauffacher. Ni ĵuris nur atendi ĝis Kristnasko.

Rudenz. Sed mi ne ĵuris kun vi, tial mi
Do agos, dum vi atendados!

Melchtal. Kiel?

Ĉu vi —

Rudenz. Mi nun min alkalkulas al
La patroj de la lando, kaj la devo
Unua mia estos jen: protekti
Vin!

Walter Fürst. Via devo antaŭ ĉio estas
Transdoni al la tero tiun ĉi
Karegan korpon!

Rudenz. Kiam ni antaŭe
Liberigintaj estos nian landon,
Ni metu sur la ĉerko lia jen
La freŝan kronon de la venko! — Ho!
Amikoj, ne nur vian intereson,
Sed ankaŭ mian propran devas mi

Defendi! Sciu, ke la fianĉino
Do, Berta, malaperis! Oni ŝin
Per malicega krimo tut' sekrete
Forrabis el la rondo nia!

Stauffacher. Cu
Verege tian krimon la tirano
Al si permesis kontraŭ la libera
Nobelulino?

Rudenz. Ho, amikoj miaj!
Mi, promesinte helpon al vi, nun
Antaŭe devas ĝin petegi de
Vi mem! La amatino estas jen
Rabita for mi — Dio scias kie
La maliculo kaŝe tenas ŝin
Kaj uzas la perforton por devigi
Ŝin al la malamita edziniĝo!
Ne min forlasu! Ho! Ŝi do meritis
La dankon de la lando, kaj pro ŝia
Korega sento ĉiuj brakoj devas
Armiĝi!

Walter Fürst. Kion vi intencas fari?

Rudenz. Mi mem ne scias! Ho! Pro tiu ĉi
Mistero ĉirkaŭanta ŝian sorton
Kaj la terura maltrankvilo de
La dubo mi ne scias ajn decidi,
Sed nur la jenon klare mi komprenas:
Ni povas liberigi ŝin nur el
La ruinaro de la fortikaĵaj
Kasteloj de tiranoj! Tiujn ni
Okupi devas ĉiujn; ŝi nur estos
Libera kiam ili ne plu restos!

Melchtal. Antaŭen! Estu nia ĉefo! Ni
Jen sekvos vin! Ĉar, kial ni prokrastu
Ĝis morgaŭ tion kion ni do povas
Efektivigi jam hodiaŭ? Tell
Libera estis, kiam ni sur „Rütli“
La ĵuron faris; la abomenaĵo
Ankoraŭ ne farita estis! Tempo
Dekretas nun alian leĝon; kiu

Sufiĉe estos malkuraĝa por
Prokrasti eĉ nuntempe?

Rudenz (al Stauffacher kaj Walter Fürst).

Dume, vi,

Armite kaj bon' pretiĝinte, nur
Atendu la signalojn flamajn de
La montoj; ili estu do senditaj
Al vi, ĉar la kasteloj jen venkitaj;
Kaj kiam tiuj flamoj ekvidiĝos,
Ataku la malamikaron tiel
Ke fine tiranaro pereigos!

(ili eliras).

Sceno 3^a

La intermonto de Küssnacht.

(Oni malsupreniras sur scenejon de poste kaj inter rokoj; la migrantoj, antaŭ ol vidiĝi sur scenejo, jam estas videblaj sur la altaĵo. Ŝtonegoj ĉirkaŭas la tutan scenejon; sur unu el ili antaŭiĝo estas kovrita per arbitaro.)

(Tell, kun arbalesto, eniras.)

Tra jena intermonto li alvenos —
Alia vojo ne ekzistas ia
Küssnacht'on — tie ĉi mi ĝin plenumos!
La loko estas oportuna; tiu
Sambukarbeto kaŝos min, de tie
La sago mia povas lin atingi.
Interkviĝu kun ĉielo nun,
Prefekto! Jen la limo de la vivo!

Mi vivis kun kvieto kaj trankvilo,
La sagoj celis nur arbarajn bestojn,
Kaj la animon mian nepre ne
Mortiga penso tuŝis ajn — sed vi
Min terurige jen eltiris de
La paco — aliĝis mian dolĉan
Pensadon koleregan vengideon!
Vi mem min kutimigis abomenon:
Ĉar kiu devis celi sian filon,
Trapafos ankaŭ koron malamikan!
Prefekto, kontraŭ via furiozo
Mi devis ŝirmi la edzinon kaj

La bedaŭrindajn knabojn senkulpecajn!
Kaj tiam, kiam mi tendenon streĉis,
La mano do ekstremis pro teruro
Kaj vi, kun diableca ĝojo min
Devigis celi kapon de l'infano —
Senpove mi petegis pro turmento —
Ho! — tiam mi interne ĵuris tiun
Teruran ĵuron kiun Dio nur
Ekaŭdis, nome ke unua celo
De la sekvonta mia pafo estu
La koro via! Por la ĵuro kiun
Mi faris dum kordolorega ago
La morto via estos deca pago!

Vi estas mia estro kaj prefekto
De la imperiestro; tamen, tiu
Ĉi do neniam estus permesinta
Al si la faron vian! — Li ja sendis
Vin tiujn landojn ĉi por juste juĝi —
Severe — ĉar li ja koleras — sed
Ne por ke vi kun mortigula ĝojo
Arogu la potencon krimi tute
Senpune! Juĝos nun decido Dia,
Ĉu via puno estu venĝo mia!

Elvenu, vi, kaŭzonto de doloro,
Nun mia kar' juvelo kaj trezoro!
Vi trafu celon kiun ĝis hodiaŭ
Ne tuŝis iu modestega peto —
Al vi ĝi ne rifuzos la eniron!
Tendeno vi, intima, kiu ofte
Fidele servis min dum ĝojaj ludoj,
Ne min forlasu dum seriozeco!
Nur nun konservu firmon, kara ŝnuro,
Per kiu tiel ofte sago trafis —
Se ĝi hodiaŭ mankus la fortecon vian —
Mi ne plu povus sendi for alian!

(Migrantoj transiras scenejon.)

Sur tiu ĉi ŝtonbenko mi sidigu
Min, kie la migrantoj ripoziĝas
Dum vojo; ĉar ne estas hejmo jen!
Rapide kaj senkone unu do

Vojiras sen kompato de ĉagreno
De la alia; jen la komercisto
Zorgema kaj la pilgrimanto kun
Malgranda havo, la monaĥo pia
Kaj la rabisto malserena, kiel
La gaja muzikisto, kaj jen ankaŭ
La transportisto kun ĉevalo peze
Ŝargita, kiu el la malproksimaj
De homoj landoj venis — ĉar ja ĉiu
Ajn strato iras al la fino de
La mondo! Ĉiujn pelas la devigo
Afera — mia estas la mortigo!

(sidigas sin.)

Aliatempe, kar' infanoj, kiam
La patro estis foririnta, li
Nur kaŭzis ĝojon per reveno sia.
Ĉar li neniam vin revenis sola,
Alportis li ĉu belan alpan floron,
Maloftan birdon aŭ eĉ ŝtoniĝaĵon
Trovitajn sur la montoj — nun li faras
Alian ĉason! Jen li sidas apud
Sovaĝa vojo kun mortigaj pensoj,
Embuske li atendas malamikon!
— Sed tamen li nur pensas vin, infanoj
Karegaj, ankaŭ nun — por vin defendi
Kaj ŝirmi kontraŭ la malbon' tirano
Tendenon mortan streĉos lia mano!

(starigas sin.)

Spionas mi ja noblan do ĉasaĵon —
Ĉasisto ne laciĝas pro penado
De ĉirkaŭvago dum la daŭro de
Eĉ tagoj spite vintra malvarmego
Kaj la danĝeraj saltoj de la rifo
Jen al alia kaj suprenrampado
Ĉe glataj montdeklivoj kie li
Eĉ kvazaŭ algluiĝas per la sango,
Por nur ekkapti ĉamon eĉ mizeran —
Ĉu ne mi risku pro pli grand' premio,
Ĉasante koron malamikan kiu
Nur celas la pereon mian?

(de malproksime aŭdiĝas gaja muziko kiu alproksimiĝas.)

Dum

La tuta mia vivo mi do uzis
La arbaleston kaj ekzercis laŭ
Reguloj de pafisto; ofte mi
La centron trafis kaj kunportis hejmen
Premion belan de la pafa festo —
Hodiaŭ tamen faru mi la majstran
Ekpafon por eĉ gajni la plej prezan
Bonaĵon de la tuta jen montaro!

(edziĝa procesio transiras la scenejon kaj supreniras tra la intermonto; **Tell**, apogite sur arbalesto rigardas ĝin; **Stüssi** alpaŝas lin.)

Stüssi. Jen Klostermeir de Mörlischachen faras
Edziĝan procesion — riĉa viro
Havante dek almenaŭ bovinarojn
Sur alpoj. Jen li iras preni sian
Fianĉinon de vilaĝo Imisee,
Kaj tiun nokton ĉi festeno estas
Grandega en vilaĝo Küssnacht. — Venu
Kun mi! Ĉar ĉiu ajn honesta viro
Senĝene estas invitata!

Tell. Gasto
Seriozeca taŭgas ne por festo
Edziĝa!

Stüssi. Se ĉagreno vin korpremas,
Forigu ĝin facilanime! Tempoj
Nun estas gravaj, tial homo vigle
Ekkaptu la okazon de gajeco!
Jen oni la edziĝon festas, dum
Alialoke oni enterigas.

Tell. Kaj ofte unu samokazas kun
Alia!

Stüssi. Tia estas vivo! Ĉie
Ajn malfeliĉoj do okazas — granda
Lavango roka defalegis en
Kantono Glarus kaj la unu flanko
De „Glärnisch“ tute enkaviĝis!

Tell. Ĉu
Eĉ montoj ŝanceliĝas? Do nenio
Restadas firma sur la tero!

Stüssi.

Ankaŭ

Alialoke mirindaĵoj ja okazis;
Ekzemple: mi renkontis viron kiu
Alvenis de vilaĝo Baden. Li
Rakontis ke ĵus kavaliro volis
Forrajdi por prezenti sin al reĝo.
Dum la voĵiro jen renkontis li
Grandegan aron da krabvespoj. Tiuj
Ĉi tuj atakis la ĉevalon tiel
Ke fine ĝi pro suferado mortis
Sur vojo kaj li tial piede devis
Alveni la reĝkorton!

Tell.

Ankaŭ do

La malfortulo havas helparmilon!

(Armgard eniras kun kelke da infanoj. Kaj starigas sin ĉe la eniro de la intermonto.)

Stüssi. Profetas oni grandan malfeliĉon

Por tiu lando aŭ eĉ gravajn agojn
Kontraŭnaturajn pro okazo tiu!

Tell. Do ĉiu tago okazigas tiajn

Fariĝojn; ne bezonas mirindaĵoj
Antaŭsciigi ilin al la mondo!

Stüssi. Feliĉa estas tiu kiu kun

Trankvila paco kulturigas kampon
Kaj senĉagrene sidas en la hejmo!

Tell. La plejbonulo eĉ ne povas paci

Se malicem' najbaro ne kontentas!

(Tell ofte kaj kun malkvieto rigardas la altaĵon.)

Stüssi. Adiaŭ nun! Ĉu vi atendas iun?

Tell. Atendas mi.

Stüssi.

Ke vi revenu gaje

Al via familio! — Ĉu vi ne
Do estas Uri'ano? Nia estro,
Prefekto nia, revenonta estas
Hodiaŭ de kantono Uri.

Migranto (eniras).

Ne

Atendu la alvenon de la estro
Hodiaŭ; ĉar riveroj superfluis
La bordojn pro la grand' pluvado, kaj
La pontoj estas disrompitaj per
Akvaĵoj!

(Tell starigas sin.)

Armgard (irante antaŭen).

La prefekto ne alvenos —!

Stüssi. Ĉu vi atendas lin?

Armgard. Do vere ja!

Stüssi. Do, kial vi starigas vin jen kontraŭ

Li, en la intermonto?

Armgard. Ĉar li tie

Ne povos preteriri, sed do devos

Aŭskulti min!

Friesshart (rapideme devenas tra la intermonto kaj krias en scenejon):

Ke oni lasu vojon

Senbare! Mia estra moŝto, la

Prefekto, tuj alvenos post mi sur

Ĉevalo!

(Tell eliras.)

Armgard (kun siaj infanoj iras al la antaŭa scenejo. **Gessler** kaj **Rudolf der Harras** vidiĝas sur ĉevaloj supre sur vojo).

Stüssi (al Friesshart).

Kiel do vi povis sekvi

La vojon tien ĉi? Do estas ĉiuj

Ajn pontoj disrompitaj!

Friesshart. Ni batalis

Eĉ kontraŭ lago; ni ne timas

Akvaĵon alpan!

Stüssi. Ĉu vi estis en

La ŝipo dum ventego tiu forta?

Friesshart. Ni estis, kaj mi ĝin memoros ĝis

La fino de la vivo!

Stüssi. Vere! Ho,

Restadu por rakonti!

Friesshart. Lasu min,

Mi devas antaŭiri por anonci

En la kastelo la prefekton!

(eliras.)

Stüssi. Se

Nur bonaj homoj estus veturintaj

En tiu ŝipo, certe, ili ĉiuj

Do pereintaj estus senescepte;

Sed tiun kanajlaron ne ataki

Eĉ povas la akvaĵo nek la fajro! —

Do, kien iris la ĉasisto, mia
Jen interparolinto? (eliras.)

(Gessler kaj Rudolf der Harras sur ĉevaloj.)

Gessler. Laŭ bontrovo

Vi povas ja paroli, sed mi estas
Servisto de imperiestro kaj
Pro tio mi laŭ lia plaĉo devas
Agadi. Li ne sendis min en tiun
Ĉi landon por ke mi do flatu
Popolon kaj lin dolĉe traktu, sed
— Obeon li postulas! Estas tial
Nur decidinda, ĉu la vilaĝano
Aŭ ĉu imperiestro estu la
Landestro!

Armgard. Jen momento bona! Mi
Parolu! (timeme proksimigas sin.)

Gessler. Mi ne metis la ĉapelon
Sur stango en vilaĝo Altorf pro
Ŝercaĵo aŭ por provi la animojn
De la popolo, ĉar mi tiujn bone
Jam konas! Mi ĝin faris por ke ili
Do lernu klini nukojn kiujn ili
Tenadas rekte! Mi prezentis la
Maloportunon sur la vojo kiun
Ja ĉiutage ili devas iri,
Por ke okuloj do iliaj vidu
Ĝin kaj ke tiel memoriĝu ili
La estron kiun ili tut' forgesis!

Rudolf der Harras. Sed tamen, la popolo havas do
Ankoraŭ certajn rajtojn!

Gessler. Nun ne estas
La ĝusta tempo por kun konsidero
Decidi ilin! — Grandaj, gravaj celoj
Nun estas atingindaj! Imperio
Grandiĝi devas, kaj la filo volas
Plenumi tion kion sia patro
Komencis. Tiu ĉi malgranda Svisa
Popolo estas por ni la malhelpa
Vojbaro! Kio ajn fariĝos, ili
Do devos sin submeti!

(ili volas preterrajdi; Armgard genuflekse sin ĵetas antaŭ la prefekto.)

Armgard. Ho, kompaton,
Estreca via moŝto! kaj favoron,
Favoron!

Gessler. Kial vi sur la libera
Ŝoseo urĝe min renkontas? — For!

Armgard. La edzo mia en malliberejo
Kaj la orfanoj jen malsataj estas!
Kompatu, via estra moŝto, pro
Mizero granda nia!

Rudolf der Harras. Kiu estas
Vi? Kiu estas via edzo?

Armgard. Li
Malriĉa montfalĉisto estas sur
La monto „Rigi“ kaj li devas falĉi
Herbaĵon de la krutaj rokdekklivoj
Al kiuj eĉ brutaro ne kuraĝas
Sin proksimigi!

Rudolf der Harras (al Gessler). Dio! Mizerega
Vivado estas tiu! Mi vin petas
Ke vi lin liberigu! Kiel grava
Aĵo estas lia kulpo — tiu, vere,
Abomeneca profesio jam
Per si do estas deca puno! (al Armgard.) En
Kastelo oni kontentigos vin,
Kaj tie faru vian peton — tie
Ĉi ne la deca loko estas —

Armgard. Ne!
Ne cedos mi de tiu loko ĉi,
Ne, antaŭ ol prefekto liberigis
La edzon mian! Jam dum ses monatoj
Li estas en malliberejo kaj
Li vane estas atendanta la
Sentencon juĝan!

Gessler. Ĉu, virino, vi
Intencas min perforti? — For!

Armgard. Mi nur
Justecon petas, via estra moŝto!
Jen vi juĝisto de la lando por

Imperiestro kaj eĉ Dio! Faru
Laŭ via devo! Se vi mem atendas
Justecon de ĉielo, ĝin plenumu
Antaŭe kontraŭ ni!

Gessler. Foriru! — Oni
Forigu tiun arogantan ĉi
Virinon de okuloj miaj!

Armgard. Ne!
Ne! Jam ne restas por mi io ajn
Perdebla! — Vi ne lasos jenan lokon,
Ne, antaŭ ol vi juĝon faris! Ho!
Sulkigu vian frunton kaj ruligu
Okulojn tute laŭ bontrovo! — ni
Ja estas tiel nedireble kaj
Senlime malfeliĉaj ke ne tuŝas
Nin la kolero via!

Gessler. For, virino!
Aŭ la ĉevalo mia vin transpaŝos!

Armgard. Ho! ke ĝi min transpaŝu — jen!

(ŝi tiras siajn infanojn al tero kaj kun ili ĵetas sin antaŭ li.)

Jen mi

Kun la infanoj miaj — estu la
Orfanoj bedaŭrindaj frakasataj
Per la piedoj de ĉevalo via!
Ne estos tiu la plej krima ago
De via estra vivo!

Rudolf der Harras. Ĉu vi do
Frenezas, ho, virino?

Armgard (pli forte). Vi do jam
De longa tempo kvazaŭ eĉ piedbatis
La landon de l'imperiestro! Se
Mi estus viro, certe, tiam mi
Pli bonan faron havus ol jen kuŝi
En polvo antaŭ vi!

(oni reaŭdas la antaŭan muzikon, sed pli mallaŭte.)

Gessler. Do, kie estas
Servistoj miaj? Oni ŝin forpelu,
Aŭ mi do senkonscie faros ion
Pri kio mi eĉ pentos!

Rudolf der Harras. La servistoj
Ne povas jen trarajdi, ĉar la vojo
Barita estas per la procesio
Edziĝa!

Gessler. Mi do estas tro indulga
Reganto kontraŭ tiu ĉi popolo!
Ĉar estas ja la langoj tut' liberaj,
Nek estas ĉio aranĝita laŭ
Dececo! Sed mi ĵuras jen ke ĉio
Tuj aliĝos! Mi submetos tiun
Obstinan senton kaj la arogantan
Spiriton libereman, donos novan
Leĝlibron al la lando — ja, mi volas —

(sago trapikas lin; metante manon sur koro li estas preta defali. Per malforta voĉo li diras:)

Ke Dio min favoru!

Rudolf der Harras. Dio! Kio
Do estas? Via estra moŝto! Ho!
De kie venis tio?

Armgard (emocie starigante sin).

Ho! Mortigo!

Mortigo! Jen li ŝanceliĝas, li
Defalas! Trapafita li! Kaj meze
La koro trafis sago!

Rudolf der Harras (desaltante de ĉevalo).

Ho, okazo

Abomeneca! — Dio! — Ho, sinjoro
Prefekto, do alvoku la kompaton
De Dio, ĉar vi devas morti!

Gessler.

Sago

De Tell!

(li defalas de ĉevalo en la brakoj de Rudolf; tiu ĉi lin metas sur benko.)

Tell (vidiĝas supre sur altaĵo).

Vi scias la pafinton; ne
Do serĉu ajn alian! Jen liberaj
Do estas la kabanoj, protektita
La senkulpeco kontraŭ vi, ĉar vi
Ne malutilos plu la landon!

(malaperas. Popolo kure eniras.)

Stüssi (antaŭ la aliaj). Kio

Do estas? Kio jen okazis?

Armgard. La

Prefekto estas trapafita jen

Per sago!

Popolo (dum enkuro).

Kiu estas mortpafita?

(dum la plej antaŭaj de la edziĝa procesio alvenas scenejon, la plej postaj estas ankoraŭ sur altaĵo, kaj la muziko daŭras.)

Rudolf der Harras. Jen li ja elsangiĝas! For, venigu

Helpanton! Persekutu mortiginton!

— Perdita homo! Tia estas via

Vivfino! Vi ne volis konsideri

Averton mian!

Stüssi. Dio! Jen li kuŝas

Mortpale kaj senvive!

Multaj. Kiu faris

Mortigon?

Rudolf der Harras. Ĉu frenezas la popolo,

Akompanante morton kun muziko?

Ke ili do silentu!

(la muziko subite ĉesas; plimulte da popolo eniras.)

Via moŝto!

Parolu, se vi povas — ĉu vi ne

Ordonon havas por mi?

(**Gessler** faras signojn per mano, kaj forte ripetas ilin, ĉar oni ne tuj komprenas.)

Kien mi

Foriru? — Ĉu Küssnacht' on? Ne komprenas

Mi vin! — Ho, ne senpaciigu! Lasu

Teraĵajn zorgojn, nur interkvitiĝu

Kun la ĉielo!

(la ĉioma edziĝa societo ĉirkaŭstaras la mortanton kun senkompata teruriĝo.)

Stüssi. Vidu — li paliĝas —

Jen morto kaptas koron lian — liaj

Okuloj estingiĝis —

Armgard (levas infanon supren). Vidu do,
Infano, tiel mortas jen tirano!

Rudolf der Harras. Frenezaj do virinoj! Ĉu vi estas
Sen homa sento, ĉar vi tiel kun
Teatra intereso jen rigardas
Terurigaĵon? — Helpu — uzu manojn —
Ĉu do neniu helpos min por tiri
La sagon el la brusto lia?

Virinoj (paŝante dorsen). Ĉu
Ni lin do tuŝu kiun frapis Dio?

Rudolf der Harras. Malbeno trafu vin kaj pereigo!
(eltiras glavon.)

Stüssi (kaptas lian brakon).
Ne risku do, sinjoro! Via rego
Finita estas. Ni jam ne toleras
Perforton, ĉar ni estas liberuloj!

Ĉiuj (tumulte).
La lando jen libera!

Rudolf der Harras. Ĉu do tio
Nun estas la rezulto? Ĉu la timo
Kaj la obeo tiel rapidege
Finiĝas?

(al la militistoj kiuj eniras.)

Jen la teruriga faro
Mortiga! Helpo estas vana — kaj
Egale vana estas persekuto
De l'mortiginto! Tut' aliaj zorgoj
Nun urĝas! — Do antaŭen nun Küssnacht'on
Por ke ni savu la kastelon de
L'imperiestro! Ĉar ligiloj ĉiuj
De ordo kaj de devo estas nun
Ŝiritaj, kaj jam ne ekzistas fido
Ĉe iu viro jen!

Armgard. Do, faru spacon,
Ĉar jen la fratoj de mizerikordo!

Stüssi. Jen la kaptaĵo — korvoj laŭ la ordo!

Fratoj (duonronde starigas sin ĉirkaŭ la mortinto kaj kantas per
malalta tono, jenon):

„Rapide morto kaptas nin,
Limtempo ne ekzistas ia,
Subite ĝi prezentas sin
Dum plej prospera vivo nia;
Ĉu ne aŭ bone preparataj,
Al juĝo estos ni citataj!“

(Dum la ripeto de la lastaj versoj, kurteno malleviĝas.)

== Akto Kvina ==

Sceno 1^a

Publika placo en Altorf.

En la postaĵo oni vidas la fortikaĵan kastelon „Zwing-Uri“ kun la ankoraŭ staranta konstrua trabaro tiel kiel ĝi estis en sceno 3^a de la akto unua; maldekstre estas perspektivo en la montoj, sur kiuj flamas signalfajroj. Ĵus tagiĝas; de diversaj regionoj aŭdiĝas sonorado.) **Ruodi, Kuoni, Werni, majstro ŝtonskulptisto** kaj multe da aliaj **vilaĝanoj**, ankaŭ **virinoj** kaj **infanoj**.

Ruodi. Ĉu vidas vi la signalfajrojn montajn?

Majstro. Ĉu aŭdas vi la sonorilojn soni
De transe la arbaro?

Ruodi. Malamikoj
Jam forpelitaj jen!

Majstro. Kasteloj ĉiuj
Venkitaj!

Ruodi. Kaj ni, en kantono Uri,
Toleru la tirankastelon jen
Sur nia fundo? Ĉu ni do la lastaj
Liberaj sin nomantaj estu?

Majstro. Ĉu do
La fortikaĵo kiu estas nur
Farita por submeti nin, jen restu?
Antaŭen! Ni ĝin malkonstruu!

Ĉiuj. Ni
Ĝin ruinigu, ruinigu!

Ruodi. Sed,
Do kie estas „Stier von Uri“?

Stier von Uri. Jen mi!

Ruodi. Tuj supreniru la gardejon, blovu
La kornon vian por ke ĝi forsonu

En la montaron malproksiman kaj
Vekante ĉiun eĥon en la rokaj
Kavaĵoj, tuj kunvoku la viraron
De la montaro!

(**Stier von Uri** eliras. **Walter Fürst** eniras.)

Walter Fürst. Haltu! bon' amikoj!
Ankoraŭ mankas la sciigo pri
La okazintoj en kantono de
Schwytz kaj en Unterwalden. Ni antaŭe
Atendu do senditojn!

Ruodi. Kial do
Atendi? La tirano jen mortinta
La tago de libero jam aperis.

Majstro. Ĉu ne sufiĉas tiuj flamaj jen
Senduloj kiuj lumas sur la montoj
Ĉirkaŭe?

Ruodi. Jen, alvenu ĉiuj, uzu
La manojn, viroj kaj virinoj! Rompu
La trabaĵaron kaj krevigu la
Arkaĵojn, ruinigu la muregojn
Por ke ne restu iu ŝtono sur
Alia!

Majstro. Vi, submajstroj, venu! Ni
Ekkonstruinte ĝin plej bone scias
Laŭ kia maniero malkonstrui!

Ĉiuj. Alvenu por la malkonstruo!
(de ĉiuj flankoj ili atakas la konstruaĵon.)

Walter Fürst. Jen
Ilia volo! Mi ne povas jam
Reteni ilin!

(**Melchtal** kaj **Baumgarten** eniras.)

Melchtal. Kiel? La kastelo
Ankoraŭ staras, dum kastelo Sarnen
Kaj Rossberg estas jam ruinoj?

Walter Fürst. Ĉu
Vi do alportas al ni la liberon?
Ho, diru, ĉu la landoj ĉiuj estas
Sen iu malamiko?

Melchtal (ĉirkaŭprenante lin). Purigita
La fundo estas! Ĝoju, bona patro!

Dum tiu ĉi momento, dum ni jen
Interparolas, ne tirano iu
En Svisa lando estas!

Walter Fürst. Diru, kiel
Vi do okupi povis la kastelojn?

Melchtal. Kastelon Sarnen Rudenz gajnis per
Virece kuragega risko; mi
La hieraŭan nokton estis jam
Suprenrampinta la Rossberg'on; tamen
Aŭskultu la apartan okazinton!
Do kiam estis ni jam diversflanke
Ekbruligintaj la kastelon kiu
Jam ne enhavis iun malamikon
Kaj la flamaro klaketante jam
Alcelis la ĉielon, jen subite
De Gessler la armilportisto Diethelm
Ĝin elkuregis ekkriante ke
Jen Berta von Bruneck mortbrulas!

Walter Fürst. Granda
Ĉielo!

(oni aŭdas ke la trabaroj defalas.)

Melchtal. Ŝi, pro la ordono de
L' prefekto, estis tie enfermita!
Kun furiozo Rudenz jen eksaltis,
Ĉar ni jam aŭdis ke la traboj kaj
La firmaj fostoĵ defalegis, kaj
El la fumado al ni sonis la
Plendega krio de la enfermita!

Walter Fürst. Ĉu ŝi savita estas?

Melchtal. Rapideco

Kaj decideco estis antaŭ ĉio
Bezonaj — Se li estus nur la viro
Nobela, ni kredeble estus tro
Amintaj niajn vivojn; sed li estas
La samĵurano nia, Berta mem
Honoras la popolon — tial ni
Kuraĝe riskis vivon kaj enigis
La flamojn.

Walter Fürst. Ĉu ŝi estas do savita?

Melchtal. Ŝi estas, ja! Kaj Rudenz kaj mi mem,
Ni ambaŭ kune portis ŝin el la
Flamaro kaj post ni la trabaĵaro
Krankante defalegis — sed nun, kiam
Ŝi vidis ke ŝi estas sava kaj
Al ĉielo suprenlevis la okulojn,
Jen la barono ĉirkaŭprenis min
Kaj ni silente ĵuris interligon
Per flamoj fortigitan kiu daŭros
Dum ĉiuj ajn provaĵoj de la sorto! —

Walter Fürst. Sed kie estas Landenberg?

Melchtal.

Trans Brünig

Li iris. Kaj ne pro mi mem li povis
Konservi la okulojn, li, pro kiu
La patro mia estis blindigata!
Mi tiris lin al piedoj de la patro
Kaj jam la glavon estis mi levinta —
Jen de la kompateco de la patro
Li petegante do ricevis la
Donacon de la vivo. Kaj ĉiaman
Pacemon li ĵen ĵuris kaj ke li
Neniam ajn revenos! Li plenumos
Promeson sian, ĉar li sentis nian
Potencon!

Walter Fürst. Ho, bonega, ke vi ne
Hontigis per sangverŝo vian venkon
Belegan!

Infanoj (kun partoj de trabaro rapide kuras trans la
scenejo).

Libereco! Libereco!

(La korno de Uri tre forte aŭdiĝas.)

Walter Fürst. Jen, kia bela festo! Tiun tagon
Infanoj rememoros do ankoraŭ
Estonte maljunuloj okdekjaraj!

(knabinoj alportas la ĉapelon sur stango, la tuta scenejo pleniĝas da popolo.)

Ruodi. Jen la ĉapelo antaŭ kiu ni
Do devis riverenci!

Baumgarten. Diru, kiel
Ni nun disponu pri ĝi!

Walter Fürst. Granda Dio!

Sub tiu ĉi ĉapelo staris ja
La nepo mia!

Kelkaj voĉoj. Pereigu tiun
Ĉi signon de la tiraneco! For,
Nuligu ĝin per brulo!

Walter Fürst. Ĝin konservu!
Ĝi devis servi kiel ilo de
La tiraneco — nun ĝi estu la
Ĉiama signo de la libereco!

(la vilaĝanoj, viroj kaj virinoj kaj infanoj, pentrinde grupitaj ĉirkaŭsidis sur la
traboj de la rompita trabaro en granda duonrondo.)

Melchtal. Jen ni nun gaje staras sur ruinoj
De tiraneco, kaj bonege, vere,
La ĵuro de la „Rütli“, samĵuranoj,
Do plenumiĝis!

Walter Fürst. Komencita estas
La entrepreno, sed ne jam finita!
Nun bon' kuraĝo kaj interkonsento
Estas bezonaj! Ĉar, vi certe kredu
Ke ne prokrastos do la reĝo nun
La venĝon de la morto de l'prefekto,
Kaj kun perforto rekondukos la
Forpelitulojn!

Melchtal. Ke li do alvenu
Kun siaj militistoj! Malamiko
Estante forpelita el interno
De nia lando, ni do nin defendos
Sendube kontraŭ la ekstera!

Ruodi. Nur
Malmulte do da enirejoj montaj
Malfermaj estas por li, kaj ni ilin
Do bone baros per la korpoj niaj!

Baumgarten. Ni estas nun unuigitaj per
Ligilo daŭra, tial eĉ armeoj
Ne nin timigos!

(Rösselmann kaj Stauffacher eniras.)

Rösselmann (dum eniro). Jen la terurigaj
Decidoj de ĉielo!

Vilaĝanoj. Kio estas?

Rösselmann. Dum kia tempo do ni vivas!

Walter Fürst.

Kio,

Parolu do, fariĝis? Ho! Ĉu estas
Sinjoro Werner, vi? — Do kion vi
Al ni raportos?

Vilaĝanoj. Kio estas?

Rösselmann. Jen

Aŭskultu kaj miregu!

Stauffacher. Grandan timon

Evitis ni!

Rösselmann. Ĉar estas mortigita
Imperiestro nia!

Walter Fürst. Granda Dio!

(vilaĝanoj premas sin ĉirkaŭ Stauffacher.)

Ĉiuj. Ĉu mortigita? La imperiestro?

Melchtal. Ne eble estas! Kiu do al vi
Alportis la sciigon?

Stauffacher. Certe estas!

Ĉe Bruck la reĝo Albrecht mortis per
La mano mortigula — viro do
Kredinda, burĝo de Schaffhausen, nome
Johannes Müller, ĝin sciigis.

Walter Fürst. Kiu

Do kuraĝiĝis entrepreni tian
Abomenaĵon?

Stauffacher. La farinto mem
Ankoraŭ pligravigas ĝin; ĉar estas
Li lia nevo, filo de la frato,
La duko de Sjevlando do, Johannes!

Melchtal. Kaj kio estas do la kaŭzo de
Parencmortigo tiu?

Stauffacher. Ĉar rifuzis

L' imperiestro doni al li, spite
La urĝa lia peto, la gepatran
Heredan posedaĵon; oni diras
Ke la imperiestro eĉ intencis
Por ĉiam ĝin rifuzi kaj anstataŭ
La heredaĵo doni al li nur
Episkopecon. Ĉu do vere aŭ
Ĉu ne — la duko faris laŭ konsilo
De la nobelaj viroj Eschenbach

Kaj Tegerfelden, von der Wart kaj Palm,
Kaj ekdecidis venĝi la rifuzon
De sia rajto per manpropra ago.

Walter Fürst. Ho, diru; kiamaniere do
La abomena faro plenumiĝis?

Stauffacher. La reĝo, sciu, do de Stein ĉe Baden
Malsuprenrajdis kontraŭ Rheinfeld, kie
Kortego estis; kun li rajdis la
Du princoj Hans kaj Leopold kaj ankaŭ
La sekvantaro da nobelaj viroj.
Kaj kiam ili estis alvenintaj
Ĉe la rivero Reuss trans kiu oni
Per pramo transveturi devas, la
Tri mortigontoj sin enpremis la
Boaton tiel ke la sekvantaro
Apartigata estis de la estro.
Nu, kiam poste la imperiestro
Antaŭenrajdis tra plugita kampo —
— Laŭ popoldiro, granda antikveca
Ĉefurbo de la tempoj de la kulto
Idola tie kuŝas sub la fundo —
Kaj antaŭ li ĵus prezentigis la
Kastelo antikveca Habsburg, kiu
Ja estas la devena loko de
L' imperiestra gento — jen, subite
La duko Hans trapikis lian kolon
Per la ponardo sia, kaj per lanco
Trapikis lian korpon Rudolf Palm,
Kaj, trie, Eschenbach disfendis per
La glavo lian kapon. Tiel li
Defalis de ĉevalo, mortigita
De siaj anoj kaj sur sia fundo!
La sekvantaro, de la transa bordo,
Ja vidis la fariton, sed, pro la
Rivero do apartigita, ili
Nur povis per kriado senpotenca
Plendegi ĝin. Sed ĉe la vojo jen
Maljunulino sidis, kaj sur ŝiaj
Genuoj perdis sian sangon la
Imperiestro!

Melchtal. Tiel li do kaŭzis

Al si la morton, ĉar li sensatiĝe
Postulis ĉion!

Stauffacher. Terurego do

Fariĝis ĉie en la lando. Ĉiuj
Transiraj vojoj en montaro estas
Fermitaj, kaj kantono ĉiu jam
La limojn gardas. Eĉ la urbo Zürich
Pordegojn siajn fermis kiuj dum
Eĉ tridek jaroj estis malfermitaj,
Pro timo de la mortigintoj kaj
Plimult' ankoraŭ de l'venĝontoj! Ĉar
Severa la reĝino Agnes de
La Hungarlando nun alvenos kun
Malbeno de ekzilo! Ŝi, havante
Neniel la dolĉecon de la sekso
Virina, venĝos sangon patran kontraŭ
La tuta gento de la mortigintoj,
Ne indulgente eĉ servistojn nek
Infanojn, nepojn, nek eĉ la kastelojn.
Ŝi ĵuris do mortigi tutajn gentojn
Pro sia patro kaj sin bani en
La sango kiel en parfuma akvo!

Melchtal. Ĉu oni scias kien ajn la tri
Mortigintuloj do forkuris?

Stauffacher. Ili

Tuj post la plenumita faro sur
Diversaj stratoj disforkuris, sin
Apartigante unu de alia
Por ĉiam. Duko Johann, oni diras,
Travagas la montaron.

Walter Fürst. La malbona

Farito ilin ne utilos! Venĝo
Neniam do utilas — ĝi sin nutras
Mem, ĝia ĝuo estas la mortigo,
Kaj fine la satiĝo ĝia estas
La abomeno!

Stauffacher. La tri mortigintoj
Nenion gajnos per la krimo sia!
Sed ni kun senkulpeca mano do

Rikoltas la benitan frukton de
La krimo; ĉar ni estas senigitaj
Per ĝi de granda timo. Jen mortinta
Do la plej granda malamiko de
La libereco! Kaj, laŭ famo, nun
La sceptro estos transdonata al
Alia gento; ĉar la imperio
Konservi volas sian rajton de
Elekto!

Walter Fürst kaj aliaj. Ĉu vi ion aŭdis diri
Pri ĝi?

Stauffacher. La grafo Luxemburg jam estas
Nomita de multnombraj voĉoj.

Walter Fürst. Bone
Ni faris do, ĉar ni konservis la
Fidelon kontraŭ l'imperio, nun
Ni povas do esperi la justecon.

Stauffacher. La nova estro jen bezonos bravajn
Amikojn, kaj pro tio li nin certe
Protektos kontraŭ venĝo de Aŭstrujo!

(la vilaĝanoj sin ĉirkaŭprenas unu alian.)

(**Petermann** kun **imperia sendito** eniras.)

Petermann. Jen la indecaj estroj de la lando!

Rösselmann kaj aliaj. Parohservisto, kio estas nun?

Petermann. Sendito imperia jen alportis
Skribaĵon jenan.

Ĉiuj (al **Walter Fürst**). Ĝin malfermu kaj
Ĝin legu!

Walter Fürst (legante).

„La reĝino Elsbeth jen
Prezentas bondeziron kaj favoron
Al la modestaj viroj ĉiuj de
Schwytz, Uri kaj de Unterwalden!“

Multaj Kion
Do volas la reĝino? Ŝia reĝo
Finita estas!

Walter Fürst (legante). „Spite la doloro
Grandega kaj vidvina malĝojeco
Kaŭzitaj per la sanga morto de
La estra edzo sia, ŝi ankoraŭ

Memoras la antikvan fidelecon
Kaj amon de la Svisaj landoj.“

Melchtal.

Dum

Feliĉa tempo sia ŝi neniam
Memoris!

Rösselmann. Do silentu nun por ke
Ni aŭdu!

Walter Fürst (legante). „Kaj atendas de fidela
Popolo tiu, ke ĝi do tutkore
Sentados abomenon kontraŭ la
Farintoj malbenataj! Kaj pro tio
Ŝi nun atendas ke la tri kantonoj
Neniam kaj neniel helpos la
Mortigintulojn, sed kontraŭe helpos
Ke tiuj estu transdonotaj al
La manoj de venĝonto! Ili do
Memoru amon kaj favoron dum
Pasinta tempo ricevita de
La gento princa de Aŭstrujo!“

(signoj de malkontento inter la vilaĝanoj.)

Multaj.

De

La amo kaj favoro!

Stauffacher.

Ni ricevis

Favoron de la patro; sed pro kio
Ni povis danki lian filon? Ĉu
Li do atestis nian dokumenton
De libereco laŭ la antaŭuloj
Imperiestraj siaj? Ĉu li juĝis
Laŭ justa juĝo kaj protektis la
Persekutitajn senkulpulojn? Ĉu
Li eĉ nur volis do aŭskulti la
Senditojn niajn kiujn ni pro nia
Maltrankvileco al li sendis? Ne
Eĉ unu tian bonon faris li
Por ni! Se ne ni mem kuraĝe estus
Nin havigintaj rajton — li neniel
Ajn kortuŝigis pro mizero nia!
Ĉu ni lin danku? Li ne kaŭzis dankon
En tiuj valoj ĉi! Estante vere
Potenca estro li do povis esti

La patro de popoloj siaj; tamen
Nur plaĉis lin prizorgi la bezonojn
De siaj anoj! Ke do tiuj kiujn
Grandigis li nun pri li ploru!

Walter Fürst.

Ni

Ne volas ajn ĝojiĝi pro la fino lia
Nek nun memori la de li spertitajn
Malbonojn, nepre ne! Sed do ne decas
Nin venĝi la mortigon de la reĝo
De kiu ni neniam ajn ricevis
Bonfaron, nek ataki tiujn kiuj
Neniam do ofendis nin! — La amo
Libera dono estas — kaj la morto
Entute de perfortaj devoj nin
Do liberigis — kial venĝi lin?

Melchtal. Kaj dum vidvina la reĝino ploras

Kaj pro doloro akra plendas ĉielon,
Jen ni popolo do sentimigita
La saman ĉielon petas kun dankemo!
Por ajn postlasi kompatemajn korojn
Bezonas doni amon ĉiujn horojn!

(imperia sendito eliras.)

Stauffacher (al popolo).

Do, kie estas Tell? Ĉu sole lin
Ni manku kiu estas la fondinto
De nia libereco? Li do faris
La plej gravegan faron kaj suferis
La plej maldolĉajn turmentegojn! Venu
Do por pilgrimi al la domo lia
Kaj krii: „Viv' liberiginto nia!“

(ĉiuj eliras).

Sceno 2^a

Vestiblo de la domo de Tell.

(Fajro bruladas sur fajrujo; tra la malfermita pordo oni vidas la eksteron.)

Hedwig, Walter kaj Wilhelm.

Hedwig. Hodiaŭ, kar' infanoj, venos patro!

Li vivas, estas tut' libera kiel

Ni mem kaj ĉiuj! Kaj la patro estas

La viro kiu savis nian landon!

Walter. Kaj ankaŭ mi ĉeestis, kar' patrino!

Kaj tial oni devas nomi ankaŭ

Min! Kvankam tiu sago tre proksime

La vivon mian preteriris, tamen

Mi ne ekstremis!

Hedwig (ĉirkaŭprenante Walter'n). Ja, vi estas ree

Donita al mi! Jam du fojojn mi

Vin naskis, ĉar dufoje mi suferis

Doloron de patrino do pro vi!

Pasinta estas tiu riskmomento —

Mi havas ambaŭ vin, kaj ankaŭ li,

La patro, tuj revenos hejmen!

(**Monaĥo** vidiĝas en la posta scenejo.)

Wilhelm.

Jen,

Patrino, vidu — jen piema frato!

Kredeble li petegos pro donaco.

Hedwig. Lin enkonduku, mi lin refreŝigos!

Li sentu ke li estas alveninta

Ĝojegan domon!

(eliras kaj revenas kun pokalo.)

Wilhelm (al la monaĥo). Do eniru, viro!

Patrino volas refreŝigi vin!

Walter. Do venu, ripozigu vin, kaj tiam

Refortiĝinte reforiru!

Monaĥo (timege ĉirkaŭrigardante kun malserenaj trajtoj). Kie

Do estas mi? En kiu lando, diru!

Walter. Ĉu perdis vi la vojon, ĉar vi tion

Ne scias? Jen vi estas en vilaĝo

Nomata Bürglen, en kantono Uri,

Ĉe enirejo de la valo Schächen!

Monaĥo (al Hedwig kiu revenas.)

Ĉu vi do estas sola? Ĉu la edzo

Ne estas hejme?

Hedwig. Mi lin ĵus atendas —

Sed kio estas? Vi ne havas la

Mienon de persono alportinta

Bonaĵon! — Kiu ajn vi estas, vi

Mizera estas, tial prenu jen!

(prezentas la pokalon al li.)

Monaĥo. Ho, kvankam forte ajn mi sopiradas
Refreŝigaĵon, tamen ne akceptos
Mi ion antaŭ ol vi min certigis —

Hedwig. Ne tuŝu mian jupon, nek vin mem
Alproksimigu! Restu malproksime,
Se vi do volas ke mi vin aŭskultu!

Monaĥo. Pro tiu fajro kiu jen gasteme
Bruladas, pro la karaj kapoj de
Infanoj viaj, kiujn mi —

Hedwig (kaptas la knabojn). Ho, kion
Vi do intencas? Malantaŭen iru
De la infanoj miaj! — Vi ne estas
Monaĥo! De monaĥo la kostumo
Anoncas pacon, sed en viaj trajtoj
Ne paco ajn vidiĝas!

Monaĥo. Jen mi estas
Plej malfeliĉa homo!

Hedwig. Malfeliĉo
Potence min impresas; tamen via
Rigardo min repelas!

Walter (eksaltante). Jen, patrino,
La patro! (rapide eliras.)

Hedwig. Ho, pro Dio!

(volas sekvi lin, sed ekhaltas pro tremado.)

Wilhelm (sekvas Walter'n kurante).

Patro, patro!

Walter (ekstere).
Jen vi do reveninta!

Wilhelm (ekstere). Kara patro!

Tell (ekstere).
Jen ree mi — sed kie estas via
Patrino? (ili eniras.)

Walter. Jen, starante ĉe la pordo
Sen povo de moviĝo, pro tremado
Ĝojega!

Tell. Hedwig, Hedwig, ho! Patrino
De la infanoj miaj! Dio helpis —
De nun tirano ne disigos nin!

Hedwig (ĉe lia kolo).

Ho, Tell! Ho, kiun maltrankvilon mi
Suferis pro vi!

(Monaĥo atentigas.)

Tell. Nun forgesu ĝin
Kaj vivu nur por ĝoji! Jen mi estas
Do reveninta kaj reestas sur
La propra fundo mia!

Wilhelm. Kie estas
Do via arbalesto? Mi ne vidas
Ĝin.

Tell. Vi neniam plu revidos ĝin!
Ĝi estas konservata en sanktega
Restejo kaj ne servos plu por iu
Ĉasado!

Hedwig. Tell! Ho, Tell!

(paŝas dorsen kaj lasas lian manon.)

Tell. Pro kio, kara
Edzino, vi do tiel ektimiĝas?

Hedwig. Ho — kia — kia vi revenas al mi!
Ĉu mi do estas permesata preni
La manon vian — tiun manon ĉi? —
Pro Dio!

Tell (kore kaj kuraĝe).

Tiu mano ĉi defendis
Vin mem kaj savis nian landon; mi
Do povas levi ĝin kun konscienco
Trankvila!

(monaĥo rapide moviĝas, pro tio Tell rimarkas lin.)

Kiu estas jena frato?

Hedwig. Ho, mi forgesis lin! Ke vi parolu
Al li, ĉar mi nur malkvieton sentas
Ĉe li!

Monaĥo. Ĉu vi do estas Tell, de kiu
Prefekto Gessler estis mortigata?

(proksimigas sin.)

Tell. Mi estas, kaj ne estas por mi kaŭzo
De malkonfeso!

Monaĥo. Ho, vi estas Tell!

Jen Dia man do min gvidis al
La hejmo via!

Tell (fikse observante lin).

Vi ne estas nepre
Monaĥo! Kio estas vi?

Monaĥo. Mortigis
Vi la prefekton kiu kaŭzis al vi
Malbonon — ankaŭ mi mortigis viron
Malamikecan, rifuzintan al mi
La rajton mian. Kaj li estis same
La malamiko via kiel mia —
Mi liberigis vian landon —

Tell (emocie paŝante dorsen). Ĉu
Vi estas do — Teruro! — Ho, infanoj,
Infanoj, tuj eliru! Kaj vi ankaŭ
Edzino kara, jen forlasu nin —
Malfeliĉulo, vi do estas —

Hedwig. Do kiu estas li?

Tell. Ne min demandu!
For, for! Ne estas permesata al
Infanoj miaj aŭdi ĝin. Foriru
El domo — malproksimen — nepre ne
Restadu sub tegmento sama kun
La viro tiu ĉi!

Hedwig. Ve min! Do, kio
Okazis? — Venu!

(eliras kun la infanoj.)

Tell (al la monaĥo).

Estas vi Johannes,
La duko de Aŭstrujo — ja, vi estas!
Vi do mortigis la imperiestron,
La onklon kaj la estron vian!

Parricida. Li
Do rabis de mi mian heredaĵon!

Tell. Vi estas mortiginta vian onklon,
Imperiestron! Kaj la tero tamen
Tolas vin sur si, kaj ankaŭ suno
Ankoraŭ por vi lumas!

Parricida. Tell, aŭskultu
Min antaŭ ol vi —

Tell. Kaj sangmakulite
Vi riskas la eniron tie ĉi
En mia pura domo kaj kuraĝas
Vidigi la vizaĝon vian al
Honestaj homoj kaj postuli la
Gastrajton!

Parricida. Ĉar mi ja esperis trovi
Ĉe vi kompaton; vi do ankaŭ venĝis
Vin kontraŭ malamiko via!

Tell. Ho,
Malfeliĉulo! Ĉu vi povas do
Kunmiksi vian sangon kulpon de
Honoravido kaj la justan mian
Defendon kontraŭ perforteco? Ĉu
Vi eble agis pro defendo de
La karaj vivoj de infanoj viaj?
Ĉu vi protektis la sanktejon de
La hejmo via? Ĉu per via ago
Vi do rifuzis plej teruran sorton
De viaj anoj familiaj? — Jen mi
Do levi povas mian puran manon,
Por vin malbeni kaj la abomenon
De via faro — mi ja venĝis la
Naturon sanktan kiun vi do estas
Malhonorinta! — Nepre ne mi havas
Komunon ian kun vi, ĉar mortigis
Vi, dum mi mem defendis mian do
Plej karan posedaĵon!

Parricida. Ĉu vi do
Forpelas tiel malesperan min
Kaj senkonsolan?

Tell. Terurego kaptas
Min dum mi interparoladas kun vi!
Foriru! Faru vian terurecan
Migradon! Lasu puran la dometon
En kiu senkulpuloj loĝas!

Parricida (turnas sin por eliri). Do
Mi jam ne povas nek eĉ volas vivi!

Tell. Sed tamen mi kompatas vin! Pro Dio!
Jen vi, junulo de nobela stato

Kaj nepo de imperiestro Rudolf,
La estro mia — jen ĉe sojlo de
Mi, malriĉulo, kun petego kaj
Malespereco —

(kovras vizaĝon.)

Parricida. Ho! Se vi do povas
Jen plori, mian sorton vi kompatu!
Ĝi estas abomena — jen mi princo —
Mi estis princo — povis feliĉigi,
Se mi superis la senpaciencajn
Dezirojn miajn, la envio tamen
Disŝiris mian koron — mi ja vidis,
Ke juna kuzo mia, Leopold,
Honorigata estis kaj ricevis
Donacojn landajn; sed mi mem, samaĝa,
Perforte estis konservata kiel
Neplenkreskulo!

Tell. Ho, malfeliĉulo!
Bonege do vin konis via onklo,
Ĉar li rifuzis al vi landon kaj
Regadon! Vi ja mem, per via faro
Rapida kaj sovaĝa, frenezeca,
Konstatas nun plej terurige lian
Decidon saĝan! — Kie estas la
Helpintoj de mortigo via?

Parricida. Kien
La venĝfurioj pelis ilin for!
Mi ne revidis ilin de la tago
De la farito malfeliĉa!

Tell. Ĉu
Vi scias ke ekzilo persekutas
Vin kaj vi devas esti evitata
De iu ajn amiko, dum vi estas
Al iu malamiko translasata?

Parricida. Pro tio mi evitis ĉiujn ajn
Ŝoseojn nek mi riskas frapi pordon
De iu ajn kabano, sed direktas
Min kontraŭ la dezerto. Teruraĵo
Mem por mi, vagas mi tra montoj kaj
Tremante min forturnas de mi mem,

Se mi en rivereto vidas iam
Portreton mian!

(genufleksas antaŭ Tell.)

Tell (forturnante sin). ~~Do~~ starigu vin!

Parricida. Ne antaŭ ol vi estos promesinta
Al mi la helpon vian!

Tell. Ĉu mi povas
~~Do~~ helpi vin? Ĉu peka homo povos
Prezenti helpon jen? — Sed — vin starigu!
Ĉar, kvankam vi abomenaĵon faris,
— Vi estas homo — kiel mi! De Tell
Neniu ajn foriru senkonsola!
Mi agos por vi laŭ la povo mia!

Parricida (rapide starigante sin kaptas la manon de Tell; kun fervoro).
Ho, Tell! Vi savas la animon mian
De malespero!

Tell. Lasu mian manon!
Foriri devas vi; ĉar tie ĉi
Vi ja ne povas vivi sen malkaŝo,
Kaj, se vi estus malkaŝata, vi
Ne povos ajn esperi protektadon!
Do, kien vi intencas iri? Kie
Esperas vi ajn trovi pacon?

Parricida. Mi
Ne scias mem.

Tell. Aŭskultu tion kion
Enspiris al mi Dio! Vi formigru
En Itallandon; tie, en la urbo
De sankta Petro, genuflekse ĵetu
Vin antaŭ piedoj de la papo, kaj
Per la konfeso pentofara de
La kulpo via senŝargigu vian
Animon!

Parricida. Ĉu li ne transdonos min
Al la venĝanto?

Tell. Kion ajn li faros —
Akceptu tion kiel justan juĝon
De Dio!

Parricida. Kaj per kiu vojo mi
Alvenos tiun fremdan landon? Mi

Ne konas vojon, nek eĉ riskos mi
Aliĝi iun kunmigranton.

Tell. Mi
Informos vin pri ĝusta vojo, bone
Memoru ĝin! — Vi supreniru kontraŭ
La fluo de la Reuss, defalegante
Kun furioza rapideco de
La monto —

Parricida (ektimiĝe). Ĉu mi vidos do la Reuss'on ?
Ĝi preterfluas ja la lokon de
Farito mia!

Tell. Vojo estas tie
Laŭlonge la abismo; multe da
Krucsignoj ĝin borderas, kiuj ĉiuj
Metitaj estas pro memoro de
Migrintoj kiuj trovis morton tie
Per la lavangoj!

Parricida. Mi ne timos la
Terurigaĵojn de naturo, se nur mi
Dolĉigi povos la turmentojn de
La koro!

Tell. Genufleksu antaŭ ĉiu
Krucsigno, kaj per akraj larmoj de
Pentado pagu vian kulpan devon!
Feliĉe trapaŝinte tiun vojon
Teruran kaj ne renkontinte la
Ventegojn de la glacipintoj, vi
Alvenos tiun ponton kiu polvas.
Se ĝi do ne rompiĝis sub la paŝoj
De viaj piedoj, sed feliĉe vi
Transpaŝis ĝin, vi tuj renkontos nigran
Pordegon rokan kies nokton la
Taglumo ne ankoraŭ do heligis.
Post tiu vi atingos gajan valon;
Sed vi senhalte devos ĝin trapaŝi,
Ĉar vi ne estas permesata ajn
Restadi tie kie estas la
Kvieto!

Parricida. Rudolf, ho, vi reĝa mia

Prapatro! Tiamaniere via
Princeca nepo do eniri devas
La landon de la imperio via!

Tell. Kaj tiel, daŭre suprenire, vi
Alvenos la altaĵojn de Gotthard'o,
Kun ĝiaj daŭre ekzistantaj lagoj,
Ĉar ili mem pleniĝas per la pluvoj.
Kaj tie vi adiaŭ diru al la
Germana tero! Tiam do alia
Rivero vikle forfluanta vin
Kondukos Itallandon promesitan! —

(oni aŭdas la „Kuhreihen“ blovata de multe da alpkornoj.)

Mi aŭdas voĉojn — tuj foriru!

Hedwig (rapide enirante). **Tell!**

Do kie estas vi? La patro venas
Kaj gaja granda procesio de
La samĵuranoj ĉiuj —

Parricida (kovras vizaĝon). Ve min! Mi
Ne estas permesata do restadi
Ĉe feliĉuloj!

Tell. Do, edzino kara,
Refreŝu jenan viron kaj lin riĉe
Donacu, ĉar la vojo lia estas
Longega kaj ne trovos li restejon!

Hedwig. Do, kiu estas li?

Tell. Ne ajn demandu!
Kaj kiam li foriris, vi deturnu
Okulojn por ne vidi lian vojon!

(Parricida, kun rapida moviĝo aliras Tell'on; sed tiu ĉi faras signon per mano kaj eliras. Post kiam ili ambaŭ estos elirintaj diversflanken, la sceno ŝanĝiĝas, kaj oni vidas la

Scenon lastan,

nome la valon antaŭ la loĝejo de Tell kun la altaĵoj, kiuj ĉirkaŭas ĝin. Ĉie estas vilaĝanoj pentrinde grupitaj. Aliaj alvenas trans alta ponteto de Schächen. **Walter Fürst** kun **Walter** kaj **Wilhelm**, **Arnold von Melchtal** kaj **Staufacher** iras antaŭen, aliaj interprete sekvas. Kiam Tell eliras, ĉiuj lin ricevas kun laŭta ĝojego.)

Ĉiuj. Jen vivu Tell, pafisto kaj savinto!

(dum la plej antaŭaj ĉirkaŭprenas Tell'on kaj ĉirkaŭprenas lin, **Rudenz** kaj

Berta eniras, kaj tiu ĉirkaŭprenas la vilaĝanojn, tiu ĉi Hedwig'on. — Post tio Berta paŝas en la mezon de la vilaĝanaro.)

Berta. Kampistoj! Samĵuranoj! Do akceptu
Min en la interligo via kiel
Unua la virino kiu trovis
Protekton en la lando de libero!
Al vi konfidas mi la rajton mian.
Ĉu vi min kiel la burĝinon vian
Protektos?

Vilaĝanoj. Ni protektos vin kun risko
De sango kaj havaĵo!

Berta. Nun mi donas
La manon mian al junulo ĉi,
Do kies vi la Svisan koron konas!

Rudenz. Kaj servistaron liberigas mi!

(dum muziko denove ekkomenciĝas, kurteno malleviĝas.)

Rimarkoj.

- Paĝo 4. **Der Stier von Uri:** Granda viro, kiu portas bovkornojn sur la kapo, samtempe blovisto en la bataladoj.
- „ 4. **Arbarkantonoj:** Uri, Schwytz, Unterwalden kaj Luzern ĉirkaŭ la lago.
- „ 5. **Kuhreihen:** Paŝtistaj kantoj [melodioj] kantataj aŭ blovataj sur alpkorno, por kunvoki la bovarojn.
- „ 6. **Mythenstein:** Monto en la proksimo de Schwytz.
- „ 36. „ Roko de la altaĵo de 26 metroj en la lago de la arbarkantonoj, portas la surskribaĵon: „Al la poeto de Tell, Friedrich Schiller, la arbarkantonoj 1859.“ [Vidu la bildeton sur la lasta kovrila paĝo.]
- „ 13. **Simon'o kaj Judas'o:** 28^a de oktobro.
- „ 21. **Submet-Uri:** Kastelo en kantono Uri = Zwing-Uri.
- „ 28. **Meinradzell:** Einsiedeln, fama pilgrimula urbeto en kantono Schwytz. Meinrad estis la unua eremito kaj fondinto de tiu pilgrimejo.
- „ 30. **An der Halden:** Al la deklivo.
- „ 38. **Uli:** Karesa formo por la germana antaŭnomo Ulrich.
- „ 43. **Favenc'o:** Urbeto en la proksimo de Ravenna en Italujo, konata pro la venko de la Svisoj flanke de la germana imperiestro Friedrich II, 1241.
- „ 60. **Hansen:** } Johannes Parricida, nepo de Albrecht I;
- „ 134. **Hans:** } li mortigis la imperiestron per la helpo de la kavaliroj Eschenbach, Tegerfelden, von der Wart kaj Palm.
- „ 61. **Granda Sinjorino en Zürich:** Abatino de la virina monaĥejo en Zürich [Svisujo].
- „ 80. **Bannberg** estas Esperante „bariermonto“, ĉar ĝia arbaro estas bariero kontraŭ lavangoj. En germana lingvo la vorto „bannen“ estas dusenca: nome „bari“ kaj „ensorĉi“; tial la jena vortludo ne estas laŭsence tradukebla!
- „ 99. **Buggisgrat:** } akraj deklivoj kaj montoj al la
- „ **Teufelsmünster:** } dekstra bordo de la lago Uri,
- „ **Axenstein:** } parto de la lago de la arbar-
- „ **Hackmesser:** } kantonoj.

- Paĝo 110. **Uechtland:** Signifo por la norda parto de la kantono Freiburg kaj por parto de la kantono Bern.
- " 117. **Ŝtoniĝaĵo:** Ŝtonigita limako.
- " 118. **Klostermeir de Mörlischachen:** Administranto de la monaĥejo en la vilaĝo Mörlischachen.
- " 133. **Svevolando:** Schwaben en Germanujo.
- " 133. **Johannes Müller:** Tie ĉi Schiller honoras la eminentan historiiston de Schaffhausen, 1752—1809.
- " 134. **Habsburg:** Kastelo ĉe Bruck (Kantono Aargau).
- " 134. **Stein:** Kastelo ĉe Baden (Kantono Aargau).
- " 134. **Leopold:** Filo de la imperiestro Albrecht I. kaj nepo de Rudolf I.
- " 135. **Agnes:** Filino de la imperiestro Albrecht I.
- " 136. **Grafo Luxemburg:** Heinrich VII., nepo de Albrecht I. 1308—1313.
- " 136. **Elsbeth:** Elisabeth, vidvino de Albrecht I.

Korektaĵoj.

- Paĝo 4, linio 22 legu: Ŝtonskulptistaj.
- " 5, " 18—19 legu:
Kaj ekvekiĝante pro ĝojo, jen do
La akvoj ĉirkaŭas ĝis brusto lin, ho!
- " 6, linio 8—13 legu:
Maltime paŝante
Sur vasta glaci'
Sen ia printempa
De floroj graci'.
Kaj sub liaj piedoj nebula ondiĝ'
De urboj de homoj ne estas vidiĝ'.
- " 20, linio 23 legu: Venu!
- " 20, " 30 " tegmento.
- " 55, " 5 de sube, legu: Posteularo.
- " 57, " 3 legu: ajn alion.
- " 59, " 8 de sube, legu: ricevu.
- " 61, " 20 legu: Rezulton.
- " 119, " 15 " enirejo.
- " 142, " 1 " mano.

